Războiul din Orientul Mijlociu trece prin inima Europei

ROMÂNIA

Newsweek

PUTEM UITA DE ALZHEIMER?

OAMENII DE ȘTIINȚĂ SPUN CĂ
NOILE TESTE ȘI TRATAMENTE **POT PREVENI**
CELE MAI GRAVE EFECTE ALE BOLII

ANUL 6 ■ NUMĂRUL 155 ■ PREȚ: 19,90 LEI ■ 17.11-21.12.2023

23155
5 948494 000029

CU TINE, SUPERLIGA E SUPER

SUPERLIGA | SUPERBET

18+
L1160659WOOO328
RO3229LOO332

Newsweek

17.11-21.12.2023 _ ANUL 6 _ NR.155

Apare lunar. Următoarea ediție va fi pe piață pe 22 decembrie 2023

SUMAR

Periscop

6 **Anchetă**
O femeie discretă, o funcție de miliarde și o avere suspectă

Opinii

12 ALEXANDRU LĂZESCU
Gaza, Ucraina și ciocnirea civilizațiilor în anul de grație 2023

Cronica NATO

14 ION PETRESCU
Cine și ce câștigă în Ucraina și Israel?

Dosar

16 **Orientul Mijlociu**
Războiul din Orientul Mijlociu trece prin inima Europei
22 Israel, război total cu Hamas
29 „Crocodilii" care au ajutat la câștigarea războiului de Yom Kippur
30 Interviu Uri Kaufman

Internațional

34 **O planetă mai bună**
Investiții pentru o lume mai verde

Magazin

46 **Sănătate**
Noi speranțe pentru bolnavii de Alzheimer
56 **Pe hartă**
Croaziere și activități ecologice
60 **Auto**
Cum atacă China piața auto din Europa. Și câștigă!

Calendar

64 Protestul lui Constantin Pârvulescu față de Ceaușescu

» P.56

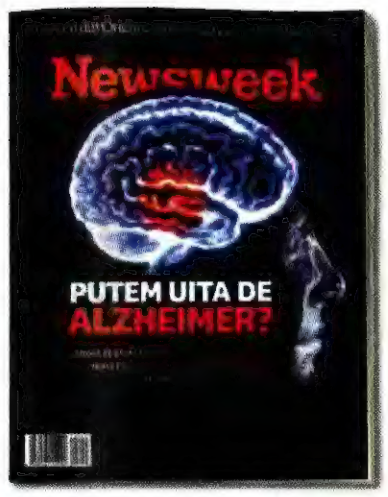

ROMÂNIA Newsweek

REDACȚIA

DIRECTOR GENERAL _ Sabin Orcan

Redactor-șef _ Petre Bădică
Redactor-șef adjunct _ Mihai Duță

Senior-editori:
Florin Budescu, Valeria Cupă, Adina Mutăr, Stelian Negrea, Răzvan Scăețeanu

Reporteri: Alin Crișan, Alexandru Pop, Daniel Toșa

Contributori: Remus Cernea, Sabin Gherman, Alexandru Lăzescu, Ovidiu Nahoi, Ion Petrescu

Art director _ Cecilia Bălănescu

Corectură _ Monica Ady

FOTO

INQUAM PHOTO AGENCY shutterstock profimedia

EDITOR
SC News Internațional SA

Bd. Mărăști, nr. 65-67, Sector 1, București
(Pavilion G3, Complexul Romexpo, Intrarea B)
Telefoane:
0374.00.23.81; 0374.00.23.82
Email:
redactia@newsweek.ro
abonamente@newsweek.ro
publicitate@newsweek.ro

DIRECTOR COMERCIAL _ Carmen Dincă

DIRECTOR PUBLICITATE _ Adrian Dinu
Telefon: 0722 250 070

EVENIMENTE _ Ioana Dumitru

OFFICE MANAGER _ Andrei Sabin Orcan

TIPAR:
ipg Infopress Group

ISSN 2601 - 5897

Newsweek este o marcă înregistrată a Newsweek LLC (SUA)

TEL AVIV - ISRAEL

Manifestație

Familiile israelienilor luați ca ostatici de către organizația palestiniană islamistă Hamas participă la un protest în fața sediului Ministerului Apărării.

PROFIMEDIA IMAGES

Missing!!!
Where is Shani Gabay?
BRING THEM HOME NOW!
BRING THEM HOME NOW!
SHIRI AND YARDEN BIBAS (32)
KFIR BIBAS (9 חודשים)
SHIRI AND YARDEN BIBAS (32)
ARIEL BIBAS (4)

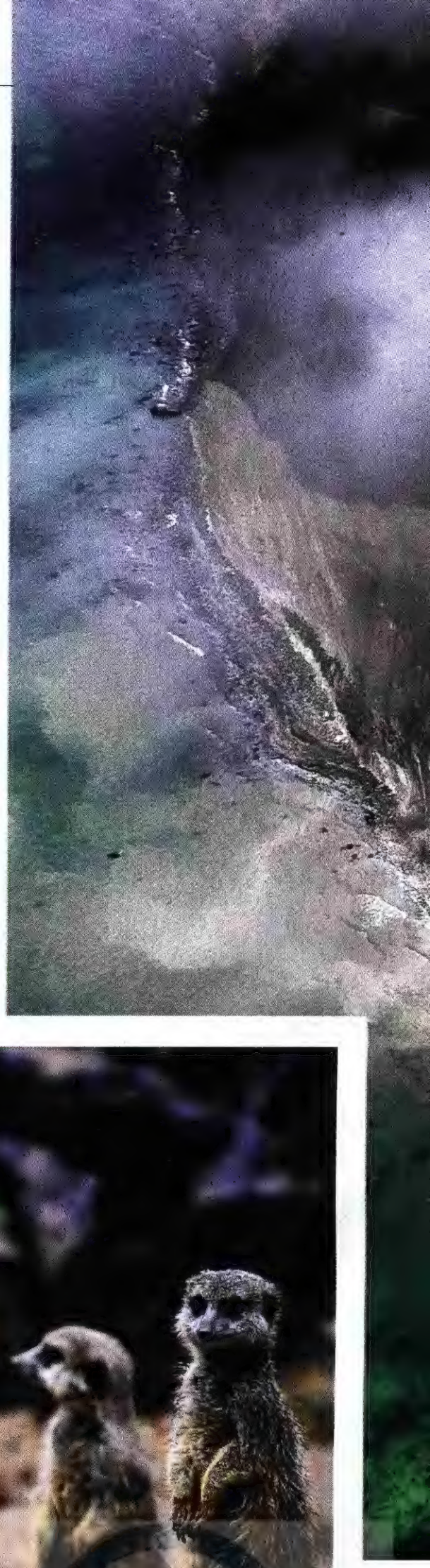

BIBLIOTECA ALEPH

BUCUREŞTI - ROMÂNIA

Expoziția multimedia „Alice în Țara Minunilor", din cadrul evenimentului „Garden of Lights", organizat în Grădina Botanică „Dimitrie Brândză".

INQUAM PHOTOS

BERGAMO - ITALIA

Suricate mâncând dulciuri plasate în interiorul unui dovleac, de Halloween, în parcul Le Cornelle de lângă Bergamo.

PROFIMEDIA

CAPUL ARKONA - GERMANIA

Se estimează că 15.000 de metri cubi de rocă s-au prăbușit în Marea Baltică, la Capul Arkona, cel mai nordic punct al insulei germane Rügen. Till Backhaus, ministrul Mediului din landul Mecklenburg Vorpommern, a avertizat că zona nu trebuie vizitată.

PROFIMEDIA

ANCHETĂ

O femeie discretă, o funcție de miliarde și o avere suspectă

Fosta șefă a Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor (CNSC), Florentina Drăgan, este anchetată de procurori și de inspectorii ANI.

de STELIAN NEGREA
stelian.negrea@newsweek.ro

FOSTA ȘEFĂ A SOLUȚIONĂRII Contestațiilor este anchetată de procurori. Florentina Drăgan controla achiziții de 15 miliarde de euro.

Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (CNSC) are aparența unei instituții administrative șterse.

Importanța lui este invers proporțională cu această percepție. Pentru că CNSC este prima instanță de judecată a achizițiilor realizate de autoritățile locale și centrale, care se ridică anual la circa 15-16 miliarde de euro. Cei 32 de membri ai Consililului de Soluționare a Contestațiilor au chiar statut de judecători. Iar hotărârile date de CNSC sunt menținute în proporție de 95% de curțile de apel unde cei nemulțumiți de acestea pot face apel.

Cine controlează CNSC, controlează achizițiile publice

Ferită de ochii opiniei publice, pentru controlul CNSC se duce o mare bătălie. Cine controlează CNSC, controlează achizițiile publice.

Recent, premierul Marcel Ciolacu și ministrul Transporturilor, Sorin Grindeanu, își exprimau public nemulțumirea față de activitatea acestei instituții.

Nemulțumirea a coincis cu îndepărtarea de la șefia CNSC a fostului președinte Florentina Drăgan, pentru o serie de nereguli nemaiîntâlnite până atunci la conducerea acestei instituții.

Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor

Nr. 227/26.06.2023

Minuta ședinței de plen din data de 26.06.2023

Având în vedere dispozițiile art. 37 alin. (3) din Legea nr. 101/2016 potrivit cărora *În activitatea sa, Consiliul se supune numai legii, iar ședințele plenului Consiliului sunt legal constituite în prezența majorității membrilor acestuia*, se constată că ședința este legal constituită având în vedere prezența majorității membrilor Consiliului.

Ședința Plenului Consiliului a fost convocată de către membrii Colegiului (2 dintre aceștia) mandatați, la data de 20.06.2023, de către Plenul Consiliului pentru organizarea ședinței de plen (*a se vedea Hotărârea Plenului din data de 20.06.2023*).

Ordinea de zi:

1. *Nerespectarea Hotărârii Plenului din data de 20.06.2023;*
2. *Dezbaterea unor probleme organizatorice și de funcționare a instituției, ca de exemplu:*

- *Exodul / plecarea în număr mare a angajaților (personal tehnico - administrativ cu statut de funcționari publici) din ultima perioadă;*
- *Refuzurile repetate ale președintelui instituției de a convoca plenul pentru dezbaterea unor probleme de interes general;*
- *Lipsa organizării întâlnirilor lunare pentru unificarea practicii administrativ-jurisdicționale etc.*

3. *Diverse.*

1

Ședința de plen este condusă de către domnul Lehel - Lorand Bogdan, membru în Colegiul Consiliului.

Președintele Consiliului nu a participat, deși a fost invitat să participe și să ofere explicații în legătură cu problemele de interes general ale instituției. Chiar și în ședința din data de 20.06.2023, convocată de Președintele instituției, acesta din urmă a părăsit ședința refuzând să răspundă întrebărilor/problemelor ridicate de către membrii Consiliului.

Ședința de plen a început cu o informare asupra misiunii derulată de către Corpul de Control al Primului Ministru, urmare a sesizării formulată de către Președintele instituției, asupra acestui aspect fiind informați chiar în cursul ședinței de plen.

Membrii Consiliului au apreciat că prin solicitarea unui control din partea CCPM, președintele a afectat grav imaginea instituției și a adus atingere imparțialității și independenței consilierilor de soluționare.

Acest demers constituie un act de intimidare a consilierilor de soluționare și de control al activității plenului. Din ianuarie, președintele a denaturat adevărul, invocând în mod constant un Raport la Curții de Conturi. A solicitat acțiuni din partea consilierilor în baza acestui „control". Chiar în plângerea prealabilă, formulată împotriva Hotărârii Plenului Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor (C.N.S.C.) emisă în data de 20.06.2023, președintele a arătat acest neadevăr, respectiv faptul că Ordinul nr. 33/2023 „(...) a fost urmarea necesității identificate în urma efectuării, în prima jumătate a anului 2023, a unui audit de performanță de către Curtea de Conturi, ocazie cu care a reieșit că un număr de dosare au fost soluționate cu depășirea termenelor legale".

Totodată, s-a prezentat de către domnul Lehel - Lorand Bogdan, adresa Curții de Conturi, înregistrată sub nr. 95487/05.12.2022, potrivit căreia, CNSC, alături de Agenția Națională Antidrog, au fost selectați pentru a face parte dintr-o misiune/proiect pilot. Se arată că, în cuprinsul adresei respective, scrisoarea de management (notificarea) și raportul de audit nu vor produce efecte juridice în activitatea instituției și că această misiune face parte dintr-un proces de modernizare în sensul îmbunătățirii performanței de audit al auditorilor din cadrul Curții de Conturi.

S-a constatat, practic, că instituția Curții de Conturi a solicitat sprijinul CNSC în desfășurarea acestui program pilot, și despre care plenul a aflat abia în cursul zilei de astăzi, deși adresa a fost primită încă din luna decembrie 2022.

Din conținutul adresei în discuție rezultă, în mod indubitabil, că raportul de audit întocmit la finalul misiunii nu produce efecte juridice, având în vedere că acesta se realizează în cadrul unui proiect pilot.

S-a pus în vedere faptul că Raportul Curții de Conturi, urmare a finalizării respectivei misiuni, a fost transmis, în cursul zilei de astăzi, din conținutul căruia nu rezultă recomandarea în sensul implementării unui sistem de normare a timpului de lucru pe baza amprentei biometrice, contrar celor afirmate, în mod repetat, de către Președintele Consiliului în susținerea/justificarea emiterii Ordinului nr. 33/2023.

În continuare, membrii Plenului au luat act de faptul că Președintele instituției **nu a respectat Hotărârea Plenului din data de 20.06.2023**, prin care majoritatea membrilor Plenului a solicitat revocarea Ordinului nr. 33/19.05.2023, până la sfârșitul zilei de 23.06.2023.

Nici până la data prezentei, nu a fost revocat Ordinul nr. 33/2023, ordin, care, astfel cum a fost semnalat în ședința din data de 20.06.2023, nu îndeplinește condițiile legale, respectiv nu a fost aprobat de către Plenul Consiliului conform art. 9 alin. (1) lit. a) din **ROF** și nu au fost respectate dispozițiile legilor speciale privind protecția datelor cu caracter personal (**Regulamentul 679/2016, Legea nr. 190/2018**).

Suplimentar, au fost ridicate, de către membrii Consiliului, o serie de deficiențe de management, după cum urmează:

> **Lipsa unor măsuri concrete de management în vederea îmbunătățirii activității la nivelul instituției în referire la activitatea de manipulare a dosarelor voluminoase (de la registratură, pentru studierea de către părțile cauzei, predarea către arhivă) care implică un efort fizic deosebit, fapt ce a condus la afectarea stării de sănătate a angajaților și care, de altfel, constituie unul dintre factorii care au stat la baza plecării în număr mare a angajaților (personal tehnico - administrativ cu statutul de funcționari publici) din ultima perioadă.**

Prin însăși emiterea Ordinului nr. 33/2023 s-a adus atingere sănătății personalului tehnico - administrativ, dosarele fiind manipulate pe distanțe mai lungi, ocolindu-se spații ale clădirii pentru a evita utilizarea amprentei biometrice la fiecare manipulare a dosarelor.

> **Refuzurile repetate ale președintelui instituției de a participa și convoca plenul pentru dezbaterea unor probleme de interes general cum ar fi:**

3

✓ **plecarea, în ultima perioadă, în număr mare a angajaților (personal tehnico - administrativ cu statut de funcționari publici).**

Nu au fost dispuse măsuri de îmbunătățire a condițiilor de lucru sau alte măsuri de prevenire a exodului de personal tehnico-administrativ.

De la 1 ianuarie au fost depuse aproximativ 16 cereri de transfer/demisie, 10 consilieri plecând deja din instituție, din cauza:

- condițiilor grele de muncă (a se vedea căratul zecilor de kg de dosare);
- regulilor diferite de lucru, de la un complet la altul care le îngreunează munca;
- emiterii Ordinului nr. 33/2023;
- salariilor mici în comparație cu munca și efortul depus.

> **Angajarea, în ultimele luni, de personal suport care nu are pregătirea minimă de achiziții publice, sau măcar studii juridice**

Instruirea personalului nou angajat se face prin transmiterea orală a informațiilor, neexistând nicio procedură internă, pentru nicio activitate pe care ai trebuie să o desfășoare.

Activitatea completelor este perturbată din cauza lipsei de experiență a acestora în domeniul achizițiilor publice sau în domeniul juridic.

> **Lipsa procedurilor interne**

În lipsa unor lipsa unor proceduri interne, a unor modele de documente, la nivelul Consiliului, a fost și este îngreunată activitatea completelor. Contractualii sunt nevoiți să se supună regulilor stabilite de consilierii de soluționare din fiecare complet, în loc să își desfășoare activitatea fluent.

> **Lipsa organizării întâlnirilor lunare pentru unificarea practicii administrativ-jurisdicționale (în anul 2023 a fost organizată o singură ședință de plen iar în anul 2022 doar 4 ședințe);**

> **Lipsa supunerii dezbaterii plenului a activității anuale;**

> **Nerespectarea repetată a termenului de întocmire și prezentare către Parlamentul României a raportului de activitate anual (pentru anul 2020 a fost transmis la 24 mai 2021, pentru anul 2021 – 10 mai 2022, pentru anul 2022 – 11 mai /15 mai 2023).**

Dispoziții încălcate:

FLORENTINA DRĂGAN
a fost șefa Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor.
1, 2, 3, 4. Decizia plenului CNSC de demitere a Florentinei Drăgan

Demisă că voia să-i ponteze cu amprenta digitală

Florentina Drăgan, 47 de ani, a fost timp de patru ani șefa Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor (CNSC).

A fost aleasă președinte în 2019, de 17 din cei 32 de consilieri ai CNSC.

Și a fost destituită în iunie 2023, de 25 din cei 32.

Și la numire, și la destituire, era nevoie de o majoritate absolută.

Bomboana de pe colivă, care a aprins conflictul dintre Florentinei Drăgan și restul instituției, a fost decizia ei de a introduce accesul în instituție pe bază de amprentă biometrică, peste noapte și fără să se consulte cu nimeni, începând cu Ziua Copilului din 2023.

Ulterior, Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (ANSPDCP) a decis că ordinul dat de Drăgan este ilegal și a amendat chiar CNSC pentru emiterea acestuia cu 200.000 lei.

Pe lângă faptul că introducerea amprentei digitale a fost considerată ilegală, sistemul era folosit doar pentru programul clasic 9:00-17:00. Oricine lucra peste program trebuia să treacă pe la doamna Drăgan, pentru a obține binecuvântarea acesteia. Nicidecum electronic, ci manual. În stil românesc. Adică să îi recunoască sau nu orele suplimentare.

Florentina Drăgan a fost acuzată de colegii ei de mai multe abuzuri

Anchetată pentru intervenții în completele de judecată

Fosta șefă a CNSC este acuzată de colegii ei că a intervenit în deciziile unui complet de judecată. În CNSC, sunt 11 complete de judecată formate, de regulă, din 3 membri fiecare, cărora le sunt repartizate aleator contestațiile făcute de companiile nemulțumite de rezultatul unei licitații pe bani publici.

Ingerințele brutale ale doamnei Drăgan la unul din completele de judecată ale CNSC a fost invocată de colegi pentru destituirea acesteia. Dar și o plângere penală la parchet pentru aceste intervenții, sustragere de documente și faptul că predă la diferite universități în timpul orelor de program de la CNSC:

„Fapta numitei Drăgan Florentina-Mirabela de a chema în biroul ei un complet al Consiliului pentru a îi reproșa soluția dată unei cereri dintr-un dosar reprezintă o faptă extrem de gravă, care nu poate fi ignorată.

Calitatea de președinte al Consiliului nu îi dădea niciun drept să cheme la ea în birou membrii Completului 8 și să le reproșeze soluția pronunțată, respectiv să exercite verbal influențe asupra acestora pentru schimbarea ei, după cum s-a și întâmplat. (...)

O asemenea faptă prejudiciază grav independența consilierilor de soluționare a contestațiilor și imaginea întregului Consiliu, respectiv îi vatămă serios atât interesul propriu, cât și interesul public.

Niciun moment nu trebuie să existe vreo suspiciune că asupra membrilor Consiliului se fac ingerințe în soluționarea vreunei cauze, nici din interiorul instituției, nici din afara ei".

Ex CNSC

Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor

str. Stavropoleos nr. 6, sectorul 3, București, România, CP 030084, CIF 20329980,
tel. +40-21-3104641, tel. +40-21-3104670, fax. +40-21-3104642,
e-mail: office@cnsc.ro, www.cnsc.ro, http://portal.cnsc.ro

Nr. 5404/18.10.2023

Către,

Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 3,
Domnului Remus-Emilian Tomescu,
Prim-procuror

Stimate domnule prim-procuror,

Subscrisul, **Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor** (denumit în continuare Consiliul), cu sediul în București, str. Stavropoleos nr. 6, sector 3, cod poștal 030084, tel. 021.310.46.41, fax 021.310.46.42, e-mail office@cnsc.ro, www.cnsc.ro, cod de identificare fiscală 20329980, reprezentat legal de Bogdan-Marius Boghiu, în calitate de președinte interimar al Consiliului, în temeiul art. 291 alin. (1) C. proc. pen., formulez prezenta

SESIZARE PENALĂ

împotriva doamnei Drăgan Florentina-Mirabela, CNP 2760414080031, domiciliată în municipiul Brașov, str. G-ral Dumitrache nr. 7, bloc 270, scara B, apartament 8, telefon 0751.299.063, e-mail florentina.dragan@cnsc.ro, fost președinte al Consiliului (mutat temporar în funcția publică de execuție de consilier de soluționare a contestațiilor în domeniul achizițiilor publice - membru al Consiliului), pentru săvârșirea infracțiunilor de sustragere sau distrugere de înscrisuri/furt/abuz de încredere, fals, uz de fals, delapidare, abuz/neglijență în serviciu sau orice altă încadrare care corespunde faptelor descrise mai jos.

Potrivit art. 291 alin. (1) C. proc. pen.:

Art. 291. - (1) Orice persoană cu funcție de conducere în cadrul unei autorități a administrației publice sau în cadrul altor autorități publice, instituții publice ori al altor persoane juridice de drept public, precum și orice persoană cu atribuții de control, care, în exercitarea atribuțiilor lor, au luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, sunt obligate să sesizeze de îndată organul de urmărire penală și să ia măsuri pentru ca urmele infracțiunii, corpurile delicte și orice alte mijloace de probă să nu dispară.

Potrivit art. 47 din Normele privind modul de constituire, organizare și funcționare a comisiilor de disciplină, precum și componența, atribuțiile, modul de sesizare și procedura disciplinară - anexa nr. 7 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ:

Art. 47. - În cazul în care sunt indicii că fapta săvârșită de funcționarul public poate angaja răspunderea civilă, **penală** sau administrativă contravențională ori patrimonială, comisia de disciplină are obligația de a lua măsurile legale ce se impun în vederea sesizării organelor abilitate.

Comisia de disciplină pentru membrii Consiliului a înaintat președintelui Consiliului raportul nr. CD242/12.10.2023, prin care a propus aplicarea art. 47 din anexa nr. 7 C. adm.:

6. Față de obiectul sesizărilor înregistrate la comisia de disciplină, respectiv:

- Sesizarea nr. **CD67/07.08.2023** formulată de doamna Alina Oprișan în calitate de președinte al CNSC în perioada 06.07.2023-17.08.2023, împotriva doamnei Florentina Drăgan;
- Sesizarea nr. **CD88/23.08.2023** formulată de domnul Bogdan Marius Boghiu, în calitate de președinte interimar în perioada 18.08.2023-05.09.2023, împotriva doamnei Florentina Drăgan;
- Sesizarea nr. **CD114/11.09.2023** formulată de doamna Alina Oprișan, în calitate de președinte al CNSC în perioada 06.09.2023-29.09.2023, împotriva doamnei Florentina Drăgan;
- Sesizarea nr. **CD218/12.10.2023** formulată de doamna Florentina Drăgan, în calitate de consilier de soluționare a contestațiilor, împotriva domnului Lehel Lorand Bogdan și a doamnei Alina Oprișan;

comisia de disciplină constată că se impune comunicarea prezentului raport Președintelui Consiliului - Domnului Bogdan Marius Boghiu - președinte interimar CNSC **pentru ca în urma analizării obiectului sesizărilor să se dispună măsurile care se impun, din perspectiva dispozițiilor art. 47 din Anexa nr. 7 la Codul administrativ**, cu modificările și completările ulterioare.

Având în vedere propunerea comisiei de disciplină și obiectul sesizărilor disciplinare enumerate, Consiliul apreciază că sunt indicii că faptele săvârșite de funcționarul public Drăgan Florentina-Mirabela, în timpul în care ocupa funcția de președinte al Consiliului, poate angaja răspunderea sa penală.

Astfel:

1. Sesizarea nr. **CD67/07.08.2023** se referă la posibila sustragere de către numita Drăgan Florentina-Mirabela a unor documentele pe care le-a întocmit ca președinte al Consiliului sau destinate Consiliului, documente care nu au fost regăsite fizic la cabinetul/biroul fostului președinte Drăgan Florentina-Mirabela și nici în format electronic:

- adresa Consiliului nr. 32186/15.06.2023 către Curtea de Conturi;
- adresa Consiliului nr. 33999/23.06.2023;
- adresa Consiliului nr. 33858/23.06.2023 către Serviciul Român de Informații;
- Ordinul nr. 76/26.06.2023 emis de șeful Corpului de control al prim-ministrului;
- memoriul Consiliului către Secretariatul General al Guvernului;
- adresa Consiliului nr. 34471/27.06.2023 către Corpul de control al prim-ministrului.

În cuprinsul sesizării se susține că respectivele înscrisuri nu sunt proprietatea doamnei Drăgan Florentina-Mirabela, pentru a putea fi însușite de aceasta, ci sunt proprietatea exclusivă a Consiliului și fac parte din fondul arhivistic al documentelor oficiale ale acestuia, care trebuie păstrat la sediul acestuia pe durata stabilită de lege.

Spune că nu a fost anchetată de procurori

Drăgan spune că nu a fost anchetată de procurori și că nu a făcut astfel de presiuni:

„Nu am fost audiată de niciun procuror pentru nicio faptă. Nu am făcut niciodată presiuni asupra niciunui complet de soluționare din cadrul CNSC pentru a schimba sau influența vreo decizie.

Pretinsa așa-zisă «presiune pentru a schimba o încheiere de recuzare a unui complet de soluționare» a stat la baza celei de-a doua revocării ale mele din funcția de Președinte al CNSC, hotărâre care a fost suspendată de către Tribunalul Brașov prin Hotărârea nr. 752/2023 din data 29.09.2023 pronunțată în dosarul nr. 3857/62/2023".

Pentru că doamna Drăgan a atacat în instanță deciziile de suspendare, CNSC a mai suspendat-o încă de două ori.

De fiecare dată, instanța care i-a dat dreptate fostei președinte a CNSC a fost Tribunalul din Brașov, unde domnia sa își menține adresa de reședință într-un apartament moștenit.

Deși are o serie de proprietăți în București. Cumpărate recent.

Procesul nu a apucat să se judece pe fond, adică instanța de judecată nu a analizat acuzele grave ce i se aduc acesteia, ci doar i-a dat formal dreptate doamnei Drăgan în privința deciziilor plenului CNSC de a o suspenda.

Regretată de miniștrii PSD

În paralel cu disputa dintre fostul șef al CNSC și toată instituția pe care a condus-o, s-a pornit o rumoare la nivel de miniștri și chiar prim-ministrul României, referitoare la activitatea acestei instituții.

Brusc, ministrul Transporturilor, Sorin Grindeanu, și-a exprimat nemulțumirea că o decizie a CNSC îi dăduse peste cap o licitație pentru un tronson de autostradă disputat de două companii turcești.

Imediat, premierul Ciolacu i-a venit la susținere și a vorbit de necesitatea unei reforme în cadrul CNSC.

„Bine ar fi ca și ei să se mai uite pe geam să vadă că s-au schimbat vremurile între timp și poate și Parlamentul ar fi cazul să vadă că trebuie o reorganizare a instituției", afirma bățos premierul după ce ministrul Transporturilor i se plânsese că nu îi iese rezultatul dorit de la CNSC pentru o licitație de autostrăzi.

Până la momentul disputelor din interiorul CNSC, nici Grindeanu, și nici Ciolacu nu păreau să aibă vreo problemă cu activitatea acestei instituții.

Însă, cu anul electoral apropiindu-se, căruia i se adaugă un desant al companiilor turcești care câștigă con-

tracte de miliarde de euro de la Ministerul Transporturilor, controlul CNSC capătă o importanță vitală.

Șeful Corpului de Control, venit la intimidare

Înaintea unei ședințe din iunie 2023, când ar fi trebuit să discute cu colegii ei despre probleme organizatorice, Florentina Drăgan i-a chemat pe câțiva dintre aceștia în birou.

Acolo, au dat nas în nas cu șeful Corpului de Control al Guvernului, Silviu Gabriel Barbu, care le-a spus pe șleau să îngroape securea războiului.

„Șeful Corpului de control al premierului ne-a spus, pur și simplu, că trebuie să ne înțelegem cu doamna Drăgan. Că să nu ajungem la conflict și să nu ajungem în presă cu această poveste.

Doamna Drăgan părea că se știe foarte bine cu șeful Corpului de Control al prim-ministrului, iar aces-

SESIZAREA PENALĂ
a CNSC către Parchetul de pe lângă judecătoria Sector 3 (stânga), împotriva Florentinei Drăgan

ta din urmă venise însoțit la intimidare și cu alți doi angajați ai acestei instituții. Toți îmbrăcați în negru și cu serviete negre de ziceai că sunt niște parodii nereușite după Men in Black", ne-a povestit sub protecția anonimatului unul dintre cei invitați în biroul doamnei Drăgan.

Cu această ocazie, angajații CNSC s-au trezit că au și fost raportați cu diverse nereguli către Corpul de Control al premierului în ciuda faptului că CNSC nu se supune în niciun fel autorității prim-ministrului.

Silviu Barbu este un fost angajat al Ministerului Afacerilor Externe și fost procuror, dar și judecător al Curții de Apel Brașov, unde fosta șefă a CNSC a reușit să-și obțină deciziile judecătorești favorabile.

Anchetată de ANI. Încă o dată

Deși legea îi interzice să deruleze activități comerciale, fosta șefă a CNSC a deținut participații la un SRL și a avut chiar și un PFA.

Doamna Drăgan nu și-a trecut în niciuna din declarațiile de avere și de interese nici SRL-ul, pe care l-a radiat în 2018, și nici PFA-ul ale cărui acte le dădea dispărute într-un Monitor Oficial din 2020.

Mai mult, colegii ei aveau suspiciuni că soțul doamnei Drăgan derula afaceri chiar în domeniul consultanței în achiziții publice, putând intra în coliziune directă cu interesele CNSC, condus chiar de către soția lui.

Florentina Drăgan a atacat în instanță deciziile de suspendare

Motiv pentru care i-au făcut o nouă sesizare la ANI pentru conflict de interese.

Fosta șefă a CNSC se apără spunând că nu a derulat afaceri care să intre în coliziune cu CNSC și că, deși nu mai este căsătorită, păstrează relații bune cu fostul soț, care-i aduce la sediul CNSC diverse documente cât timp domnia sa a fost în concediu medical.

Vilă cu pretenții în buricul Bucureștiului

Conform propriei declarații de avere, fosta șefă a CNSC și-a luat recent, chiar pe timpul mandatului la această instituție, o vilă cochetă de 270 de metri pătrați în centrul Bucureștiului.

Vila se află într-un proces de modernizare și consolidare, doamna Drăgan înghesuindu-se încă într-un apartament de 70 de metri pătrați.

Valoarea totală a creditelor acesteia depășește 1 milion de lei: „Creditul a fost acordat de o bancă comercială, urmare a verificărilor tuturor veniturilor mele salariale. Referitor la modalitatea în care le achit: din veniturile legale obținute. Dacă aveți semne de îndoială referitoare la veniturile legal obținute de persoana mea, vă rog să vă adresați ANFP, ANI, ANAF și oricăror instituții oficiale de control pentru a mă verifica".

Cursuri didactice în timpul orelor de program

Fosta șefă a CNSC își rotunjește veniturile salariale predând cursuri la diferite universități.

Singura problemă este că a făcut-o în timpul programului de la CNSC, așa cum susțin colegii ei în plângerea penală împotriva acesteia:

„Persoana în discuție a desfășurat activități nu doar la Consiliu, ci și la Universitatea Danubius din Galați, de unde a obținut anul trecut venituri de 35.409 ron, și la Universitatea București, de unde a obținut venituri de 2034 ron. (...) Conform orarului de la Universita-

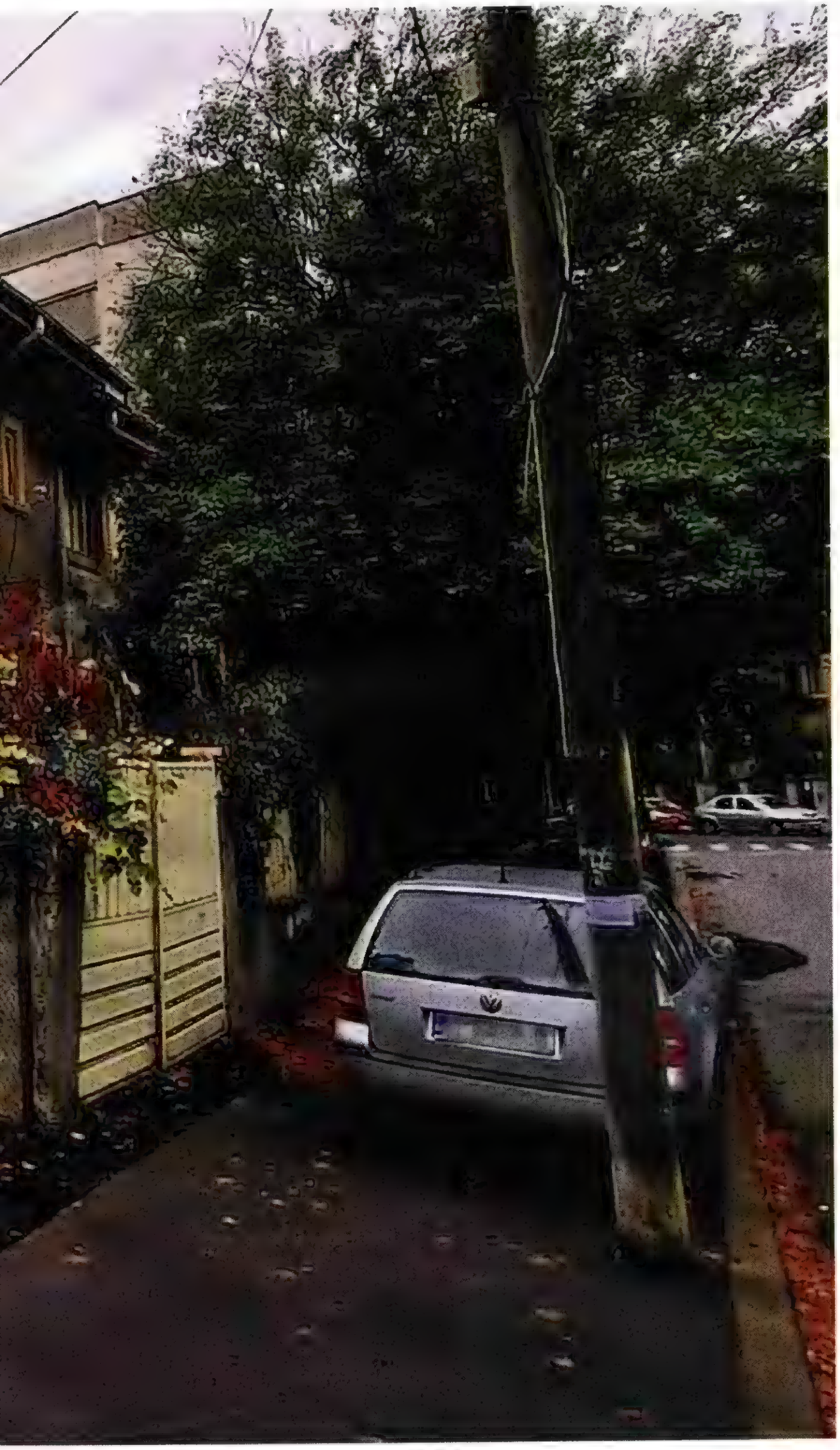

FLORENTINA DRĂGAN
și-a cumpărat o vilă de 270 de metri pătrați într-un cartier de lux din centrul Bucureștiului

tea Danubius din Galați, Facultatea de Drept, anul 2022-2023, doamna ținea seminarii vinerea, atât în săptămâni pare, dar și impare, între 16.00-17.40 și între 17.45-19.25, online.(...)

Mai mult, pe același site al Universității Danubius din Galați, Facultatea de Drept, la secțiunea Program de consultații cadre didactice, a semnat în fals atât pontajul lunar, cât și statele de plată aferente salariilor.

Mai mult, numita Drăgan Florentina Mirabela se folosea, pentru obținerea de venituri în interes personal, de infrastructura și logistica instituției pe întreaga perioadă de desfășurare a cursurilor, atât în timpul programului de lucru, cât și după încetarea acestuia, efectuând practic toate cursurile online din sediul instituției, abuzând fără drept de funcția deținută și de prestigiul instituției".

De cealaltă parte, doamna Drăgan recunoaște că a predat la facultate, dar că a făcut-o după programul de la CNSC și fără să folosească infrastructura instituției:

„Logistica instituției nu permite derularea niciunei activități didactice, motivat de faptul că rețeaua este asigurată de STS, calculatoarele nu dispun nici de camere și nici de microfoane, aspecte cunoscute de către toți angajații instituției, care a putut fi constatat în cadrul conferințelor/sesiunilor desfășurate în sistem hibrid, cu diverse instituții, iar în biroul meu nu există niciun laptop al instituției.

Activitățile didactice universitare le-am efectuat în format față în față sau online de pe laptop-ul meu personal, care are baterie, în afara orelor de program".

Citiți mai multe pe
www.newsweek.ro

EDITORIAL

Gaza, Ucraina și ciocnirea civilizațiilor în anul de grație 2023

ALEXANDRU LĂZESCU, contributor al *Newsweek România*

Peste competiția geopolitică care opune lumea occidentală, pe de-o parte, și un front anti-occidental având în centru China, Rusia și Iranul, pe de altă parte, se suprapun ciocnirile civilizaționale prezise cu trei decenii în urmă de Samuel Huntington.

În vara anului 1993, revista *Foreign Affairs* a publicat un articol intitulat „Ciocnirea civilizațiilor?", de Samuel Huntington. Niciun alt articol din prestigioasa revistă nu a generat mai multe discuții, de la articolul „X" al lui George Kennan despre filosofia de îndiguire a Uniunii Sovietice („containment") din anii 1940. Conflictele dintre civilizații vor domina viitorul politicii mondiale, scria atunci Huntington. O idee pe care o va dezvolta ulterior în cartea sa din 1997, plecând de la premisa că, pe de-o parte, ciocnirile dintre civilizații sunt cea mai mare amenințare la adresa păcii mondiale și, pe de altă parte, că o ordine internațională bazată pe civilizații, adică una cu spații civilizaționale distincte, separate, este cea mai bună garanție împotriva războiului.

Huntington argumenta, în urmă cu trei decenii, că explozia demografică din țările musulmane și ascensiunea economică a Asiei de Est vor schimba politica globală. Aceste evoluții contestă dominația occidentală, promovează opoziția față de idealurile occidentale presupus „universale" și intensifică conflictul inter-civilizațional pe teme precum proliferarea nucleară, imigrația, drepturile omului și democrația.

Ideile lui Huntington au fost vehement contestate, pentru că ele veneau în conflict cu aspirațiile majorității elitelor occidentale, care erau mult mai tentate de viziunea opusă a lui Fukuyama din „Sfârșitul Istoriei", care vedea drept inevitabil succesul global al modelului de societate bazat pe democrația liberală. La vremea respectivă, ideile lui Huntington au stârnit și la noi destule reacții critice plecând de la temerea, foarte concretă, că, dacă ar fi fost puse în practică, ar fi însemnat, între altele, abandonarea României într-un spațiu dominat de Rusia.

Evenimentele din ultimii ani, competiția geopolitică tot mai tensionată între SUA și China, războiul din Ucraina și, acum, conflictul din Orientul Mijlociu, amenințarea percepută de mulți drept iminentă la adresa Taiwanului, au confirmat însă liniile mari ale judecăților exprimate de Samuel Huntington, chiar dacă mai pot exista, așa cum a recunoscut chiar el la vremea respectivă, unele „anomalii". Între acestea fiind și aderarea României și Bulgariei în Uniunea Europeană. Cu observația, de reținut în acest context, că ambele țări sunt încă păstrate într-o poziție oarecum marginală în Uniune, fiind de pildă ținute în afara spațiului Schengen al cărui viitor rămâne, e drept, destul de incert în noile condiții precare de securitate de pe continent. Din ce în ce mai mult, oamenii se definesc pe baza strămoșilor, tradițiilor, limbii, religiei și obiceiurilor. Astăzi, în lumea de după Războiul Rece, distincțiile critice dintre oameni nu sunt în primul rând ideologice sau economice, sunt culturale. Vedem asta nu doar atunci când ne raportăm la spațiul extra-occidental, ci chiar în interiorul UE, unde demersul de adâncire a integrării europene, un parcurs în parte mascat către federalizare, este tot mai mult contestat. Politica mondială se reconfigurează pe linii culturale, cu noi modele de conflict și cooperare care le înlocuiesc pe cele din perioada Războiului Rece. De aceea, abordări precum cele promovate la Washington la începutul mandatului lui Joe Biden, care privesc conflictele actuale aproape exclusiv prin prisma confruntării dintre democrații și regimurile autocratice sau totalitare, s-au dovedit între timp, și cu atât mai mult în această perioadă dramatică, complet rupte de realitate. Kori Schake, care a făcut parte din echipa de Securitate Națională a generalului McMaster în mandatul președintelui Trump, descria plastic această contradicție, spunând că elitele liberale și-au imaginat lumea nu așa cum este în realitate, ci așa cum are vrea ele să fie.

„Modernizarea nu înseamnă însă și occidentalizare", avertiza și Huntington cu trei decenii în urmă. „Prezumția occidentalilor că alte popoare care se modernizează trebuie să devină «ca noi» este un pic de aroganță occidentală care, în sine, ilustrează ciocnirea

civilizațiilor. A susține că slovenii și sârbii, arabii și evreii, hindușii și musulmanii, rușii și tadjicii, tamilii și sinhalezii, tibetanii și chinezii, japonezii și americanii aparțin cu toții unei singure civilizații universale definite de Occident înseamnă să ignori complet realitatea". Adăugând, cu trimitere la Fukuyama, că „istoria nu s-a încheiat, lumea nu e uniformă, civilizațiile unesc și dezbină omenirea".

Samuel P. Huntington a resuscitat o veche controversă în domeniul teoriei relațiilor internaționale, între partizanii celor care evidențiază rolul statului-națiune ca factor determinant în economia politicii mondiale și cei, ca Huntington, care privesc relațiile internaționale în contextul civilizațiilor din care fac parte statele naționale.

Ciocnirile la care asistăm în prezent se înscriu într-un model hibrid, o combinație între cele două menționate anterior, deci cu atât mai periculos, în care se suprapun două evoluții: avem conflicte care, pe de-o parte, au caracteristici civilizaționale, cel din Orientul Mijlociu cu Iranul în poziția de promotor al revoluției islamice globale, în directă coliziune cu Occidentul și Israelul, văzut ca un nedorit implant occidental în regiune și, în bună măsură, și cel din Ucraina, cel puțin din perspectiva Rusiei, și, pe de altă parte, o competiție geopolitică în care un front multicivilizațional anti-occidental al cărui nucleu dur este constituit din China, Rusia, Iran și Coreea de Nord se află în coliziune cu America, cu Occidentul în ansamblu. Ceea ce le unește pe aceste patru țări, plus o serie întreagă de aliați, precum Africa de Sud, Venezuela sau Siria, este dorința de a dezagrega actuala ordine internațională de sorginte americană.

O imagine a acestui amplu front anti-occidental am avut, în paralel cu tragedia din Israel, la Beijing, unde delegați din 130 de țări au venit la summitul Belt and Road (Drumul Mătăsii), proiectul geostrategic seminal al lui Xi Jinping, pentru a sărbători zece ani de la lansarea inițiativei. În fotografia de grup, Vladimir Putin și Xi Jinping, cu Viktor Orban plasat imediat în spatele lor, erau înconjurați de „diverși despoți mai mici - lideri din Egipt și Etiopia, Myanmar și Mozambic, Turkmenistan și talibani - uniți în principal de entuziasmul lor pentru viitoarea răsturnare a ordinii occidentale", scrie Daniel Hannan în *Telegraph*, care avertizează asupra ceva ce era deja clar de o bucată vreme, cu toate că destui lideri occidentali refuză să o admită, că suntem în al doilea Război Rece. Adăugând că, pentru liderii din Sudul Global, societățile libere nu au nimic special. „Democrația liberală s-a răspândit, după părerea lor, nu pentru că era mai atrăgătoare, ci pentru că oamenii albi au impus-o pe tărâmuri îndepărtate. Dacă, în cele din urmă, țările occidentale pierd teren - economic, diplomatic, demografic - cu atât mai bine". Toate aceste sentimente și resentimente, ascunse în cele trei decenii de Pax Americana, au ieșit acum la lumină. Și, din păcate, oricât de multe miliarde de dolari vor fi dirijate pentru ajutorarea unor țări precum cele din Africa, nu va exista niciun fel de schimbare de atitudine. E nevoie de o bună doză de realitate, la fel ca și în cazul iluziei integrării multiculturale. Dacă mai era nevoie de o dovadă, conflictul Israel – Hamas evidențiază faptul că bătălia de influență în Sudul global este practic definitiv pierdută, recunoștea un diplomat de rang înalt pentru *Telegraph*.

Statele care au participat la summitul de la Beijing nu au multe lucruri în comun, nu duc deloc lipsă de falii civilizaționale. Unii sunt marxiști, alții islamiști, și nu toți sunt fățiș anti-occidentali. Însă cei mai mulți dintre liderii care au fost prezenți critică ceea ce ei numesc aroganța occidentală, resping prelegerile despre valorile liberale și exultă, la fel ca Rusia și China, în credința că se apropie ziua răfuielii cu un Occident decadent, în declin.

Și de ce nu ar gândi așa privind la fervoarea cu care stânga radicală, tot mai influentă în spațiul academic, în cel politic și în mass-media din Occident, salută și sprijină aproape orice mișcare declarat antioccidentală și își rescrie istoria într-o perspectivă morală în care tot răul din lume este rezultatul acțiunii omului alb și victimizarea a devenit o virtute supremă în numele căreia, ca în aceste zile, se justifică orice crimă, oricât de abominabilă. „Iliberalismul antioccidental s-a revărsat din campusuri și a devenit atitudinea implicită a unei generații", scrie același Daniel Hannan, cu trimitere la mulțimile de tineri care sprijină Hamas, în care stau umăr la umăr, ca într-o piesă de teatru absurd, secularişti care îi aclamă pe teocrații islamiști, antirasiști care îi susțin pe antisemiți sau feministe deloc deranjate de uciderea mamelor și bebelușilor.

„ILIBERALISMUL ANTIOCCIDENTAL s-a revărsat din campusuri și a devenit atitudinea implicită a unei generații"

Citiți continuarea pe ***www.newsweek.ro***

Cine și ce câștigă în Ucraina și Israel?

col. (R) **ION PETRESCU,** contributor al *Newsweek România*

Întrebarea își are rostul ei. Pentru cerebrali a devenit evident că, pe un canal confidențial, Moscova a activat dinamica militaristă bruscă a HAMAS, cu scopul de a distrage din nou atenția de la încremenirea în proiect a defensivei trupelor ruse de ocupație din Ucraina.

Scenariul a mai fost aplicat prin intervenția militară rusă în Siria, unde s-au remarcat succesiv și generali ruși promovați ulterior pe Frontul de est din Ucraina.

Dar cum negocierile de pace s-au reluat, din rațiuni diferite - ale Kievului și Moscovei -, liderii ucraineni vor obține rămânerea la putere, oprirea luptelor și recuperarea unor teritorii controlate de forța expediționară rusă în sudul și în estul statului ucrainean. În schimb, Putin va clama obținerea neutralității Ucrainei, o victorie pe care o va trâmbița și explica alegătorilor ruși, în campania pentru alegeri prezidențiale în Rusia, din 2024, când puțini votanți își vor mai aminti de cei 300.000 militari ruși căzuți pe câmpul de luptă din Ucraina. Sacrificiul lor nu va mai conta decât pe planul propagandei Kremlinului, care va reinterpreta eșecul trupelor de ocupație, în Ucraina, ca pe o victorie a viziunii - chipurile - temerare a lui Vladimir Vladimirovici Putin. Altfel spus, ca într-un proverb rusesc: „Mai bine pălmuiește-mă cu adevărul, decât să mă săruți cu o minciună...". Sărutul morții unei treimi din cetățenii tineri ruși din milionul inițial indicat oficial că ar fi efectivul armatei ruse".

Repetarea agresiunii armatei ruse, într-un viitor ipotetic, nu va mai fi posibilă în condițiile în care statele Unite ale Americii și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord vor deveni garanții statalității ucrainene. Asta pentru că, pe cale de consecință, trupe americane și britanice vor putea fi legal dislocate pe teritoriul ucrainean, descurajând practic orice nouă aventură militaristă rusă. Și - într-un anumit context geopolitic viitor -, Ucraina va putea fi primită în NATO.

Este posibil, cum a și semnalat într-un interviu recent, ca președintele Volodimir Zelenski să nu mai candideze la următoarele alegeri prezidențiale, dar să revină în forță pe scena politică internă, în cazul unei noi agresiuni militare rusești contra Ucrainei.

Cine a câștigat în Ucraina?

Probabil că până la urmă va învinge rațiunea de a depăși faza actuală, a unor confruntări sterile, cu nenumărați morți, cu resentimente născute din cenușa clădirilor bombardate și din lacrimile celor care i-au pierdut pe cei dragi din familiile lor. Ucraina a devenit treptat No Man's Land - între Federația Rusă și NATO.

Și atât la MONS - Sediul Comandamentului Suprem al Forțelor Aliate din Europa / SACEUR, cât și la Moscova, la Ministerul Armatei Ruse, se studiază variantele și efectele unei confruntări militare viitoare - ce nu poate fi omisă - între forțele copleșitoare ale Alianței Nord-Atlantice și cele limitate ale statului rus. Altfel, oricât de dogmatic este Serghei Victorovici Lavrov, ministrul rus de Externe, el și colaboratorii ruși știu prea bine ce anume nu pot obține la negocierile de pace.

De pildă: recunoașterea internațională a zonelor deja integrate în Rusia, precum și suplimentar a regiunilor: Harkov, Herson, Zaporoje (nicidecum Odesa). Aceasta ar însemna ca Rusia să primească, în principal, cam tot teritoriul de dincolo de Nipru, care reprezintă zona cu cele mai multe resurse minerale și cu industria cea mai dezvoltată. Dar dacă ucrainenii vor vedea așa ceva, a doua zi președintele Zelenski și colaboratorii săi pot căuta refugiu peste Ocean.

Demilitarizarea completă a Ucrainei, visul nerealist al coechipierilor lui Putin va rămâne o simplă reverie, pentru că, fiind stat independent, de sine stătător, Ucraina are dreptul la auoapărare.

Ucraina va mai deține o armată și va coopera transparent, pe plan militar, cu Occidentul, indiferent că este vorba de producția de arme sau cercetare de orice tip. La pachet, Rusia și NATO - îndeosebi SUA și Marea BRITANIE - vor garan-

ta integritatea teritorială a Ucrainei în noile granițe. Schimbarea guvernului de la Kiev va avea loc după următoarele alegeri generale din Ucraina. Implicit vor fi garanții extinse în ceea ce privește drepturile minorităților și va fi implementat un așa pretins program extins de... denazificare... (umor negru de tip sovietic) a Ucrainei.

Vor fi eliminate gradual unele sancțiuni economice impuse Rusiei și este posibil să fie deblocate fonduri acum blocate, deși Kremlinul visează și la plata de despăgubiri, pentru daunele produse de aceste blocaje. Umbra lui Stalin mai bântuie mințile unor diplomați ruși, care vor rămâne cu proiectele lor neîmplinite.

Enunțurile de mai sus sunt doar o simplă rezumare, practic o ajustare a unor deziderate rusești la realitățile imediate viitoare din Europa de Est. „Mătușa a murit!". După cum spunea, la vremea sa, șeful de atunci al executivului de la Chișinău, cunoscutul premier pro-România, Mircea Druc. Mătușa fiind URSS.

Ce se obține în Israel?

De facto, comunitatea palestiniană a obținut deja reiterarea publică, de către șeful diplomației americane, Antony John Blinken, a necesității apariției unui stat palestinian, cu poliție și armată proprii, care, ca forțe de ordine, ar putea controla și ține în frâu tentațiile spre violență armată ale unor organizații palestiniene precum Hamas și Jihadul Islamic.

Reluarea formulării instituirii a două state - Israel și Palestina, pe timpul guvernării lui Benjamin „Bibi" Netanyahu constituie o înfrângere clară a forțelor conservatoare, revanșarde, din statul israelian, pe termen mediu și lung, o reîntoarcere a lor cu fața spre ceea ce au refuzat ani în șir - dreptul la o entitate proprie a comunității palestiniene.

După intervenția militară israeliană în Gaza, chiar dacă nu se recunoaște public deocamdată, Hamas a devenit umbra a ceea ce era cândva, înainte de 7 octombrie 2023.

Și la nivelul statului major al Tzahal / IDF / armatei israeliene a devenit o certitudine convingerea că orice viitoare operațiune militară contra unei forțe militare de sorginte arabă trebuie să respecte regulile dreptului internațional umanitar, fără excepții.

Iranul și Hezbollah s-au dovedit a fi simple minarete ale unor discursuri puternic mediatizate, ale unor terți înaintați în vârstă, care sunt dispuși să sacrifice viețile unor militari sau insurgenți tineri, pentru a diminua forța de intervenție a armatei Israelului. Vorbe în vânt și nimic mai mult...
În plus, Israelul aspiră să-și îmbunătățească relațiile cu NATO dincolo de geografie, oferind inovații tehnologice și capacități de colectare de informații ca bază pentru legături mai puternice. O intrare a Israelului în NATO ar fi aidoma unui șah-mat la curentul terorist din comunitate arabă de care s-ar putea desprinde, deloc surprinzător, Iordania, care este un partener actual valoros al Alianței Nord-Atlantice. Intrarea în NATO a Israelului, apoi a Iordaniei ar înclina balanța raportului zonal de forțe în favoarea promotorilor democrației, libertății de exprimare și a convingerilor religioase, tolerante una cu alta și deloc ostile unele contra altora. Arabia Saudită și Iranul ar înțelege abia atunci avantajele Turciei de a rămâne membră a NATO.

În următorii 10-15 ani, am putea asista la asemenea realinieri în Orientul Mijlociu, Rusia și China fiind atunci doar simpli privitori la ceva ce nu ar putea împiedica.

Per total, forțele raționale, lucide au toate șansele să câștige și în Ucraina, și în Israel. Având de partea lor opinia publică (inter)națională.

Cum scria Emil Cioran: „Nu sunt atât de nefericit pentru a fi poet..., dar nici atât de indiferent pentru a fi filozof. Sunt, însă, destul de lucid ca să fiu condamnat". Altfel scris:„Speranța moare ultima și noi suntem așa tenace de felul nostru, deci avem speranță". Avem!

RĂZBOIUL DIN ORI TRECE PRIN INIMA

Bucurie pe străzile cartierului Neukölln din Berlin, imediat după atacul Hamas asupra civililor israelieni. Incendieri și svastici în zona evreiască a cimitirului din Viena. Un cocktail Molotov aruncat asupra unei sinagogi din Berlin. Steaua lui David desenată pe clădiri locuite de evrei. Pista aeroportului din Daghestan luată cu asalt în căutarea evreilor, un episod amintind de pogromurile din Imperiul Rus. Acest val de antisemitism ar putea zgudui nu doar Europa, ci întreaga ordine internațională postbelică.

de **OVIDIU NAHOI**

ENTUL MIJLOCIU EUROPEI

În Europa, teatrul celei mai abominabile acțiuni umane pe care a cunoscut-o istoria, Holocaustul, sentimentul de frică al comunităților evreiești crește. Și crește până acolo încât evreii din Europa încep să trăiască cu sentimentul unei schimbări fundamentale în existența lor. Atacul Hamas din 7 octombrie asupra Israelului a fost descris ca fiind cel mai mare măcel împotriva evreilor produs într-o singură zi de la programul de exterminare al lui Hitler.

Un antisemitism latent, rezidual, a supraviețuit în Europa chiar și după ce lumea a devenit conștientă de ororile celui de-Al Doilea Război Mondial. Mult timp, acesta a rămas ascuns în straturile profunde ale societăților. Imaginați-vă mâlul de pe fundul unui lac. Deasupra, apa este limpede și așa rămâne până când se produce o zguduire, o furtună. Mâlul se ridică și apa devine tulbure.

Și furtuni au fost multe în ultimii ani.

Regimurile iliberale și-au bazat discursurile pe amenințarea lui George Soros, care ar urmări distrugerea națiunilor și a familiei. Tot Soros – evreul Soros – a fost făcut vinovat pentru valul migraționist din 2015.

Mesajele conspiraționiste răspândite pe rețelele sociale în timpul pandemiei au sporit antisemitismul: Rotschild, din nou Soros, teoriile Qanon. Toate, amplificate de mașina de dezinformare a mișcării anti-vacciniste.

Peste antisemitismul european, de extracție creștină, s-a suprapus apoi tot mai puternic antisemitismul de factură islamistă. Evreii europeni se îngrijorează de acumularea antisemitismului, în timp ce sentimentul pro-palestinian crește.

Criza umanitară din Gaza, ca urmare a ofensivei israeliene la scară largă poate fi un nou combustibil pentru antisemitismul în ascensiune. Demonstrații uriașe pro-palestiniene au ocupat deja străzile marilor capitale europene, unii participanți scandându-și sprijinul pentru obiectivul Hamas de a elimina Israelul. O baie de sânge în Orientul Mijlociu ar avea consecințe dintre cele mai grave și pe pământ european.

Tensiunile dintre marile populații musulmane din Franța, Germania și alte state europene - ele însele adesea supuse urii și violenței - și comunitățile evreiești nu sunt de dată recentă. De la incursiunile israeliene în Gaza, începând cu 2009, acestea se fac simțite. Acum doar s-a ajuns la un nivel extrem de periculos, pentru că valul de antisemitism se suprapune cu avansul forțelor distructive care sapă la baza democrațiilor occidentale, punându-le deja sub o mare presiune.

Valul de antisemitism este, în cele din urmă, o parte integrantă a mișcării mai largi de contestare a sistemului de pace stabilit după cel de-Al Doilea Război Mondial și a sistemelor de guvernare liberale.

Autoritarism și revanșă

Conflictul din Orientul Mijlociu este unul local cu rezonanță globală. În spatele lui se conturează deja un grup al statelor autoritare – de la Rusia și Iran la Turcia, China și până la Coreea de Nord.

Desigur, ele susțin, mai mult sau mai puțin vocal, nu doar cauza palestiniană, nu soluția „celor două state", îmbrățișată și de puterile occidentale ci de-a dreptul tezele maximaliste ale Hamas.

Pentru liderul turc Recep Tayip Erdogan, Hamas nu este organizație teroristă, ci o mișcare de eliberare legitimă. Desigur, conducătorul autoritar de la Ankara uită că o întreagă lume democratică socotește PKK drept organizație teroristă. El a ținut Suedia la ușa NATO acuzând-o că susține terorismul, prin adăpostirea unor lideri și activiști kurzi, pe care Ankara îi consi-

Demonstrații uriașe pro-palestiniene au ocupat deja străzile marilor capitale

deră terorişti. Ambasadorul rus la ONU a susţinut, nici mai mult, nici mai puţin, că Israelul nu are dreptul să se apere întrucât este o forţă de ocupaţie.

Oficial, atât Turcia cât şi Rusia recunosc statul Israel şi totuşi se aliniază organizaţiei Hamas, care are trecută în carta sa fundamentală ideea ştergerii Israelului de pe hartă. Retorica lor de dată recentă are însă o ţintă mai largă decât statul evreu. Se îndreaptă împotriva întregii lumi libere care susţine dreptul israelului de a se apăra, după atacul Hamas.

Dar dincolo de poziţionarea de partea Hamas, aceste puteri mai au şi alte lucruri în comun: sunt regimuri autoritare, dictatoriale sau totalitare și se poziționează împotriva democrațiilor liberale, nutresc un anti-occidentalism feroce.

Aceste puteri sunt unite de spiritul de revanșă. Rusia vrea să răzbune prăbușirea URSS. China vrea să dea replica Occidentului pentru „Secolul umilin-

ţei" – perioada dintre 1839 şi 1949, când imperiul decăzut se afla la cheremul puterilor occidentale. În plus, regimul comunist de la Pekin nu mai face un secret din dorinţa de a-şi alipi Taiwanul, insula chineză care a menţinut sistemul democratic. În Turcia, Erdogan năzuieşte la vechea glorie imperială. Alături de acestea, lideri ai unor ţări mai mici nutresc la rândul lor visuri de mărire: Orban pentru Ungaria, Vucic pentru Serbia, de ce nu, cu gândul la fosta Iugoslavie.

Grupul puterilor autoritare încearcă să submineze tabăra liberală şi profită din plin de idioţii utili din interiorul democraţiilor care, instinctiv, se situează de partea Hamas, urcă pe valul de antisemitism şi contestă din interior ordinea liberală. Aceste mişcări contestatare sunt alimentate cu cantităţi uriaşe de fake-news şi prezentări distorsionate ale faptelor. Niciun război nu a fost acompaniat de atâta dezinformare precum acesta.

Dincolo de puterile cu rol de lider al lumii autoritare se află dorinţa de revanşă a ceea ce numim „Sudul global". Naţiuni din Africa, Asia şi America Latină consideră perioada colonială motivul pentru rămânerea lor în urmă din punct de vedere economic şi social. Ele văd în Rusia, China, Turcia sau Iran vârfurile de lance în bătălia istorică pentru demolarea influenţei Occidentului.

Ofensiva israeliană în Gaza se va încheia, într-o bună zi şi, cel mai probabil, structurile Hamas din această zonă vor fi lichidate. Aceasta nu va însemna distrugerea terorismului, aşa cum nu a fost cazul nici cu AlQaeda, nici cu Statul Islamic. Această caracatiţă se reface, oricâte braţe i se retează. Lumea liberă va continua să lupte cu terorismul sub diferite forme – iar aceasta nu s-a schimbat, măcar de la 11 septembrie 2001 încoace. Dar dincolo de aceasta, frontul mai larg, deschis de puterile autoritare împotriva lumii libere, este aici ca să rămână. N

FOTO: PROFIMEDIA IMAGES

1. O bombă cu bile a fost detonată lângă o mașină de poliție în Berlin-Neukölln la 4 noiembrie. Un copil și doi ofițeri de poliție au fost răniți. 2. Pe zidul exterior al părții evreiești a Cimitirului Central din Viena au fost făcute cu spray o svastică și inscripția Hitler în fața sălii de ceremonii din Viena, cartierul Simmering, la 1 noiembrie 2023. 3. Steaua lui David, simbolul religiei evreiești și al statului Israel, a fost aplicată pe mai multe clădiri din Paris. 4. Președintele rus Vladimir Putin împreună cu lideri religioși după o ceremonie de depunere de flori cu ocazia Zilei Unității Naționale în Piața Roșie, la Moscova

Deocamdată, avem un câștigător: Rusia

Odată cu reaprinderea conflictului în Orientul Mijlociu, Rusia speră că atenția occidentală se va deplasa în cele din urmă de la Ucraina. Iar o extindere la scară regională, implicând Libanul și apoi, poate, Iranul și Statele Unite, cu reverberații până în Siria, Irak și Yemen, va fi cu atât mai bună pentru Kremlin.

În primul rând că resursele militare pentru Ucraina, deja în scădere, ar putea deveni și mai sărace – un pericol de care Kievul este conștient.

Deja Kremlinul privește cu interes către Washington. În Camera Reprezentanților a fost introdusă o rezoluție pentru separarea pachetului de ajutor propus de Casa Albă pentru Israel și Ucraina. Inițiatori: deputați din tabăra MAGA, zona dură din jurul lui Donald Trump. Este o veste rea pentru Kiev, date fiind reticențele față de Kiev din zona dură a republicanilor.

Pentru multe țări europene, o escaladare a conflictului, pe lângă creșterea tensiunilor regionale și deturnarea atenției de la Ucraina, ar genera și o criză energetică. Ca urmare a sancțiunilor occidentale împotriva Rusiei, după invadarea Ucrainei, europenii și-au mutat atenția către resursele din Orientul Mijlociu și până în Asia Centrală, trecând prin Caucaz: de la Qatar și Arabia Saudită, la Azerbaidjan și până la Kazahstan și Turkmenistan. Există și o altă direcție, către Nordul Africii, Algeria și Libia, state afectate la rândul lor de instabilitate.

O explozie în Orientul Mijlociu ar putea priva Europa de resursele energetice vitale din zonă. Asta convine Rusiei care, departe de a fi declanșat ea însăși conflictul, îl exploatează acum în propriul interes, încurajând Hamas dar mai ales sponsorul său iranian.

Un alt avantaj pentru Kremlin: scăderea presiunii internaționale, date fiind victimele civile din Gaza, ca urmare a intervenției israeliene.

O dezbatere internațională extrem de fierbinte a izbucnit în legătură cu victimele civile în urma intervenției israeliene în Gaza. Aceasta convine Kremlinului. Propaganda rusă poate invoca acum „dublul standard", așa cum au făcut-o și cu alte ocazii. „Voi ne criticați pentru victimele civile din Ucraina și ne acuzați de crime de război. Dar nu faceți același lucru cu Israelul". Este deja refrenul care se aude dinspre Moscova.

ISRAEL, război total cu HAMAS

Iran - Fondatorul Axei organizațiilor teroriste împotriva SUA și Israelului – *Adina Mutăr*

Războiul din Fâșia Gaza nu este doar războiul Israelului împotriva organizației teroriste palestiniene Hamas, care la 7 octombrie a comis un masacru, ucigând cu bestialitate peste 1.400 de israelieni și luând ostatici peste 200, cel mai mic un bebeluș de nouă luni.

Marile puteri nu au intervenit atât de prompt doar pentru a ajuta Israelul să învingă o organizație teroristă care are ceva armament furnizat de Iran. În realitate, este vorba de un război cu ramificații în toată zona, iar „capul" acestor ramuri este la Teheran, unde regimul mullahilor a creat o „Axă a rezistenței" împotriva Occidentului și Israelului, formată din miliții și organizații teroriste mult mai bine înarmate decât Hamas.

„Axa rezistenței" din teritoriile palestiniene

Hamas s-a format la sfârșitul anului 1987, la începutul primei Intifade (revoltă a populației palestiniene împotriva ocupației israeliene), când conducerea mișcării Al-Fatah – OEP (Organizația pentru Eliberarea Palestinei) – era în exil în Tunis. Rădăcinile sale sunt în ramura palestiniană a Frăției Musulmane. Hamas cere înființarea unui stat islamic palestinian în locul Israelului și respinge toate acordurile încheiate între OEP și Israel. Influența Hamas este concentrată în Fâșia Gaza și în unele zone din Cisiordania. Aripa militară a Hamas - Brigăzile Izz al-Din al-Qassam - care a comis multe atacuri anti-israeliene atât în Israel, cât și în teritoriile palestiniene încă din anii 1990 – este responsabilă în mare parte și de atacurile de la 7 octombrie din Israel.

La începutul lui 2006, gruparea a „câștigat" alegerile legislative în teritoriile palestiniene, punând capăt stăpânirii partidului laic Fatah al Autorității Palestiniene și contestând conducerea mișcării naționaliste palestiniene. Aceasta a marcat sfârșitul controlului asupra Gazei pentru palestinienii implicați în procesul de pace. De asemenea, a declanșat o blocadă comună israelo-egipteană (Hamas este o ramură a organizației Frații Musulmani egipteni, declarată organizație teroristă în Egipt), care a adus populația din Gaza în pragul sărăciei, dar nu și pe liderii Hamas, sponsorizați de Qatar și Iran și care trăiesc „exilați" în țări din Golf, strângând averi de miliarde de euro, potrivit serviciilor secrete occidentale și israeliene.

O altă organizație palestiniană din „Axa rezistenței" este Jihadul Islamic Palestinian (PIJ), cea mai radicală organizație care operează în arena palestiniană și care a luat parte la masacrul din 7 octombrie. PIJ se angajează să creeze un stat islamic palestinian și să distrugă Israelul prin jihad (războiul sfânt). Este socotită de experți în Orientul Mijlociu unică printre mișcările sunite pentru că se raliază învățăturilor ayatollahului Khomeini, liderul șiit al revoluției islamice din Iran.

Teheranul a susținut financiar, cu 100 de milioane de dolari anual, grupările palestiniene, inclusiv Hamas și Jihadul Islamic Palestinian, până ce sancțiunile impuse din cauza programului nuclear au diminuat bugetul. Finanțarea a fost preluată de Hezbollah și Qatar.

„Axa rezistenței" din Liban

Hezbollah (sau Partidul lui Dumnezeu), cu secretarul său general Hassan Nasrallah, este marele pericol pentru Israel în actualul conflict. Hezbollah este o mișcare șiită care a fost primul mandatar al Iranului în Orientul Mijlociu. Are o miliție înființată la începutul anilor 1980, cu sprijin militar și financiar din partea Gărzilor Revoluționare Iraniene (IRGC) și un partid politic care a candidat pentru prima dată în 1992, după ce a ieșit din clandestinitate.

ERADICARE
Israelul duce un război în Fâșia Gaza până la eradicarea organizației teroriste Hamas, care a comis masacrul de la 7 octombrie

În anii 1980, a efectuat mai multe atentate sinucigașe împotriva personalului și a bazelor americane din Liban și a capturat zeci de ostatici străini, inclusiv peste zece americani, fiind declarată organizație teroristă de către SUA. Până în 2020, Hezbollah devenise cel mai puternic înarmat actor non-statal din lume, cu cel puțin 150.000 de rachete, potrivit Centrului pentru Studii Strategice și Internaționale. De asemenea, deține poziții puternice în guvernul și sectorul economic al Libanului. 50.000 de luptători Hezbollah sunt gata să intre în război acum, la îndemnul Iranului, printre care și un grup puternic de elită de 5.000 de oameni, numit Unitatea Radwan, care a fost antrenată de IRGC. Hezbollah are experiență de luptă în Siria, unde este de partea regimului lui Bashar al-Assad, care a pornit război împotriva propriului popor ce se revoltase împotriva guvernării clanului său, revoluție începută în 2011 și încă neîncheiată.

Guvernul israelian este informat că Hezbollah are un arsenal de 150.000 de rachete staționate la granița cu Libanul, unele capabile să pătrundă adânc pe teritoriul israelian. Armata israeliană acuză Hezbollah că depozitează aceste rachete sub spitale, școli și case civile, exact ca și Hamas. Hezbollah a folosit și drone împotriva Israelului, de tipul celor iraniene achiziționate și de Putin pentru războiul din Ucraina.

„Axa rezistenței" din Irak

Munadhamat Badr (Organizația Badr) unește multe dintre grupurile armate ce operează sub controlul indirect și uneori direct al IRGC.

Teheranul a susținut financiar, cu 100 de milioane de dolari anual, grupările palestiniene, inclusiv Hamas și Jihadul Islamic Palestinian, autoare ale masacrului de la 7 octombrie

Din octombrie 2021, Badr este cel mai mare partid din Tahalof al-Fatah (Alianța Cuceririi), care are 20 de locuri. A integrat mulți membri în forțele de securitate irakiene și, după 2014, în Forțele de mobilizare populară (PMF). Qasim al-Araji, fost membru al organizației, este consilier pentru Securitate națională al Irakului și fost ministru de Interne. Badr a trimis grupuri de luptători în Siria pentru a întări regimul Assad. Organizația rămâne fidelă Iranului și IRGC, acționând la comanda acestora.

„Suntem cu imamul. Dacă imamul nostru spune război, atunci noi spunem război, dacă imamul spune pace, atunci e pace", a declarat șeful organizației, Hadi al-Ameri.

Asaib Ahl al-Haq (AAH) este un important grup armat irakian care se identifică ca parte a Axei de rezistență a Iranului, dar își menține un grad de independență, formând numeroase celule pentru a conduce diverse operațiuni. În 2020, Departamentul de Stat al SUA a desemnat AAH ca organizație teroristă.

Harakat Hezbollah al-Nujaba (HaN) conduce operațiuni împotriva forțelor americane din 2005. Execută operațiuni militare în mare parte transnaționale, inclusiv în Siria, unde a format Harakat Hezbollah al-Nujaba în 2013. HaN a declarat că va răspunde oricărui ordin din partea liderului suprem al Iranului Ali Khamenei. La începutul lunii martie 2017, HaN a anunțat la Agenția de știri Tasnim din Iran că formează o Brigadă de Eliberare a Înălțimilor Golan (teritoriu sirian ocupat de Israel).

Kataib Sayyid al-Shuhada (KSS) lucrează direct cu IRGC. Au operațiuni transnaționale comandate de Iran. În 2013, a fost desfășurată în Siria, ca parte a lanțului de comandă al IRGC. KSS s-a declarat inamicul total al Arabiei Saudite în octombrie 2014, declarând că „orice lucru de origine saudită, fie el uman sau material, este o țintă legitimă" și a amenințat că va distruge regatul. Grupurile cu cele mai directe legături cu Hezbollah și

Iran – HaN și KSS – susțin ferm „Axa rezistenței" și execută ordinele Teheranului.

„Axa rezistenței" din Yemen

Ansar Allah sau Houthi este o mișcare religioasă și politică armată musulmană șiită, susținută de Iran în Yemen. Houthi a executat o serie de insurgențe sângeroase împotriva guvernului yemenit timp de peste un deceniu, ducând la răsturnarea regimului din 2015. Sayyed Abdul-Malik al-Houthi este liderul militar, spiritual și politic al mișcării.

Toate aceste miliții ce formează „Axa rezistenței" sunt activate de Iran și acționează împotriva Israelului și forțelor americane din Siria și Irak, rănind peste 40 de soldați americani de la debutul războiului Israelului împotriva Hamas din Fâșia Gaza.

Administrația Biden încearcă să-și mențină aliații uniți împotriva Iranului, Rusiei și Chinei, străduindu-se să evite un război regional extins, ce poate genera un război mondial.

Alianțe și contralianțe

China a trimis șase nave de război în Orientul Mijlociu, pe fondul tensiunilor în creștere din Israel. Forța operativă de escortă navală 44 a petrecut câteva zile în Oman, participând la un exercițiu naval comun și va fi staționată în Orientul Mijlociu pe parcursul desfășurării războiului Israelului. Se conturează o coaliție militară China-Oman ce ar deține controlul asupra Mării Arabiei. Desfășurarea Chinei vine după ce SUA au trimis un arsenal puternic în Orientul Mijlociu în sprijinul Israelului, avertizând Iranul să-și țină milițiile în frâu și să nu deschidă un al doilea, al treilea, al „n"-lea front. SUA au trimis două portavioane - USS Gerald R. Ford și USS Dwight D. Eisenhower - cu grupurile lor de luptă în estul Mediteranei și un submarin nuclear. Peste 10.000 de militari americani sunt sub alertă de război în regiune. Și pentru că Beijingul ar putea profita de tensiunile enorme din Orientul Mijlociu pentru a-și urmări interesele de acaparare de teritorii, s-a format o trilaterală SUA-Japonia-Coreea de Sud, pentru a extinde capacitățile de răspuns ale celor trei țări împotriva amenințărilor nucleare și cu rachete ale Coreei de Nord și alte amenințări, din partea Chinei. Pentru prima dată, un bombardier american B-52H cu capacitate nucleară a aterizat la o bază aeriană sud-coreeană.

Un puternic sentiment anti-Israel renaște în toate colțurile lumii. Sunt israelienii vinovați de ce li se întâmplă? Sunt palestinienii vinovați de acțiunile Hamas? Mai marii lumii trebuie să găsească o soluție post-război.

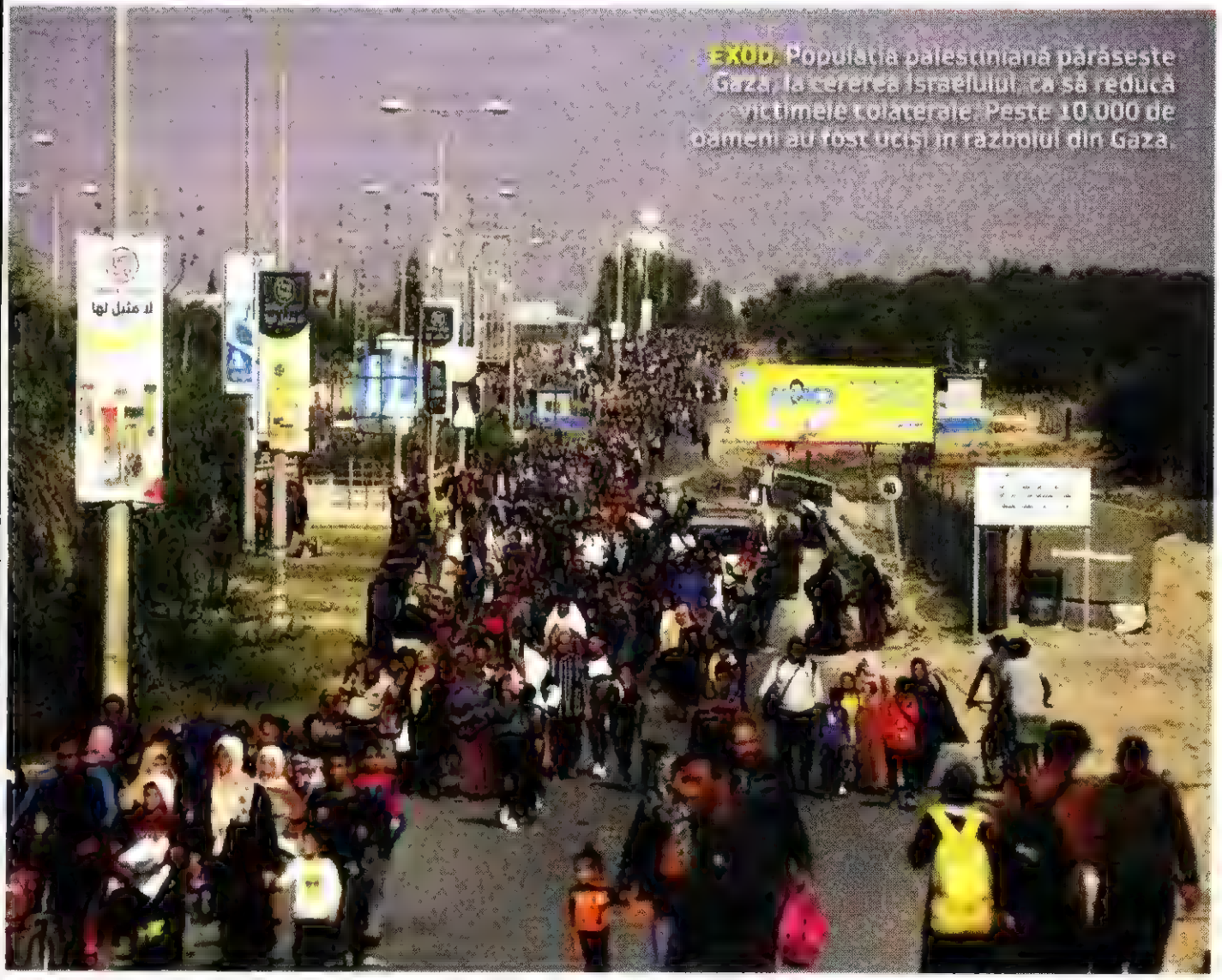

EXOD. Populația palestiniană părăsește Gaza, la cererea Israelului, ca să reducă victimele colaterale. Peste 10.000 de oameni au fost uciși în războiul din Gaza.

În aceeași perioadă, președintele rus Vladimir Putin l-a trimis de urgență pe ministrul său de Externe, Serghei Lavrov, la Teheran. Iranul încearcă să valorifice reacția negativă din regiune față de sprijinul SUA pentru Israel, ceea ce ar anihila practic toate eforturile Occidentului de a stabili relații economice de viitor cu statele zonale. Vizita lui Lavrov urmează călătoriei președintelui rus, Vladimir Putin, în China și călătoriei lui Lavrov în Coreea de Nord, configurându-se axa Rusia-China-Iran-Coreea de Nord în opoziție față de SUA și aliați.

Iranul a dat deja ordin milițiilor sale să atace Occidentul și Israelul. Hezbollah s-ar putea implica mai mult în războiul Israel-Hamas. De ani de zile, Iranul i-a sprijinit pe rebelii Houthi din Yemen, care sunt în război cu Arabia Saudită și guvernul lui Maeen Abdulmalik Saeed. Acum, premierul yemenit Maeen Abdulmalik Saeed a avertizat că „navele israeliene din Marea Roșie vor fi vizate" dacă atacurile armatei israeliene în Fâșia Gaza continuă. Deodată, conflictul din Yemen între guvern și rebeli a luat o întorsătură „pașnică".

TERORISM
Steagul palestinian flutură în fața unui portret al fostului comandant al Corpului Gărzii Revoluționare Islamice IRGC), generalul Qasem Soleimani, care a format și a condus „Axa de rezistență" teroristă. A fost asasinat de SUA.

FOTO: PROFIMEDIA IMAGES

Marea Roșie este un coridor maritim esențial care leagă Marea Mediterană și Oceanul Indian prin Canalul Suez, în special în transportul de petrol și gaze naturale lichefiate din Orientul Mijlociu către pieţele internaţionale. În plus, locația sa strategică și volumul mare de comerț o fac un punct cheie de interes geopolitic și militar pentru multe națiuni.

Siguranța alimentară și energetică, din nou în haos

Pe marginea summit-ului G20 de la New Delhi, India, Statele Unite, Emiratele Arabe Unite, Arabia Saudită și Uniunea Europeană au convenit să creeze un coridor de transport și economic care să lege Asia de Sud cu monarhiile din Golf și cu țările europene. Denumit „Coridorul India – Orientul Mijlociu – Europa" (IMEEC), părțile au semnat un memorandum de înțelegere ce reprezenta o mare victorie pentru Occident și afecta în mod dramatic noul Drum al Mătăsii al Chinei și șantajul economic al lui Putin.

Coridorul își propunea să asigure stabilitatea în diverse domenii, în special în energie și securitate alimentară, conectând India de Europa printr-o rută care trece prin Emiratele Arabe Unite, Arabia Saudită, Iordania, Israel și Grecia. De fapt, sunt două coridoare separate, coridorul de est care leagă India de Golful Arabic și coridorul de nord care leagă Golful Arabic de Europa. Acesta urma să includă o cale ferată ce oferea o rețea de tranzit transfrontalieră, de la nave la feroviare, rentabilă pentru a completa rutele de transport maritim și rutier existente, permițând bunurilor și serviciilor să tranziteze către, dinspre și între India, Emiratele Arabe Unite, Arabia Saudită, Iordania, Israel și Europa.

Acum, ruta a devenit o mare problemă, în special din cauza numeroaselor conflicte din regiunile prin care trece, un punct central fiind planificat în Israel.

Mările agitate ale Arabiei schimbă strategiile

IMEEC este în prezent amenințat de o coaliție China-Iran-Oman-Yemen care se adaugă la problemele de securitate din Marea Roșie, Golful Aden, Oceanul Indian și Marea Arabiei, care erau până acum agitate „doar" de piraterie și trafic de arme și droguri de-a lungul rutei Iranului către Yemen, cu consecințe pentru securitatea regională. Strâmtoarea Ormuz, situată între Oman și Iran, leagă Golful Persic de Golful Oman și Marea Arabiei. Strâmtoarea este cel mai important punct prin care poate fi sufocat tranzitul de petrol din lume. Incapacitatea de a asigura tranzitul petrolului duce la întârzieri substanțiale de aprovizionare și la costuri mai mari de transport maritim, ceea ce duce la prețuri mondiale mai mari la energie.

Miza gazelor din Fâșia Gaza

Mizele actualului război Israel-Hamas în Gaza au, după cum s-a văzut, implicații economice și energetice majore. Iar Fâșia Gaza nu este doar o bucată de pământ locuită de o populație palestiniană săracă, mulți stând în tabere de refugiați. Fâșia Gaza are gaze în Mediterana, gaze ce nu au putut fi exploatate deoarece Hamas a dovedit că deturnează fondurile pentru a-și întări poziția împotriva Israelului. Care este singura țară ce exportă deja gaze din zăcămintele mediteraneene. La 30 octombrie, Israelul a acordat 12 licențe pentru șase companii pentru a explora gaze naturale în largul coastei mediteraneene a țării.

Aceasta este cea mai recentă acțiune de exploatare a unuia dintre numeroasele zăcăminte de gaze descoperite pe coasta Mediteranei în ultimele decenii, cu scopul de a rezolva dependența energetică a Israelului și, în mod esențial, livrările Europei.

Rezervele totale de petrol și gaze au fost evaluate la 524 de miliarde de dolari în 2019. Dar Israelul nu are dreptul legal unic la cele 524 de miliarde de dolari, potrivit unui raport ONU publicat în același an. O parte din rezerve se află pe teritoriul palestinian, o și mai mare parte se află în dreptul Libanului, Siriei – unde Rusia și-a adjudecat portul Tartus și controlul asupra gazelor. Până la izbucnirea actualului război, Libanul și Israelul aproape că se înțeleseseră să-și delimiteze apele ce conțin zăcămintele de gaze.

În iunie 2022, sub presiunea de a găsi o altă sursă de gaz și a scăpa de dependența de gazele rusești, UE a semnat un memorandum de înțelegere pentru a importa gaze din zăcământul Leviathan. Acest zăcământ, cea mai mare dintre descoperirile recente, deține 22.000 de miliarde de metri cubi în gaz natural recuperabil și ar putea satisface cererile interne ale Israelului timp de 40 de ani.

În 1999, BG Group (BGG) a descoperit un zăcământ mare de gaze între 17 și 21 de mile marine în largul coastei Fâșiei Gaza. Conform acordurilor de la Oslo II, Autoritatea Națională Palestiniană are jurisdicție maritimă până la 20 de mile marine în largul coastei. În noiembrie 1999, PNA a semnat un contract pe 25 de ani de explorare a gazelor cu BGG. Rezervele au fost estimate la miliarde de metri cubi ce ar putea satisface cerințele Palestinei și ar permite exporturi. Ehud Barak, prim-ministrul Israelului la acea vreme, a aprobat ca BGG să foreze primul puț în iulie 2000. Guvernul lui Ariel Sharon a respins un acord de furnizare de la zăcământul de gaz palestinian la Electric Corporation, deținută de Israel, declarând că fondurile ar putea fi folosite pentru acțiuni teroriste. Următorul guvern, al lui Ehud Olmert, a fost de acord să redeschidă negocierile cu BGG în aprilie 2007. Dar a urmat preluarea controlului asupra Fâșiei Gaza de către Hamas. Invazia israeliană a Gazei în decembrie 2008 a adus câmpurile de gaze palestiniene sub controlul israelian. ONU a estimat pierderi de miliarde de dolari pentru poporul palestinian.

Acordurile Abraham de normalizare cu Israelul, în derivă

Desigur, situația din Palestina este mai complexă decât locația zăcămintelor de gaze, dar geopolitica și geologia cartografiază cursuri similare. Situația din Orientul Mijlociu devine și mai complexă având în vedere impactul Acordurilor Abraham, care au fost inițiativa Administrației Trump pentru a normaliza relațiile diplomatice dintre Israel și mai multe state arabe pe parcursul anului 2020. Deși aceste acorduri au fost salutate drept victorii diplomatice la Washington, acestea au atras critici pentru că nu facilitau dreptul palestinienilor la autodeterminare în temeiul Dreptului internațional. Statele din Golf precum Emiratele Arabe Unite și Bahrain, care au normalizat relațiile cu Israelul în timpul acordurilor, odată cu escaladarea violenței în Gaza, s-au simțit obligate să trimită ajutor umanitar în Gaza și să susțină drepturile poporului palestinian. Mai mult decât atât, la 12 octombrie, prințul moștenitor saudit Mohammad bin Salman și președintele Iranului Ebrahim Raisi s-au întâlnit pentru a discuta importanța securității regionale și a unității islamice în mijlocul conflictului, după cum a declarat biroul lui Raisi, uitând de atacurile și amenințările rebelilor Houthi, sponsorizați și înarmați de Teheran, asupra câmpurilor de foraj saudite.

În momentul de față, Israelul se află sub presiuni internaționale din cauza situației populației palestiniene. Șeful UE pentru politică externă, Josep Borrell, în ciuda sprijinului puternic al Uniunii Europene pentru Israel, și-a exprimat îngrijorarea cu privire la „situația umanitară care se deteriorează rapid" în Gaza. Chiar și președintele Joe Biden, care susține Israelul, a avertizat că ocuparea Gazei ar fi o „mare greșeală", pentru că ar genera o animozitate suplimentară în regiune față de Israel și ar alimenta un ciclu de violențe perpetuu.

Egiptul și Iordania s-au unit pentru a refuza primirea refugiaților palestinieni, susținând că acest lucru favorizează o politică de „epurare" urmărită de Israel. În urma masacrului comis de Hamas în Israel și al războiului din Gaza, mii de manifestanți au ieșit în stradă pentru a lua apărarea poporului palestinian.

Un puternic sentiment anti-Israel renaște în toate colțurile lumii. Sunt israelienii vinovați de ce li se întâmplă? Sunt palestinienii vinovați de acțiunile Hamas? Mai marii lumii trebuie să găsească o soluție post-război. N

FUGA. Israelieni fugind de la Festivalul Supernova, la granița cu Gaza, sub gloanțele teroriștilor Hamas. Peste 200 de tineri au fost uciși la festival.

www.eximbank.ro

- PARTENERIAT ȘI COLABORARE
- PROFESIONALISM ȘI RESPONSABILITATE
- FLEXIBILITATE ȘI ADAPTABILITATE
- DEZVOLTARE CONTINUĂ
- SPIRIT DE ECHIPĂ
- RESPECT ȘI INTEGRITATE

VALORILE NOASTRE

ROMÂNIA CREȘTE CU NOI

Exim
Banca Românească

ARIERGARDA
Podul rulant a ajuns în cele din urmă în fată și a reușit să deplaseze tancurile odată ce drumurile au fost eliberate. Podul a fost construit din rămășițe ale luptelor anterioare.

„Crocodilii“ care au ajutat la câștigarea războiului de Yom Kippur

Cum 16 ambarcațiuni amfibii de clasă mică au făcut posibilă victoria Israelului în 1973

În urmă cu 50 de ani, pe 6 octombrie 1973, Egiptul a lansat un atac surpriză împotriva Israelului, dinspre sud, în ziua de Yom Kippur, cea mai sfântă zi din an pentru poporul evreu. Într-o lovitură coordonată, armata siriană a atacat simultan dinspre nord. Arabii au căutat răzbunare și recuperarea teritoriilor pierdute în favoarea Israelului în Războiul de Șase Zile din 1967, în care armata israeliană a preluat controlul asupra Peninsulei Sinai, a Înălțimilor Golan, a Cisiordaniei și a Ierusalimului de Est. Războiul de Yom Kippur, care a durat până pe 24 octombrie, nu a fost rocada pe care Egiptul și Siria o sperau. În schimb, după mulți pași greșiți făcuți inițial, Israelul a reușit să respingă armatele invadatoare. O cheie a avansului Israelului în sud a fost trecerea Canalului Suez în Egipt. Fragmentul de mai jos din cartea lui Uri Kaufman, „Optsprezece zile în octombrie: Războiul de Yom Kippur și cum a fost creat Orientul Mijlociu modern“ (St. Martin's Press, august), detaliază modul în care bărcile amfibii - cea mai puțin probabilă dintre opțiunile Israelului de a trece trupe și artilerie peste canal - au deplasat 120 de vehicule militare în 30 de ore și au făcut posibilă încetarea focului care a pus capăt conflictului. Victoria Israelului din 1973 a dus la o serie de „Acorduri de separare“ care i-au obligat pe vecinii săi arabi să-și retragă armatele departe de orice viitor câmp de luptă. Astfel, lipsiți de orice opțiune militară, arabii au fost puși în fața unei alegeri dure: să facă pace cu pierderea teritoriilor din 1967 sau să facă pace cu Israelul. Anwar Sadat, președintele Egiptului, a făcut pace cu Israelul în 1979 și a primit în schimb Peninsula Sinai. Liderii Siriei - Hafez el-Assad și fiul său Bashar el-Assad - au refuzat să facă pace, iar Înălțimile Golan rămân și astăzi sub control israelian. După cum spune Kaufman în cartea sa, „înconjurarea Armatei a treia egiptene, sfârșitul timpuriu al războiului, semnarea tratatului de pace de la Camp David, cinci ani mai târziu, toate au fost posibile datorită unor vehicule vechi, la mâna a doua, cumpărate cu 5.000 de dolari bucata. Istoria militară conține puține exemple de randament atât de bun pentru o investiție atât de banală“.

ÎN DIMINEAȚA ZILEI DE 14 OCTOMBRIE 1973, egiptenii au declanșat ceea ce avea să fie consemnată drept una dintre cele mai mari bătălii cu tancuri din istoria lumii. Efortul principal al egiptenilor a fost cucerirea bazei militare israeliene de la Tasa. La prima oră a zorilor, au tras 5.000 de obuze și au trimis apoi sute de tancuri direct pe drumul Talisman. Pe partea cealaltă, îi așteptau sute de tancuri israeliene care erau blocate, încărcate și sub comanda generalului Ariel Sharon, cel mai îndrăzneț comandant de forțe terestre al Israelului.

Socoteala făcută la finalul măcelului din acea zi a fost cea mai dezechilibrată dintre toate bătăliile din timpul războiului. Egiptenii au pierdut 250 de tancuri. Israelienii au pierdut doar șase. Pentru prima dată, conducerea israeliană a ajuns în sfârșit la un acord asupra unui singur punct. A doua zi, armata israeliană va traversa Canalul Suez.

La ora 3:30 după-amiază, la doar câteva momente după ce tunurile au tăcut în urma ofensivei egiptene eșuate - și în timp ce albastrul cer al deșertului de deasupra Sinaiului era întunecat de coloane de fum negru - comandantul Brigăzii 14 blindate israeliene, colonelul Amnon Reshef, a primit ordinele. Le-a deschis și starea lui de spirit s-a schimbat instantaneu de la euforia victoriei. Căci ordinele sale conțineau ceva de care se tem toți soldații: obiectivul care trebuia cucerit cu orice preț.

de **URI KAUFMAN**

Detaliile erau sumare. Dar rezultatul era că el și oamenii din Divizia a 14-a trebuiau să deschidă o cale spre canal pentru ca alții să poată trece în Africa, în teritoriul aflat la vest de Canalul Suez.

Opțiuni tot mai limitate

Planificatorii militari israelieni pregătiseră trei modalități de a trece oamenii și materialele peste canal.

Piesa centrală era „podul rulant", un monstru de oțel pe roți care era practic impenetrabil la focul inamic. Generalul Jackie Even, asistentul lui Sharon, a scris în memoriile sale că misiunea de lungă durată de a traversa canalul a fost aprobată doar pentru că toți comandanții superiori au avut mare încredere în podul rulant. Atât de fermă a fost această încredere, încât creatorii podului au primit mult-râvnitul Premiu al Apărării Israelului, înainte ca acesta să fie testat în luptă. Generalul Even a scris că podul a fost lăudat pentru că nimeni nu a înțeles cât de imperfect era în realitate.

Înainte de război, logica din spatele podului rulant părea destul de solidă. Fiecare pod militar, de la Napoleon încoace, avea ca premisă ideea de a aduce numeroase piese la țărm și apoi de a le asambla în apă, sub foc inamic. Era o muncă periculoasă pentru geniști și avea ca rezultat un pod vulnerabil. Orice pod este cel puțin la fel de puternic ca și cel mai slab punct al său. Pentru a rezolva această problemă, un inginer israelian legendar, colonelul David Laskov, a proiectat ceva revoluționar: un pod dintr-o singură piesă, deja asamblat, care era rulat în acțiune și apoi dus direct pe apă.

Bineînțeles, în inginerie nu există prânzuri gratuite. Ceea ce s-a câștigat în materie de durabilitate s-a pierdut în ceea ce privește mobilitatea. A fost nevoie de până la 17 tancuri pentru a muta monstruozitatea de 450 de tone, cu un buldo-excavator în față care să

Î & R

Uri Kaufman

DE MEREDITH WOLF SCHIZER

Î: La cincizeci de ani după Războiul de Yom Kippur, cu beneficiul de a putea privi retrospectiv, care ați spune că este cel mai semnificativ rezultat al acestuia?

R: Într-un singur cuvânt: pacea. Nicio țară din lumea arabă nu ar fi semnat un tratat de pace cu Israelul dacă Egiptul nu ar fi făcut-o primul. Iar Egiptul nu ar fi semnat un tratat de pace cu Israelul dacă nu ar fi pierdut Războiul de Yom Kippur. Războiul a schimbat, de asemenea, întreaga ecuație strategică și economică globală din cauza embargoului petrolier arab. Nimeni nu se gândea prea mult la energie înainte de 1973. De atunci, nimeni nu a mai putut să o ignore.

Ce fel de materiale recent declasificate ați utilizat? Cum au schimbat ele analizele anterioare ale războiului?

Israelienii au făcut publice numeroase informații clasificate anterior, care ne permit să înțelegem cum a fost păcălită conducerea superioară a Israelului și cum a fost prinsă într-un atac surpriză. De exemplu, acum știm că israelienii aveau dispozitive de ascultare în cele mai sensibile locuri din Cairo, dar că le puteau porni doar în circumstanțe extraordinare, deoarece funcționau cu baterii care se descărcau rapid. Șeful serviciilor de informații militare israeliene i-a mințit pe prim-ministrul Golda Meir și pe ministrul Apărării Moshe Dayan chiar înainte de război, spunându-le că le-a pornit și că nu a auzit niciun indiciu privind un atac iminent, deși în realitate a ordonat ca acestea să fie lăsate oprite. La fel de semnificative sunt memoriile și interviurile acordate în ultimii 10-15 ani de persoane care au dorit să își spună povestea înainte de a muri. Printre altele, acest lucru ne-a permis să înțelegem dezbaterea dintre liderii israelieni cu privire la oportunitatea utilizării armelor nucleare.

Au existat dezacorduri în cadrul conducerii militare și civile israeliene cu privire la cât de agresivi trebuiau să fie după ce au întors situația. Credeți că au avut dreptate?

Au făcut-o exact cum trebuie. De exemplu, în primele zile ale războiului, israelienii aveau o divizie blindată de rezervă. În loc să o rețină pentru a apăra Ierusalimul împotriva unui potențial atac din partea Iordaniei, au trimis-o spre nord. Timp de două săptămâni, capitala a fost expusă atacului. Dar regele Hussein al Iordaniei nu a deschis niciodată un al treilea front, iar divizia blindată

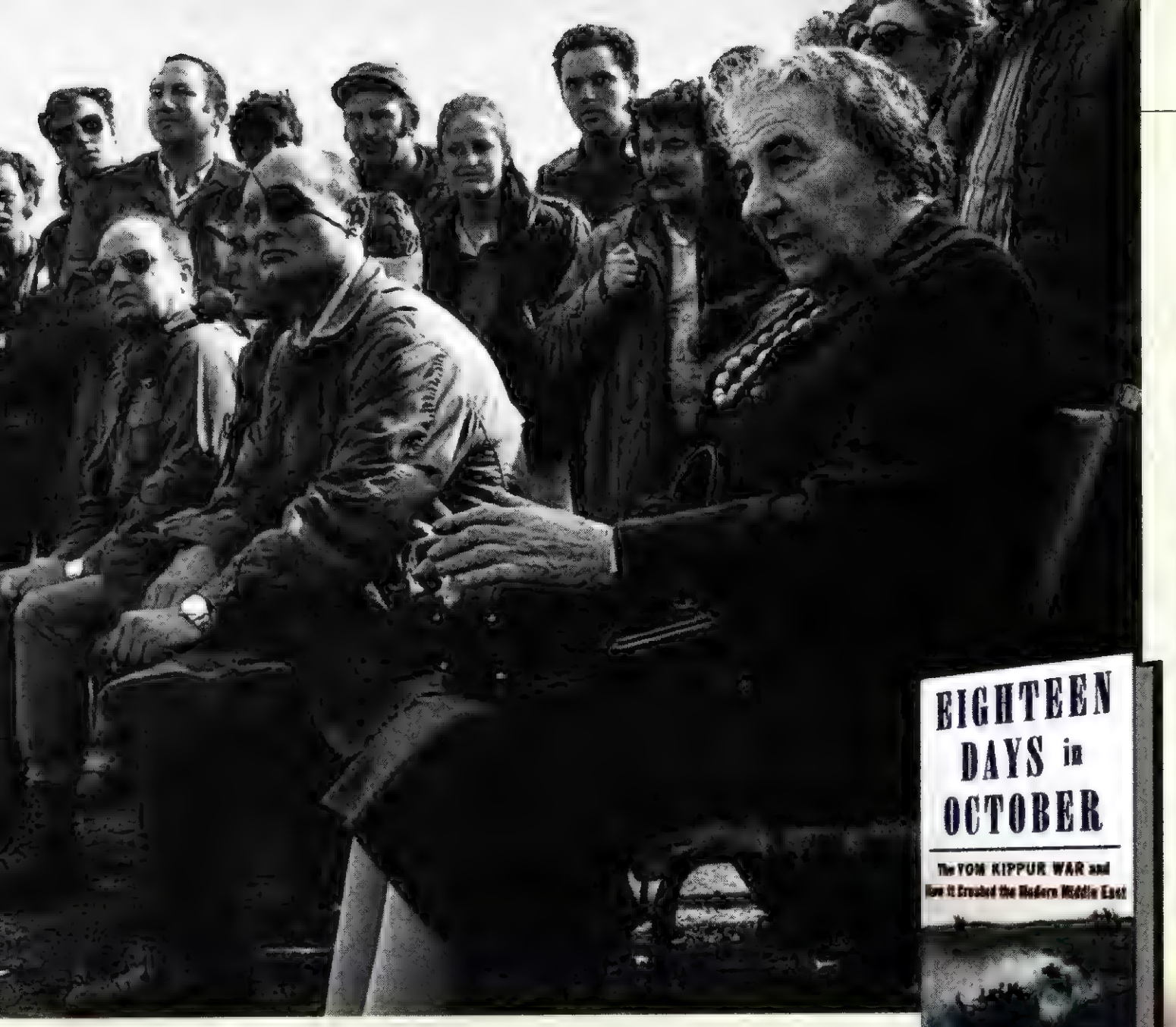

„DOAMNA DE FIER“
Stânga: Golda Meir împreună cu Moshe Dayan vizitând trupele de pe frontul de nord din Înălțimile Golan, în timpul războiului. Jos: Autorul Uri Kaufman.

trimisă în nord i-a învins pe sirieni. Mai târziu, în timpul războiului, israelienii aveau doar 650 de tancuri de-a lungul frontului egiptean. Au trimis 400 dintre ele peste Canalul Suez, în Africa. Ministrul Apărării, Moshe Dayan, a avertizat că, dacă acestea erau izolate și pierdute, israelienii se vor trezi „luptând la periferia Tel Avivului“. Dar grupul operativ a înconjurat Armata a III-a egipteană și a câștigat războiul.

În urma Comisiei Agranat - care a fost înființată pentru a investiga modul în care liderii israelieni au gestionat etapele de început ale războiului - a avut loc o schimbare semnificativă a gărzii în rândul liderilor israelieni, printre care șeful Statului Major al Armatei David Elazar, ministrul apărării Moshe Dayan și prim-ministrul Golda Meir. A fost acest lucru justificat?

Nu a fost deloc justificat. În orice altă țară, generalul Elazar și mai ales Golda ar fi fost salutați ca niște eroi. Istoria are multe exemple de națiuni prinse într-un atac surpriză

„Nimeni nu se gândea prea mult la energie înainte de 1973. De atunci, nimeni nu a mai putut să o ignore“.

(gândiți-vă la Pearl Harbor). Istoria nu are practic niciun exemplu în care o națiune puternic depășită numeric să fi întors soarta în mai puțin de trei săptămâni.

Unii oameni consideră Războiul de Yom Kippur ca fiind Vietnamul Israelului. Sunteți de acord cu această comparație?
Eu nu sunt de acord. Vietnamul a fost un război de alegere, purtat pentru scopuri nedefinite, departe de casă. Mama mea mi-a povestit că, atunci când a fost la facultate în 1968, un profesor a întrebat clasa ei de 31 de studenți unde se află Vietnamul. Doar ea și încă unul dintre studenți au știut răspunsul. Pentru Israel, Războiul de Yom Kippur a fost mai degrabă asemănător celui de-Al Doilea Război Mondial. A fost un război existențial care a început cu un atac surpriză.

În timpul scrierii volumului „Optsprezece zile», ați citit memoriile mai multor personalități, inclusiv ale președintelui egiptean Anwar Sadat și ale soției sale. Ce ați învățat?
Cât de devastator a fost conflictul arabo-israelian pentru acele biete suflete forțate să trăiască în timpul lui. Soția lui Anwar Sadat, Jehan, a scris că, „în orașele din Zona Canalului, scena era una de mahgoura, fără viață, fără oameni care să mai trăiască acolo. În Ismailiya, în partea de vest a Canalului, nu mai rămăsese în picioare nici măcar o clădire... Nu mi-am putut stăpâni lacrimile“.

Care credeți că a fost cel mai mare pas greșit - de ambele părți - în Războiul de Yom Kippur? Dar cea mai mare realizare?
Din punctul meu de vedere, cel mai mare pas greșit nu a fost comis nici de Egipt, nici de Israel, ci de secretarul de stat [american] Henry Kissinger. Arabii au impus embargoul asupra petrolului pe 20 octombrie. Secretarul Kissinger a fost de acord să-i salveze pe egipteni și să forțeze Israelul să accepte o încetare a focului, două zile mai târziu, pe 22 octombrie. El ar fi trebuit să condiționeze această salvare de ridicarea embargoului de către OPEC [ceea ce nu au făcut până în martie 1974]. Cea mai mare realizare îi aparține, fără îndoială, și doctorului Kissinger, care a obținut cu grijă acorduri după război, prin luni întregi de diplomație minuțioasă.

FOTO: CLOCKWISE FROM BOTTOM: TONANTZIN ABUNDIS; RON FRENKEL/GPO/GETTY; ST. MARTIN'S PRESS

îndepărteze orice obstacol mare sau mic. Toate echipajele de tancuri care fuseseră antrenate pentru a muta podul luptau pe Înălțimile Golan din Siria, astfel încât a fost nevoie de noi echipaje de tancuri care să fie antrenate din mers. Cel mai rău este că podul nu avea nicio capacitate de întoarcere. Mastodontul de oțel - care avea o lungime de aproape 185 de metri - trebuia să se deplaseze în linie dreaptă de la zona de pregătire, aflată la aproape 20 de kilometri est de canal, până la țărmul Africii. Acesta este motivul pentru care IDF, care era lipsit de bani, a construit în primul rând drumul Tirtur ca o linie dreaptă. Podul nu a putut fi mutat pe drumul Akavish sau pe orice alt drum, deoarece nu putea face virajul la dreapta la intersecția cu drumul Lexicon. Singura modalitate de a pune podul rulant în poziție era să deschidem drumul Tirtur.

O a doua metodă de traversare a fost reprezentată de podurile de pontoane. Acestea puteau fi dezasamblate în părți, conduse pe drumul Akavish, apoi să facă virajul brusc pe drumul Lexicon și, în cele din urmă, pe canal. Părea destul de ușor, cel puțin pe hârtie. În realitate, fiecare ponton avea o lungime de aproape 17 metri și o lățime de circa 11 metri. Încărcăturile cu astfel de dimensiuni ocupau întreaga lățime a fiecărui drum și creau un coșmar logistic. Sute de vehicule care înfundau arterele înguste trebuiau să fie date la o parte pentru a face loc vagoanelor speciale care transportau pontoanele. La fel ca și căruțele, toate vehiculele s-au scufundat în nisipul moale în momentul în care au ieșit de pe asfalt. Odată ajunși în Șantier - zona de pregătire de-a lungul canalului -, asamblarea pontoanelor dura ore întregi, chiar dacă geniștii nu erau atacați. Un mecanism de „asamblare rapidă" era în curs de dezvoltare, dar războiul a izbucnit înainte ca acesta să poată fi perfecționat.

Ca o idee ulterioară și pentru că puteau fi achiziționate la mâna a doua pe bani puțini, israelienii au cumpărat, de asemenea, ambarcațiuni amfibii care au fost supranumite „crocodili".

Crocodilii puteau parcurge distanțe scurte pe uscat, ajungeau la punctul de salt din Yard și apoi transportau tancurile peste canal. Problema era că ambarcațiunile costau doar 5.000 de dolari bucata, iar israelienii au primit ceea ce au plătit. Crocodilii erau extrem de vulnerabili la focul inamic și se defectau constant. Poate cel mai rău dintre toate aspectele era că nu existau prea multe bucăți disponibile. Inițial, armata plănuia să cumpere 60 de crocodili vechi și să canibalizeze piesele pentru a face 32. Reducerile bugetare i-au lăsat doar cu 19. Unul a căzut din căruță în timpul călătoriei spre canal. Doi au fost rupți înainte de război. Erau doar 16 disponibili pentru serviciu.

Cu toate acestea, drumul Tirtur era încă blocat și, odată cu el, orice speranță de a ajunge cu podul rulant la canal. În timp ce drumul Akavish era încă practicabil, pontoanele erau blocate la kilometri distanță în spatele unui zid de vehicule blocate.

Arma secretă a minunilor

Nu mai rămăseseră decât crocodilii. Cumva, într-un târziu, în haosul agitat al primei săptămâni de război, cineva a avut bunul simț să elibereze

LA COMANDAMENT În sens invers acelor de ceasornic, de la centru: Ariel Sharon (cu capul bandajat) cu Moshe Dayan și șeful Statului Major al Armatei, Chaim Bar-Lev, în Sinai.

AVANGARDA Crocodilii (în prim-plan) au transportat echipamente peste Suez, înainte ca podul de pontoane (în fundal) să ajungă la maluri.

suficiente remorci pentru a trimite crocodilii din nordul Israelului, până la capul drumului Akavish (până în ziua de azi, nimeni nu ştie cu siguranţă cine a fost). Vehiculele ciudate, enorme, arătau ca nişte bărci de casă acoperite cu plase pe remorci. Când treceau prin oraşele israeliene, privitorii nu ştiau ce să facă cu ele. Au stârnit zvonuri despre o armă secretă minune.

Pe măsură ce se apropiau de canal, au trecut pe lângă rămăşiţele în flăcări ale bătăliei de pe ambele părţi ale drumului şi au rămas blocate în acelaşi ambuteiaj care a blocat întreaga armată. Dar şi aici, cineva - nu se ştie clar cine - a avut bunul simţ să pună un buldo-excavator în frunte pentru a da totul la o parte.

Majoritatea vehiculelor care au aterizat pe nisip s-au scufundat până la nivelul roţilor şi au avut nevoie de un troliu, de un camion de tractare cu şenile sau chiar de un buldo-excavator pentru a fi extrase. Dar convoiul de crocodili a continuat, uneori deplasându-se doar 100 de metri, şoferii săi avansând în spatele buldo-excavatorului şi absorbind înjurături şi abuzuri verbale pe măsură ce înaintau.

Crocodilii erau puţin mai mari decât camioanele, datorită dispozitivelor de plutire gonflabile din cauciuc care erau ataşate pe fiecare parte. Pentru a trece tancurile peste apă cu ele, trebuiau legaţi mai mulţi laolaltă. Ca ambarcaţiuni de transport, crocodilii erau lenţi, nu aveau practic niciun fel de blindaj şi erau extrem de vulnerabili la focul inamicului. Pe scurt, erau cele mai puţin fiabile mijloace de traversare a canalului. Dar iată-i acolo, în curte, cu motoarele la ralanti, sub clar de lună.

Au costat doar 5.000 de dolari bucata, iar israelienii au primit ceea ce au plătit. Crocodilii erau extrem de vulnerabili la focul inamic şi se defectau constant.

Geniştii au intrat nervoşi în acţiune cu buldozere minuscule despre care ştiau că sunt prea mici pentru a îndepărta movila enormă de pământ care separa Şantierul de canal. Dar, în ceea ce unul dintre ei a numit un mic miracol, pe drumul spre canal au găsit un buldo-excavator de dimensiuni normale care se pierduse în drum spre o bază militară. Sharon se afla în Yard pentru a le arăta inginerilor de luptă locul pe care îl marcase înainte de război care indica zona în care pământul era mai subţire şi putea fi îndepărtat rapid. Calea a fost curăţată în grabă şi malul îndepărtat al canalului s-a făcut vizibil, cu palmierii săi iluminaţi de iluminaţi de luna care se reflecta în apă.

Au început să sosească tancuri proaspete de la Brigada Blindată 421. Erau disponibile fie pentru a traversa canalul, fie pentru a se întoarce şi (speram) a deschide drumul Tirtur, astfel încât podul rulant să poată fi aşezat. Sharon ştia că şeful Statului Major al Armatei, David Elazar, dorea ca el să deschidă mai întâi drumurile, înainte de a traversa cu blindate, şi să stabilească mai întâi un coridor sigur pentru ca podurile să poată fi puse.

Şi astfel, cu bătălia care făcea ravagii în spatele său, cu faţa luminată de pâlpâitul roşu al focurilor din depărtare - şi ştiind că superiorii săi îi cereau să se oprească la marginea apei -, Ariel Sharon a dat ordinul: „Vom traversa cu ceea ce avem".

➤ *Adaptat din* Optsprezece zile în octombrie © *Copyright Uri Kaufman. Publicat de St. Martin's Press.*

FOTO DE SUS: RON ILAN/GOVERNMENTPRESS OFFICE; YOSSI GREENBERG/GPO/GETTY

INVESTIȚII PENTRU O LUME MAI VERDE

Iată cum puteți contribui la **FINANȚAREA** viitorului **SUSTENABILITĂȚII** și, cu puțin noroc, să câștigați bani în același timp

de **PENELOPE WANG**

Ilustrații de **BRITT SPENCER**

Anul acesta, valurile de căldură record, furtunile masive și incendiile devastatoare au făcut ca pericolele schimbărilor climatice să fie mai clare ca niciodată, într-un mod mai personal. Aproximativ trei sferturi dintre americani spun acum că au fost afectați de fenomene meteorologice extreme în ultimii cinci ani, un salt de aproape 20 de puncte procentuale în doar cinci luni. Majoritatea cred că schimbările climatice sunt cel puțin parțial de vină, potrivit unui sondaj din septembrie al Centrului Associated Press-NORC pentru cercetarea afacerilor publice. Aceste riscuri au determinat un număr tot mai mare de persoane să își direcționeze banii către investiții care au ca scop combaterea încălzirii globale și îmbunătățirea mediului - sperând să contribuie la salvarea planetei și să facă bani în același timp.

Cunoscute sub numele de investiții ecologice, aceste strategii fac parte dintr-o tendință mai largă, atât în rândul profesioniștilor de pe piață, cât și al consumatorilor, de a lua în considerare și factori nonfinanciari atunci când iau decizii legate de investiții. Și aceștia cuprind de la ce fonduri să aleagă pentru 401(k), până la locul în care fac tranzacții bancare și la mărcile de retail pe care le cumpără. Versiunea de investiții este denumită în mod obișnuit ESG - cele trei litere se referă la strategiile care utilizează criterii de mediu, sociale și de guvernanță (conducerea, politicile și operațiunile companiilor) pentru a alege acțiunile. Iar, în ultimii ani, banii au început să curgă. Potrivit Forumului pentru investiții sustenabile și responsabile (US SIF), organizație non-profit, activele totale în investiții ESG se ridică în prezent la aproximativ 8,4 trilioane de dolari, adică aproximativ 12,6% din toți banii investiți în SUA. Altfel spus, unul din fiecare opt dolari ai investitorilor americani este în prezent ascuns într-un fond de investiții ESG.

„Oamenii iau deja decizii de consum legate de sustenabilitate, alegând mărci care oferă mașini cu consum redus de combustibil sau alimente care sunt cultivate organic, iar acum iau decizii similare în ceea ce privește investițiile lor", spune Michael Young, director de educație la US SIF.

Industria serviciilor financiare a răspuns interesului tot mai mare al investitorilor individuali prin introducerea de noi fonduri și ETF-uri care urmează strategii durabile, iar ofertele axate pe climă au fost recent în centrul atenției. Numărul total al fondurilor, de câteva sute, este amețitor, la fel ca și multe dintre nume - iShares Climate Conscious & Transition MSCI USA ETF și Xtrackers MSCI USA Climate Action Equity ETF au fost printre cele mai mari lansări din al doilea trimestru - ceea ce face ca uneori să fie dificil pentru persoanele fizice să facă alegeri corecte.

Prin urmare, înainte de a vă plasa banii într-un fond verde sau sustenabil, este esențial să cercetați detaliile acestuia. O etichetă verde nu vă va spune de una singură cum să investești într-un anumit fond. Veți descoperi că există o gamă largă de strategii, iar managerii pot folosi o definiție diferită de a dumneavoastră a conceptului de „verde" - și una care este posibil să fie mult mai puțin verde decât ați sperat. De asemenea, randamentul investițiilor variază foarte mult.

„Proliferarea acestor produse înseamnă că, uneori, sarcina de a deosebi grâul de neghină revine consumatorului", spune Jay Lipman, co-fondator și președinte al Ethic, un manager de active care lucrează cu investitori și consilieri în domeniul investițiilor durabile. „Există un spectru atât de larg de calitate încât consumatorii aproape că trebuie să devină specialiști în a evalua dacă aceste produse fac cu adevărat ceea ce pretind."

Totuși, nu trebuie să fie atât de descurajant să găsești o opțiune care să se potrivească nevoilor tale - una care combină concentrarea pe problemele care contează cel mai mult pentru tine, cu un istoric solid și perspective clare, astfel încât să poți acumula câștiguri, acesta fiind scopul unei investiții, în primul rând. Iată ce trebuie să faceți pentru a face o alegere excelentă.

„Investițiile durabile în companii **RESPONSABILE** ajută la **CONSTRUIREA UNEI LUMI** în care **VREM** să trăim".

STABILIȚI-VĂ PRIORITĂȚILE

PRIMUL PAS ÎN INVESTIȚIILE ECOLOGICE ESTE să vă dați seama ce probleme de mediu contează cel mai mult pentru dumneavoastră, spune planificatorul financiar certificat, Marguerita Cheng, CEO al Blue Ocean Global Wealth, care oferă consultanță în domeniul investițiilor sustenabile. „Niciun fond nu vă va bifa toate căsuțele, așa că este important să vă prioritizați obiectivele", spune Cheng. Gândiți-vă la ce probleme ecologice se evidențiază ca fiind cele mai mari preocupări ale dumneavoastră, precum și la strategiile de investiții care vă pot ajuta să le abordați. Doriți pur și simplu să vă feriți de anumite tipuri de companii, cum ar fi cele care extrag combustibili fosili sau provoacă poluare? Sau doriți un fond care să se concentreze pe obiective durabile specifice, cum ar fi captarea carbonului sau energia alternativă? Sau vă simțiți mai confortabil cu un fond ESG larg, care include problemele de mediu ca fiind doar o parte a strategiei sale generale de investiții? De asemenea, va trebui să luați în considerare cât de mult vă dedicați investițiilor ecologice - adică, cât de mult din economiile dumneavoastră doriți să le dedicați - și cum se încadrează fondurile în restul investițiilor dumneavoastră și în planul financiar general. Unele fonduri sustenabile dețin o gamă largă de acțiuni din diverse industrii sau chiar obligațiuni și numerar, ceea ce poate contribui la echilibrarea riscului și a randamentelor. Adică veți avea parte de mai puține fluctuații bruște ale prețurilor, dar, foarte posibil, cu prețul unor câștiguri ceva mai mici în timp. Alte fonduri se concentrează pe obiective ecologice specifice și pot deține o selecție restrânsă de acțiuni. Această strategie ar putea să vă ofere mai mult o plimbare de tipul roller coaster, dar cu posibilitatea unor randamente (sau pierderi) mai mari pe termen lung, împreună cu o modalitate mai precisă de a investi în soluții pentru schimbările climatice.

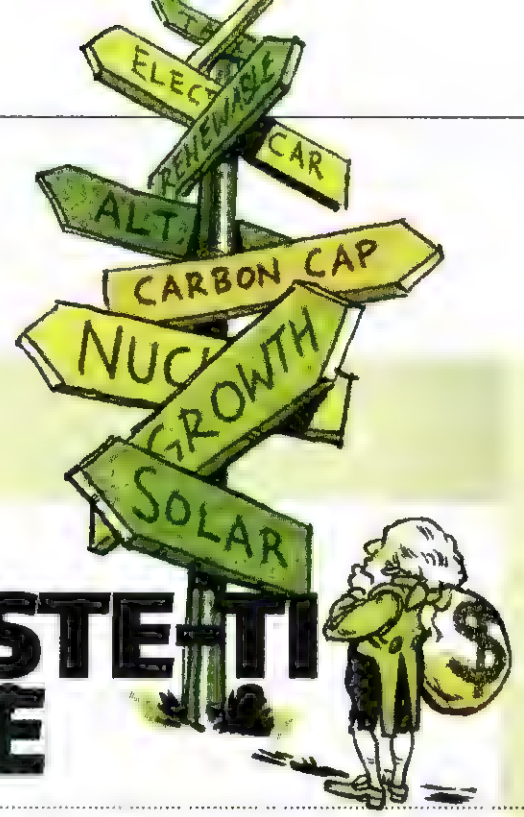

CÂNTĂREȘTE-ȚI OPȚIUNILE

ODATĂ CE V-AȚI STABILIT OBIECTIVELE, PUTEȚI ÎNCEPE SĂ SORTAȚI fondurile disponibile pentru o potrivire adecvată. „Vestea bună este că va fi mai ușor ca niciodată pentru investitori să urmeze o strategie de investiții durabile, deoarece există foarte multe fonduri și ETF-uri disponibile, adesea la costuri reduse", spune Cheng. „Vestea proastă este că trierea alegerilor poate fi copleșitoare". La jumătatea anului, existau peste 650 de fonduri de investiții durabile și ETF-uri numai în SUA, în creștere cu 11 la sută față de începutul anului, potrivit firmei de cercetare în domeniul investițiilor Morningstar. La un capăt al spectrului se află fondurile care urmează o strategie tradițională de investiții largi - de exemplu, acestea ar putea avea în portofoliu o combinație de companii americane mari din diverse sectoare, alături de acțiuni și obligațiuni străine - dar aplică un filtru ESG pentru a elimina întreprinderile care sunt, de exemplu, poluatori importanți sau care au o amprentă de carbon mare sau un istoric de probleme de mediu. La celălalt capăt al spectrului se află fondurile, aproximativ 100 la număr, care investesc mai limitat, concentrându-se în principal pe companii care sprijină obiectivele climatice, cum ar fi reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, sau care lucrează la dezvoltarea de tehnologii inovatoare în domeniul sustenabilității. La ce fel de câștiguri vă puteți aștepta cu investițiile durabile? Fondurile ESG extinse, care dețin o mare parte din aceleași acțiuni de înaltă calitate ca și fondurile tradiționale din categoria lor de investiții, sunt susceptibile de a obține randamente similare cu cele ale colegilor lor convenționali, spune Alyssa Stankiewicz, director asociat pentru cercetare în domeniul sustenabilității la Morningstar. Dar fondurile care folosesc filtre mai stricte pentru a evita anumite grupuri de acțiuni pot avea rezultate diferite. „Cu cât sunt mai multe sectoare pe care un fond le exclude și cu cât aceste sectoare sunt mai mari, cu atât investitorii ar trebui să se aștepte la mai multe abateri față de fondurile convenționale", spune Stankiewicz.

Majoritatea fondurilor ESG, de fapt, au câștigat mai puțini bani decât omologii lor tradiționali anul trecut, în parte pentru că au deținut mai puține acțiuni ale marilor câștigători ai pieței, cum ar fi companiile energetice Occidental Petroleum și Exxon, care produc combustibili fosili. Dar, dacă ne uităm în urmă, la ultimele perioade de trei și cinci ani, fondurile sustenabile au avut, în general, rezultate mai bune decât cele convenționale, arată datele Morningstar. Iar fondurile arată bine și în ultima vreme: Indicele S&P 500 ESG a înregistrat un randament total de 13,4% pentru anul care s-a încheiat la 20 octombrie, față de 11,5% pentru indicele tradițional S&P 500.

Atenție la GREENWASHING

O altă provocare pentru investitorii care doresc să se concentreze asupra companiilor care abordează schimbările climatice și alte probleme de mediu este să își dea seama cât de bine un fond își respectă numele și misiunea. „Există o anumită cantitate de publicitate sau de «greenwashing», ceea ce poate face dificilă înțelegerea de către investitori a modului în care un fond investește cu adevărat", spune Cheng. Acest lucru se datorează faptului că, în conformitate cu normele SEC, un fond care declară că va urma o anumită strategie de investiții, cum ar fi deținerea de acțiuni ale unor companii mici sau străine, trebuie să investească cel puțin 80% din portofoliu în conformitate cu acea politică. Dar până la 20% pot fi investite în mod diferit. (Regula nu se referă în mod specific la temele ESG, cum ar fi să nu utilizeze combustibili fosili).

Având în vedere această marjă de manevră, este posibil ca toate companiile pe care un fond sustenabil le are în portofoliu să nu fie suficient de ecologice pentru unii investitori preocupați de climă. „Dacă un fond spune că va evita producătorii de combustibili fosili, este posibil ca mulți investitori să nu fie mulțumiți dacă aceste acțiuni apar în portofoliu", spune Andrew Montes, director de strategii digitale la As You Sow, un grup non-profit de susținere a acționarilor care notează fondurile ESG în funcție de practicile lor sustenabile.

Luați în considerare, de exemplu, BlackRock U.S. Carbon Transition Readiness ETF, care caută să investească în companii care vor beneficia de trecerea la o economie cu emisii reduse de carbon. Dar, cu excepția Tesla, cele mai mari investiții ale fondului sunt în companii cu consumuri mari care activează în zona de tehnologie - Apple, Amazon și MasterCard, de exemplu - care nu au o legătură evidentă și directă cu combaterea schimbărilor climatice. (Aceste companii se numără printre primele zece participații ale multor fonduri ESG.) Mai mult, 8% din fond este investit în acțiuni din sectorul petrolului și gazelor naturale, cum ar fi Chevron și ConocoPhillips, ceea ce i-a adus un „D" în categoria combustibililor fosili din partea As You Sow. De fapt, fondul s-a descurcat mai bine în alte categorii ESG decât în ceea ce privește misiunea sa principală, obținând un „B" pentru evitarea companiilor producătoare de tutun și un „A" în ceea ce privește egalitatea de gen. Se așteaptă un pic mai multă claritate în ceea ce privește practicile fondurilor ESG, deoarece SEC și-a actualizat recent normele privind denumirile înșelătoare ale fondurilor. Deși regula portofoliului de 80% nu a fost modificată, aceasta a fost extinsă pentru a include în mod specific fondurile ESG. Asta înseamnă că acestea sunt acum obligate să își alinieze periodic portofoliile pentru a se conforma. Modificările aduse regulilor impun, de asemenea, ca fondurile să își comunice mai bine strategiile, inclusiv prin utilizarea unor sensuri simple în limba engleză în denumirile și terminologia lor. Fondurile vor avea la dispoziție doi ani sau mai mult pentru a se alinia.

ÎNCEARCĂ

O MODALITATE DE A VĂ FAMILIARIZA CU INVESTIȚIILE durabile este de a direcționa un mic procent din economiile dumneavoastră către un fond de acțiuni durabile, cu investiții largi, mai degrabă decât să plasați mulți bani dintr-o dată sau să vă concentrați de la început asupra companiilor legate de climă. Cel mai bun pariu: un fond indexat ESG care deține companii mari, bine stabilite și urmărește un indice de referință al acțiunilor care îndeplinesc criteriile de sustenabilitate sau unul gestionat activ, care își alege singur acțiunile, dar care urmează o strategie similară. „Aceste instituții tind să se numere în prima generație de fonduri ESG și este posibil să aveți deja unul în planul dvs. 401(k)", spune Gordon Achtermann, un planificator financiar certificat din Fairfax, Virginia, care oferă consultanță în domeniul investițiilor durabile. Un alt avantaj al acestei abordări: aceste fonduri au, de obicei, comisioane de administrare scăzute, astfel încât aceste taxe nu vă vor afecta câștigurile potențiale. Strategia pentru multe dintre aceste fonduri de bază este de a exclude mai multe categorii de acțiuni pe baza diferitelor preocupări ESG, inclusiv aspecte legate de climă, cum ar fi combustibilii fosili și defrișările, precum și alte industrii pe care mulți investitori cu conștiință socială doresc să le evite, cum ar fi armele și tutunul. Unele fonduri pot urmări un indice ESG extins - un coș de acțiuni conceput pentru a reflecta performanța companiilor care obțin note mari la criteriile sociale și de mediu. Un astfel de fond care poate fi găsit în planurile 401(k) este Vanguard FTSE Social Index Fund, care reflectă un indice de referință numit FTSE4Good US Select și percepe un comision de administrare redus de 0,14% - doar 1,40 dolari pentru fiecare 1.000 de dolari pe care îi depuneți. Este mai puțin probabil să găsiți în meniul 401(k) un fond care să vizeze în mod specific obiectivele climatice, cum ar fi emisiile scăzute de carbon. Dar multe planuri oferă o oportunitate de achiziție prin care puteți investi în fonduri din afara planului dumneavoastră. Sau puteți investi în fonduri sau acțiuni ecologice în nume propriu, prin intermediul unui cont individual la majoritatea companiilor de fonduri și firmelor de brokeraj.

FOTO: BRITT SPENCER

Newsweek
O PLANETĂ MAI BUNĂ

Unde găsiți **AJUTOR PENTRU INVESTIȚII ECOLOGICE**

Există mai multe resurse online la care puteți apela pentru îndrumare privind investițiile durabile, în funcție de nevoile dumneavoastră.

Informați-vă

Pentru a afla mai multe despre investițiile ESG, puteți să vă puneți la punct cu noțiunile de bază pe ussif.org; mergeți la fila educație, unde puteți găsi diverse ghiduri. De asemenea, puteți urma un curs online gratuit de 30 de minute.

Obțineți recomandări

Pentru ajutor în cercetarea unor fonduri specifice, consultați FossilFreeFunds.org, un instrument gratuit de evaluare a fondurilor oferit de grupul non-profit As You Sow. Puteți găsi calificative pentru 4.500 de fonduri și ETF-uri din SUA pe baza investițiilor lor în mai multe categorii și puteți sorta și compara fondurile în funcție de evitarea combustibililor fosili sau a defrișărilor, dar și în funcție de guvernanță și de obiective sociale. Un alt instrument gratuit de selectare a fondurilor este disponibil la Morningstar.com/esg-screener, unde puteți sorta fondurile în funcție de ratingul de sustenabilitate și de alte criterii. Pentru mai multe detalii despre fonduri, vă puteți înscrie pentru o perioadă de încercare gratuită de șapte zile (cost anual: 249 $).

Obțineți sfaturi

Căutați îndrumare profesională în materie de investiții? O opțiune este un robo-consilier, care poate asambla pentru dumneaviastră un portofoliu ESG. La Betterment.com, de exemplu, puteți alege dintre trei portofolii ESG deja asamblate; comisioanele încep de la 4 dolari pe lună sau 0,25% pe an din suma pe care o investiți. Pentru un ajutor individual, luați în considerare angajarea unui planificator financiar certificat cu expertiză ESG. La XYPlanningNetwork.com sau GarrettPlanningNetwork.com, puteți căuta consilieri care se concentrează pe investițiile cu conștiință socială sau ESG. Unii pot lucra pe bază de tarif fix sau pe oră.

FIȚI MAI ECOLOGIȘTI DACĂ SUNTEȚI GATA

DACĂ DORIȚI SĂ VĂ LUAȚI UN ANGAJAMENT MAI PUTERNIC FAȚĂ de ecologie în momentul dobândirii, puteți opta pentru fonduri care utilizează definiții mai stricte ale sustenabilității. Dar aceste definiții variază foarte mult de la un fond la altul, la fel ca și indicii pe care aceștia le pot urma, spune Montes. Pentru a vă face o imagine clară a strategiei fondului, uitați-vă la acțiunile pe care le deține pentru a vedea dacă practicile acestora se aliniază cu ideea dumneavoastră de investiție ecologică - și fiți atenți la schimbări. (Puteți găsi aceste informații pe site-ul web al companiei sau căutând rezumatul fondului și principalele deținere pe Morningstar.com.).

Luați exemplul Parnassus Core Equity, care obține cele mai bune note pentru sustenabilitate, conform Morningstar. Recent, fondul a anunțat că nu mai evită energia nucleară, pe care echipa o consideră acum o sursă esențială de combustibil care poate contribui la tranziția către energia regenerabilă. „Nu o vom exclude, deoarece energia nucleară și-a construit un bun istoric de siguranță de-a lungul anilor", spune directorul de investiții al Parnassus, Todd Ahlsten. Cu toate acestea, fondul nu deține în prezent acțiuni din domeniul energiei nucleare, iar principalele sale deținere se îndreaptă către companii de top, precum Microsoft, Alphabet și MasterCard, care au o amprentă de carbon redusă. Fondul a avut un randament mediu anual de 10,5% în cei cinci ani care s-au încheiat pe 20 octombrie.

Dacă doriți să vă aplecați și mai mult asupra sustenabilității, puteți adăuga fonduri care se concentrează pe investiții de impact, o strategie care urmărește să facă progrese în direcția unor obiective specifice. Fidelity Water Sustainability Fund, care urmărește să păstreze apa potabilă curată, are participații în Pentair, o companie de tratare a apei, și Tetra Tech, o companie de inginerie care oferă servicii legate de apă. Pentru cei interesați să contribuie la dezvoltarea tehnologiei pilelor de combustie, aveți opțiuni precum Global X Hydrogen ETF, cu o participație de top în producătorul de pile de combustie Bloom Energy. Totuși, pentru a minimiza riscul, majoritatea investitorilor de impact ar face cel mai bine să nu aloce mai mult de 15% din portofoliul lor în fonduri verzi cu o orientare îngustă, spune Achtermann. (Vedeți mai jos o mostră a celor mai mari fonduri climatice). Oricare ar fi strategia de investiții ecologice pe care o preferați, alegând fonduri care se potrivesc obiectivelor dumneavoastră, puteți nu numai să obțineți randamente solide, ci și să investiți în moduri care se aliniază cu valorile dumneavoastră. Cliff Feigenbaum, fondator și editor al site-ului de mediu GreenMoney.com, spune: „Investițiile durabile în companii responsabile au sens și ajută la construirea unei lumi în care dorim să trăim".

Exemple de **FONDURI PENTRU CLIMĂ**

Mulți consilieri sugerează să începeți călătoria de investiții ecologice cu un fond ESG larg care investește în mai multe tipuri de companii din diferite industrii. Căutați o abordare mai concentrată? Iată o imagine a celor mai mari 10 fonduri centrate pe climă, măsurate în funcție de suma de bani pe care o gestionează, potrivit Morningstar. După cum arată tabelul, strategia și performanța pot varia foarte mult, iar multe fonduri climatice sunt prea noi pentru a avea un istoric pe termen lung.

DENUMIREA FONDULUI	CATEGORIA CLIMATICĂ	CEA MAI MARE DEȚINERE	RANDAMENTUL DUPĂ 1 AN	RANDAMENTUL ANUALIZAT DUPĂ 5 ANI
iShares Global Clean Energy ETF	Energie curată/tehnologie	First Solar Inc.	-23.6%	11,2%
Impax Global Env. Markets	Soluții climatice	Linde PLC	10.1%	6.8%
iShares Climate Conscious & Transition MSCI USA ETF	Tranziția climatică	Microsoft	NA	NA
Xtrackers MSCI USA Climate Action Equity ETF	Tranziția climatică	Microsoft	NA	NA
Invesco Solar ETF	Energie curată/tehnologie	Enphase Energy Inc.	-32.8%	18.5%
First Trust Nasdaq Nasdaq Clean Edge Green Energy Index ETF	Energie curată/Tehnologie	Semiconductor Corp.	-29.1%	15.3%
iShares Paris-Aligned Climate MSCI USA ETF	Tranziția climatică	Apple	17.7%	NA
BlackRock U.S. Carbon Transition Readiness ETF	Tranziția climatică	Apple	15.4%	NA
TIAA-CREF Social Choice Low Carbon Equity Fund	Reducere carbon	Microsoft	15.3%	10,2%
GMO Climate Change Fund	Energie curată/tehnologie	Sunrun Inc.	-12.6%	6.0%

FOTO DIN STÂNGA: BRITT SPENCER/GETTY

Newsweek

O PLANETĂ MAI BUNĂ

ÎMPRUMUTURILE, conturile de economii și cardurile de credit ecologice devin mai numeroase și **MAI POPULARE**. Dar **MERITĂ** să alegeți cu grijă

BĂNCILE, ÎNTR-UN VIITOR SUSTENABIL

de BETH BRAVERMAN

CREDITE IPOTECARE ECOLOGICE

UNII CREDITORI IPOTECARI VOR OFERI CONDIȚII de finanțare mai favorabile pentru încorporarea în noua dumneavoastră locuință a unor opțiuni de produse ecologice, cum ar fi electrocasnicele Energy Star și termostatele programabile, precum și pentru proiecte mai mari, cum ar fi modernizarea sistemului HVAC sau instalarea de ferestre noi, panouri solare sau izolație.

Disponibile prin intermediul celor care oferă finanțări ipotecare convenționale susținute de Fannie Mae sau Freddie Mac, „creditele ipotecare eficiente din punct de vedere energetic" permit de obicei proprietarilor de locuințe să împrumute un procent suplimentar de 15% din valoarea imobilului pentru îmbunătățiri ecologice, aprobate de un evaluator energetic. Fondurile suplimentare rămân într-un cont de garanție până când sunt utilizate, iar îmbunătățirile trebuie să fie efectuate în termen de șase luni. (Există, de asemenea, programe EEM dis-

DE LA PUNGILE REUTILIZABILE și paiele de hârtie, până la reglarea termostatelor atunci când temperatura este extremă, cu toții căutăm modalități de a face alegeri mai durabile în zilele noastre. Acest lucru se extinde din ce în ce mai mult la deciziile pe care le luăm cu privire la banii noștri, deoarece un număr tot mai mare de companii de servicii financiare au introdus opțiuni de produse ecologice, de la credite ipotecare și împrumuturi auto, până la carduri de credit, conturi de economii și conturi curente.

„Produsele financiare ecologice sunt o evoluție naturală a ceea ce doresc clienții conștienți", spune Jay Lipman, co-fondator și președinte al Ethic, un manager de active care lucrează cu investitorii și consilierii de patrimoniu în domeniul investițiilor durabile.

Patru din zece consumatori americani se declară interesați să se înscrie într-un produs financiar legat de ecologie, potrivit datelor McKinsey, iar două treimi dintre aceștia spun că ar aloca până la 40% sau mai mult din economiile lor sau din cheltuielile cu cardul de credit unui astfel de produs. Iar interesul depășește granițele demografice, fiind împărtășit de orășeni, de cei din suburbii, de locuitori din mediul rural, precum și de persoanele cu diverse niveluri de venit.

Cu toate acestea, având în vedere numărul mare de noi oferte financiare ecologice de pe piață, poate fi dificil să vă dați seama care dintre ele sunt potrivite pentru situația dumneavoastră financiară și care dintre ele își respectă promisiunile de mediu, față de cele care sunt pur și simplu „greenwashing".

Iată o trecere în revistă a unora dintre produsele financiare ecologice de pe piață și ce trebuie să știți înainte de a decide dacă sunt potrivite pentru dumneavoastră.

ponibile prin intermediul creditelor ipotecare, susținute de Departamentul pentru veterani și de Departamentul pentru agricultură al SUA, cu reguli ușor diferite).

Căutați o companie care oferă credite ipotecare EEM (orice astfel de entitate care face împrumuturi pentru îmbunătățirea locuinței ar trebui să poată face un împrumut EEM) la începutul căutării dumneavoastră, dacă utilizați ipoteca pentru a cumpăra o locuință. Acest lucru se datorează faptului că ar putea dura ceva timp pentru a obține evaluatorul de locuințe și ofertele de la antreprenori.

„Dacă ați găsit deja casa și ați făcut o ofertă, dar apoi doriți să treceți la o ipotecă ecologică, este ca și cum ați înota în amonte și ați putea întârzia încheierea contractului", spune Kevin Kane, economist-șef la Green Homeowners United. Sunteți deja proprietar de casă și căutați în schimb un împrumut pentru a finanța un proiect specific de îmbunătățire ecologică a locuinței, cum ar fi izolarea termică, instalarea de ferestre eficiente din punct de vedere energetic sau trecerea la un sistem de încălzire/ răcire mai eficient? Când ratele ipotecare în ultima vreme sunt apropiate de 8%, nu are sens să faceți o refinanțare, mai ales dacă aveți o rată cu o dobândă de 2-3% obținută în urmă cu câțiva ani. Dar există un număr tot mai mare de împrumuturi subvenționate disponibile pentru consumatori pentru proiecte care se încadrează între 2.500 și 35.000 de dolari, spune Matthew Brown, copreședinte și fondator al Fondului Național de Îmbunătățire a Energiei.

Pentru a găsi aceste împrumuturi, verificați mai întâi site-ul web al companiei de utilități. Multe dintre acestea facilitează împrumuturi gratuite sau cu costuri reduse pentru proiecte eco-inteligente, cum ar fi cele care îmbunătățesc eficiența energetică a unei locuințe, cu termene legate de durata de viață a echipamentului; unele permit consumatorilor să le achite prin intermediul plăților lunare de utilități. În cazul în care compania dumneavoastră de utilități nu se numără printre acestea, verificați site-ul web al departamentului de energie al statului dumneavoastră pentru programe similare sau căutați un antreprenor care oferă finanțare prin intermediul directorului antreprenorilor de pe NEIF.org. Disponibilitatea finanțării avantajoase pentru proiectele de îmbunătățire energetică a locuințelor va crește dramatic în următorii câțiva ani, pe măsură ce banii suplimentari pentru împrumuturi subvenționate vor ajunge la state în cadrul Legii de reducere a inflației (IRA), adoptată de Congres anul trecut. „IRA a pus deoparte 20 de miliarde de dolari pentru a sprijini crearea de bănci ecologice care vor oferi bani pentru răscumpărarea dobânzilor sau pentru a acoperi riscul unui creditor", spune Brown. „Finanțarea pentru aceste îmbunătățiri va deveni și mai atractivă decât este deja".

FOTO DE SUS: SIRI STAFFORD/GETTY; EKATERINA DEMIDOVA/GETTY

Newsweek
O PLANETĂ MAI BUNĂ

CARDURI DE CREDIT

POATE CEA MAI LARGĂ categorie de produse financiare comercializate pe piața ecologică este cea a cardurilor de credit ecologice. Acestea variază de la cele fabricate din materiale reciclate, la cele care donează o parte din profituri pentru cauze de mediu și până la cele care plătesc recompense-bonus atunci când faceți achiziții ecologice.

La fel ca în cazul băncilor, este posibil să doriți să luați în considerare istoricul ecologic mai larg al companiei de carduri, deoarece unii emitenți pot avea și alte produse sau linii de afaceri care investesc în cauze sau companii care nu sunt prietenoase cu mediul înconjurător. În plus, cardurile tradiționale oferă, de obicei, recompense mai bogate, așa că, dacă doriți să acumulați rapid puncte pentru vacanța visurilor dumneavoastră sau dacă vă bazați pe sumele returnate în urma unor achiziții pentru a vă alimenta fondul de urgență, s-ar putea să renunțați la mai mult decât v-ați așteptat.

„Aproape sigur veți sacrifica din recompense atunci când optați pentru un card de credit verde", spune expertul în carduri de credit Jason Steele. „Pentru unii, acest lucru ar putea merita. Alții ar putea prefera să câștige bani înapoi sau alte recompense suplimentare și să doneze pentru o cauză de mediu".

Acestea fiind spuse, dacă cheltuiți mult în categorii ecologice, poate avea sens să folosiți un card verde pentru aceste achiziții. Cardul Visa Future, de exemplu, plătește 5 la sută cash back pentru cumpărăturile de la partenerii concentrați pe ecologie. Alte carduri - cardul Green America Visa și cardurile de recompensă Ducks Unlimited Visa, de exemplu - trimit o parte din toate veniturile obținute unei organizații prietenoase cu mediul.

Nu uitați, de asemenea, că, deși obținerea de recompense ecologice pentru cumpărăturile pe care le faceți poate fi un lucru logic, reducerea consumului - cumpărând mai puține lucruri în primul rând - este, de obicei, calea pentru a avea cel mai mare impact.

„Sunt mult mai preocupat de impactul pe care îl are asupra mediului ceea ce cumpăr, mai degrabă decât de modul în care cumpăr", spune Steele.

Newsweek
O PLANETĂ MAI BUNĂ

ÎMPRUMUTURI AUTO

Dacă achiziționați un autovehicul electric sau hibrid, nou sau de ocazie, unii creditori oferă împrumuturi auto ecologice cu rate reduse de 0,25-s1%. Condițiile acestor împrumuturi pot varia semnificativ, așa că trebuie să căutați, inclusiv să obțineți oferte de la cooperativele de credit și de la creditorii online, pentru a vă asigura că obțineți cea mai bună ofertă.

Procesul de solicitare a unui împrumut auto verde este similar cu cel al unui împrumut auto tradițional, dar, în funcție de creditor, este posibil ca automobilele hibrid să trebuiască să depășească un anumit consum sau să dețină o certificare SmartWay de la Agenția pentru Protecția Mediului. Împrumuturile auto ecologice sunt, de asemenea, disponibile pentru

proprietarii actuali de mașini care doresc să refinanțeze un împrumut existent.

Unii creditori oferă finanțare suplimentară pentru a acoperi costul instalării unui încărcător EV în casă, care variază de obicei între 545 și 1.374 de dolari, potrivit homeadvisor.com. Alți producători vor acoperi, de asemenea, acest cost dacă achiziționați un vehicul nou.

Este posibil să puteți reduce și mai mult costul vehiculului electric (și ratele lunare ale împrumutului) profitând de reducerile și creditele fiscale federale, precum și de orice stimulente de stat sau locale disponibile pentru utilități. Aflați care dintre acestea ar putea fi disponibile pentru dumneavoastră introducând codul poștal la Electricforall.com/rebates-incentives.

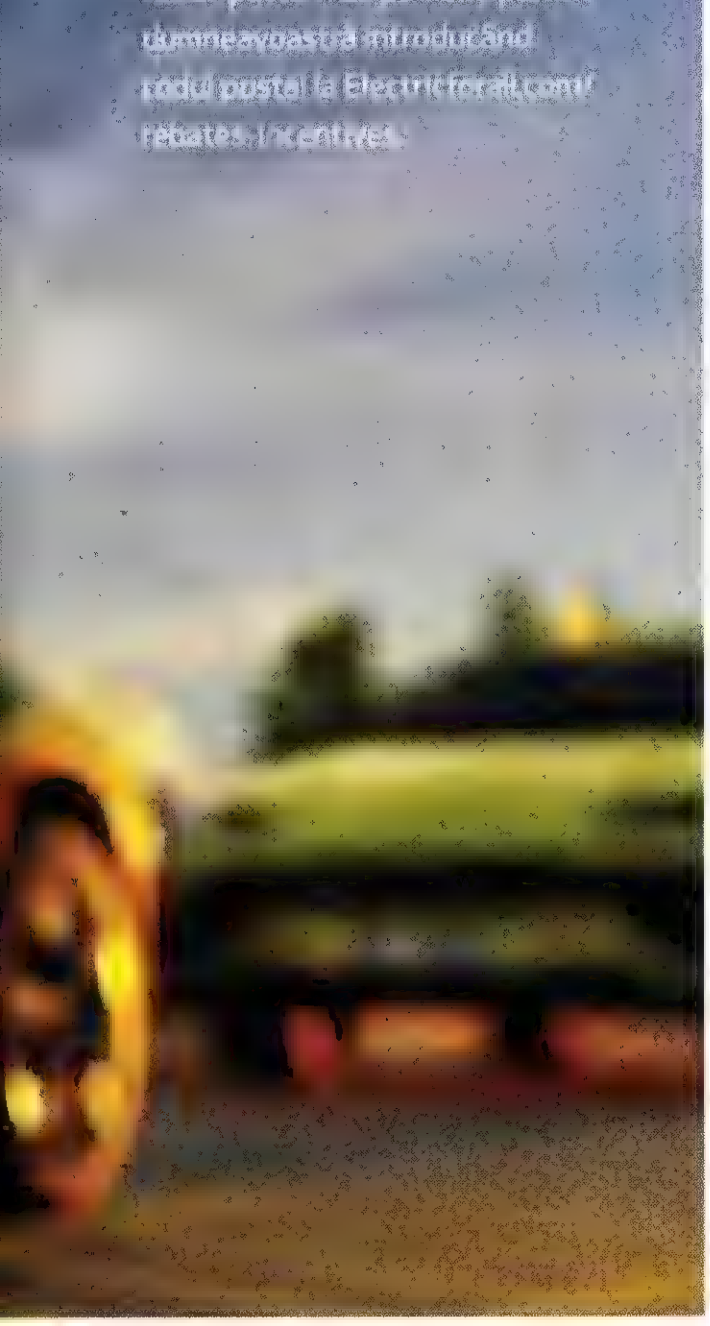

FOTO: GETTY (2)

CONTURI DE ECONOMII

UN NUMĂR DIN CE ÎN CE MAI MARE DE BĂNCI, fintech-uri și cooperative de credit oferă acum așa-numitele conturi de economii „verzi", în care sunt acordate dobânzi la nivelul pieței, dar promit să investească depozitele în proiecte locale sau ecologice.

În timp ce băncile mari pot oferi un cont verde sau sustenabil, acestea pot avea și alte divizii care investesc în afaceri sau inițiative mai puțin ecologice. Dacă sunteți interesat de o bancă în care toate investițiile sunt analizate din punct de vedere ecologic, ați putea dori să găsiți una care are statutul de Certified B Corporation (căutați în directorul de la bcorporation.net); este membră a Global Alliance for Banking on Values (consultați lista membrilor la gabvv.org) sau a obținut eticheta „Just" de la International Living Future Institute (faceți clic pe baza de date a organizațiilor la just.living-future.org/). Aceste certificări impun băncilor să respecte anumite standarde ecologice pentru investiții și să monitorizeze dacă își respectă aceste promisiuni în timp.

„Certificările care necesită evaluări din partea unor terțe părți reprezintă standardul de aur pentru consumatorii care caută opțiuni bancare ecologice de încredere", spune Monique Johnson, vicepreședinte senior al parteneriatelor cu clienții și cu comunitatea la Beneficial State Bank.

Printre instituțiile financiare care obțin în mod regulat aceste certificări ecologice se numără Amalgamated Bank, Atmos Financial, Southern Bancorp și Spring Bank, alături de multe alte bănci și cooperative de credit. Și, deși consumatorii s-au arătat dispuși să se mulțumească cu un randament mai mic al economiilor lor în schimbul unei bănci care respectă valorile lor climatice, potrivit raportului McKinsey, acest lucru ar putea să nu fie necesar. Contul de economii al Spring Bank, de exemplu, oferea recent un randament de 4,25% clienților cu cel puțin 100 de dolari în conturi, în timp ce Atmos Financial Climate-Positive Savings Account oferă rate cuprinse între 1,75% și 3,5%, fără cerințe privind soldul minim și fără comisioane lunare de serviciu. N

NOI SPERANȚE

pentru

BOLNAVII DE ALZHEIMER

Progresele recente și noile medicamente anticipează faptul că medicii ar putea fi în curând capabili să împiedice cele mai grave efecte ale bolii

DE ADAM PIORE

(FOTO: JOSÉ CARLOS CERDEÑO MARTÍNEZ/GETTY)

ANI DE ZILE, CONFERINȚELE despre Alzheimer erau ca paginile de necrolog din ziarul local. Era locul unde medicii și cercetătorii din domeniu mergeau pentru a afla numele ultimelor medicamente promițătoare care urmau să nu aibă efectele scontate. Numai între 1998 și 2017, 146 de studii clinice ale unor noi medicamente pentru Alzheimer au eșuat.

Așa că, atunci când Randall Bateman a apărut în fața unui restaurant din Bar Harbor, Maine, într-o seară din toamna anului 2022, în timpul unei conferințe din industrie, și a anunțat în fața a câtorva mese pline cu colegii săi care beau pe terasă că are ceva important de împărtășit cu ei, nimeni nu era pregătit pentru ceea ce a urmat.

Bateman, neurolog și cercetător în domeniul Alzheimer la Facultatea de Medicină a Universității Washington din St. Louis, le-a spus că tocmai primise un telefon de la persoana sa de contact de la compania farmaceutică care conducea testele pentru Lecanemab, un medicament experimental conceput pentru a facilita eliminarea plăcilor toxice din creier, care erau asociate cu boala. Rezultatele, care urmau să fie făcute publice în dimineața următoare, erau gata. În cadrul unui studiu efectuat pe 1.800 de pacienți cu Alzheimer, timp de 18 luni, tratamentul a redus rata declinului cognitiv cu aproape 30 de procente. A existat o tăcere uimită și câteva întrebări sceptice. Apoi, masa a izbucnit în aplauze.

„Nimeni nu a mai vorbit decât despre asta pentru tot restul ședinței", spune Bateman. „Ordinea de zi a fost spulberată. Nimeni nu era atent la ceea ce ar fi trebuit să facem. S-a energizat, s-a reîncărcat totul".

Rezultatele procesului pe care Bateman le-a raportat au fost doar primele dintr-o serie de evoluții pozitive. Câteva luni mai târziu, Administrația pentru Alimente și Medicamente din SUA a aprobat medicamentul, comercializat acum sub numele de Leqembi. În iulie, Eli Lilly a raportat că un al doilea medicament, Donanemab, a avut un efect și mai mare asupra încetinirii progresului bolii, într-un studiu efectuat pe mai mult de 1.700 de pacienți cu Alzheimer. Se așteaptă ca FDA să îl aprobe în curând. Ca și în cazul Leqembi, mulți se așteaptă ca Medicare să accepte în cele din urmă să îl plătească - fiind astfel prima dată în ultimii 20 de ani când noi tratamente au devenit disponibile pentru această boală neurodegenerativă terminală.

CONSERVAREA CREIERULUI

Medicii de familie ar putea în curând să depisteze la persoane aparent sănătoase boala Alzheimer în stadiu incipient și să le trateze cu medicamente care să încetinească evoluția afecțiunii înainte de apariția unor daune majore. Dreapta: Un asistent medical administrează un test de sânge.

Cu toate că au existat unele rezultate și PROGRESE SEMNIFICATIVE de pe vremea lui [Alois] Alzheimer, până la începutul anilor 2000, înțelegerea domeniului medical a bolii era ÎNCĂ RELATIV ELEMENTARĂ.

Cu siguranță, aceste medicamente nu sunt leacuri. Ele oferă puțină ușurare pentru pacienții aflați deja în stadii avansate ale demenței Alzheimer, pentru care efectele noilor medicamente sunt modeste. Ele pot încetini declinul, oferindu-le celor la care boala este moderat avansată un an în plus de luciditate cognitivă. Pentru acei pacienți și familiile lor, acest lucru este cu siguranță semnificativ, dar nici pe departe o inversare.

Marele beneficiu potențial, spun experții în Alzheimer, constă în utilizarea acestor medicamente, sau a altora care vor apărea în curând, împreună cu o a doua evoluție recentă în domeniu: testele de diagnosticare a sângelui care pot identifica prezența proteinelor asociate cu Alzheimer.

După mai mult de o duzină de teste de sânge diferite aflate în prezent în curs de testare clinică, oamenii de știință cred că, în câțiva ani, medicii ar putea fi capabili să le folosească pentru a diagnostica rapid, timpuriu și ieftin, chiar înainte ca pacienții să prezinte simptome exterioare de demență. Acest lucru sugerează o nouă strategie împotriva bolii. Medicii de familie ar putea să identifice persoanele sănătoase pentru depistarea Alzheimer în stadiu incipient și să le trateze cu medicamente care încetinesc evoluția bolii înainte de apariția unor daune majore. Speranța este că, în cele din urmă, Alzheimer nu va fi o boală în fază terminală, ci una cronică, care poate fi gestionată cu medicamente și poate fi evitată pe termen nelimitat.

Cu toate acestea, nu există nicio garanție că medicamentele și testele care sunt dezvoltate în prezent vor îndeplini această promisiune. Unii oameni de știință, sceptici față de influența Big Pharma, consideră că acest domeniu se mișcă prea repede, în special în ceea ce privește începerea testelor clinice pe pacienți care nu prezintă simptome de demență. Și, chiar și cu cele mai bune medicamente și teste, ar mai rămâne multe obstacole înainte ca detectarea și prevenirea timpurie să devină un standard de îngrijire. Să nu uităm istoricul abisal al sistemului de sănătate din SUA în ceea ce privește prevenirea bolilor cronice cu dezvoltare lentă, cum ar fi diabetul și bolile de inimă, care sunt deja eminamente controlabile, în teorie.

Cu toate acestea, mulți cercetători din domeniul Alzheimer numesc noile evoluții, care pun capăt unui blocaj de 20 de ani în cercetarea bolii Alzheimer, drept unele revoluționare. Aceasta este o veste plină de speranță pentru cei 13 milioane de americani care se așteaptă să aibă această boală până în 2050 (față de 11 milioane în prezent) și pentru milioanele de rude ale acestora.

Plăci și încurcături

Când Randall Bateman era încă student la medicină, în anii 1990, cercetătorii și medicii care tratau pacienții lucrau practic în orb. Singura modalitate de a ști cu siguranță dacă un pacient sau un subiect de cercetare care suferea de demență avea boala Alzheimer, și nu un alt tip de demență, era să aștepte ca acesta să moară și apoi să examineze o felie din țesutul cerebral la microscop.

Cu alte cuvinte, diagnosticul a fost confirmat folosind aceleași metode rudimentare de care dispunea Alois Alzheimer, psihiatrul și patologul german care a descoperit pentru prima dată boala în 1906: prin observarea declinului cognitiv, urmată de identificarea vizuală postmortem a prezenței unor aglomerări întunecate de ceea ce pe atunci se numeau „plăci senile", împreună cu molecule de proteine fibroase și „încurcături neurofibrilare" care obturau spațiile dintre neuroni. (Alzheimer a observat, de asemenea, o contracție masivă a creierului, cauzată de moartea celulelor cerebrale, o altă caracteristică a bolii).

FOTODIN STÂNGA: PM IMAGES/GETTY; FREDERIC J. BROWN/AFP/GETTY

Deși au existat unele progrese semnificative de pe vremea lui Alzheimer, până la începutul anilor 2000, înțelegerea bolii de către specialiștii din domeniul medical era încă relativ elementară. În anii 1980, oamenii de știință au stabilit că plăcile erau gunoaie celulare, constând în aglomerări ale unei proteine numite amiloid beta, sau a-beta, un produs secundar natural al activității normale a creierului (a cărei funcție nu este bine înțeleasă). La persoanele sănătoase, a-beta este eliminată în mod regulat din creier împreună cu alte deșeuri metabolice, în special în timpul somnului. Încâlcelile sunt formate din „tau", noduri de filamente proteice insolubile implicate în mod normal în menținerea stabilității structurale a tuburilor microscopice care permit transportul materialelor prin celule.

În anii care au urmat, cauza bolii Alzheimer a făcut obiectul unor dezbateri aprinse, o mare parte a specialiștilor împărțindu-se în două tabere concurente, angajate în ceea ce, din multe puncte de vedere, era încă un argument speculativ pe care nu aveau încă instrumentele necesare pentru a-l rezolva. „Baptiștii" credeau că acumularea de plăgi beta-amiloide a fost cea care dă startul cascadei mortale și care generează restul de efecte. „Taoiștii" bănuiau că Tau era de vină. Oamenii de știință din ambele tabere aveau, de obicei, un interes personal - ei își alegeau domeniul de cercetare în funcție de ipoteza în care credeau.

Până la sfârșitul anilor 1990, ceea ce avea să fie cunoscută sub numele de „ipoteza cascadei amiloide" începea să devină paradigma dominantă. Asta datorită descoperirii unor familii purtătoare de mutații rare care făceau ca simptomele bolii Alzheimer să fie dezvoltate mult mai devreme decât de obicei. Cu ajutorul noilor instrumente genetice ale vremii, oamenii de știință au arătat că majoritatea persoanelor din aceste familii care au dezvoltat boala Alzheimer cu debut precoce erau purtătoare de mutații care puteau fi direct legate de acumularea plăcilor de beta-amiloid. Aceste dovezi au ajutat la catalizarea unei explozii de teste cu medicamente, aproape toate vizând îndepărtarea plăcilor din creier. Până de curând, toate medicamentele pentru amiloid-beta au eșuat.

Succesul recent al Lecanemab a oferit „baptiștilor" noi argumente. Aceștia susțin că descoperirea care a arătat că îndepărtarea beta-amiloidului a încetinit evoluția bolii este o „dovadă de principiu" că plăcile amiloide sunt cele care o determină. Dar chiar și adepții ireductibili ai amiloidiei recunosc că vechile etichete nu se mai potrivesc. Boala pare să fie mult mai complexă decât pretindeau vechile teorii ale „baptiștilor" sau „taoiștilor". Chiar dacă amiloid-beta este „factorul care aprinde focul", odată ce acesta se declanșează, creierul se îndreaptă spre un colaps sistemic care implică mult mai mult decât acumularea de plăci. Paul Aisen, director al Institutului de Cercetare Terapeutică pentru Alzheimer (ATRI) de la Școala de Medicină Keck din cadrul USC și un expert de frunte în proiectarea studiilor clinice, nu își cere scuze pentru credința sa în ipoteza cascadei a-beta. De fapt, el susține că nu și-a pierdut niciodată încrederea. Cu toate acestea, atribuie lungul șir de eșecuri din domeniu unei neînțelegeri timpurii a progresiei a ceea ce era atunci o boală relativ nouă și a tehnologiilor disponibile înainte de începutul anilor 2000.

„Amiloidul putea fi văzut doar la autopsie, așa că dezvoltam medicamente care funcționau într-o eprubetă sau la șoarece și le testam la om, dar nu funcționau și nu știam de ce", spune Aisen. „Intervine un plan rațional de dezvoltare a medicamentelor atunci când nu poți vedea ce faci".

Acest lucru a început să se schimbe în 2004, odată cu debutul tomografiei prin emisie de pozitroni, sau PET, o tehnică de imagistică care a permis medicilor să privească în interiorul creierului pacienților vii. Pentru prima dată, aceștia au putut obține imagini ale amiloidului și, la scurt timp după aceea, ale tau-ului, în creierul unor proteine Alzheimer în viață.

Impactul a fost imediat și profund. Dintr-o dată, oamenii de știință puteau scana creierele pacienților după

„Pentru prima dată, cu adevărat, ACUM ESTE CLAR că beneficiind de Lecanemab PUTEM ÎNCETINI BOALA. Oamenii ar trebui să ia acest medicament".

DE MODĂ VECHE

Până relativ recent, diagnosticul era confirmat prin aceleași metode rudimentare de care dispunea Alois Alzheimer (stânga), psihiatrul și patologul german care a descoperit pentru prima dată boala în 1906: prin observarea declinului cognitiv, urmată de identificarea vizuală postmortem a plăcilor și încurcăturilor cerebrale

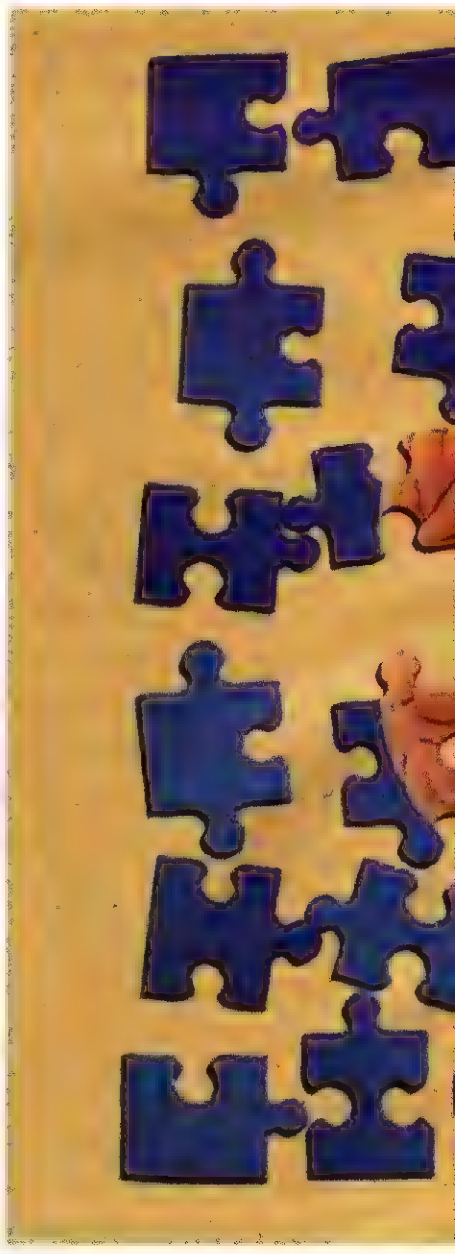

testele cu medicamente și puteau urmări vizual impactul medicamentelor de-a lungul timpului. Ei vedeau clar, de exemplu, că unele tratamente păreau să nu aibă niciun efect, în timp ce altele, cum ar fi anumite tipuri de anticorpi care atacau direct plăcile, ajutau în mod clar la eliminarea acestora din creier. Pentru prima dată au putut ajusta dozele în sus și în jos, în loc să le ghicească.

Imagistica PET a permis, de asemenea, oamenilor de știință să abordeze un alt factor puternic de confuzie: includerea unui număr semnificativ de persoane în studiile privind Alzheimer care fuseseră diagnosticate greșit. Acum știm că această problemă era atât de răspândită încât, singură, ar fi putut „torpila" multe dintre primele teste cu amiloid-beta.

Dovezile provin dintr-un studiu masiv, multi-site, multianual, publicat în 2019, în cadrul căruia 946 de experți în demență au administrat scanări PET la peste 11.000 de beneficiari Medicare care fuseseră deja diagnosticați cu demență sau deficiență cognitivă ușoară. Aceștia au descoperit, în mod remarcabil, că 35,6 la sută, adică peste o treime dintre pacienți, fie fuseseră diagnosticați incorect cu boala Alzheimer, fie aveau de fapt Alzheimer, dar fuseseră diagnosticați greșit cu o altă afecțiune, cum ar fi demența frontotemporală, care, în manifestările sale clinice observabile, pare adesea identică cu cele observate la persoanele cu Alzheimer.

MAREA TEORIE
Până la sfârșitul anilor 1990, ceea ce avea să devină cunoscut sub numele de „ipoteza cascadei amiloide" devenea paradigma dominantă a domeniului. Practic, toate tratamentele ulterioare au vizat eliminarea plăcilor amiloide din creier.

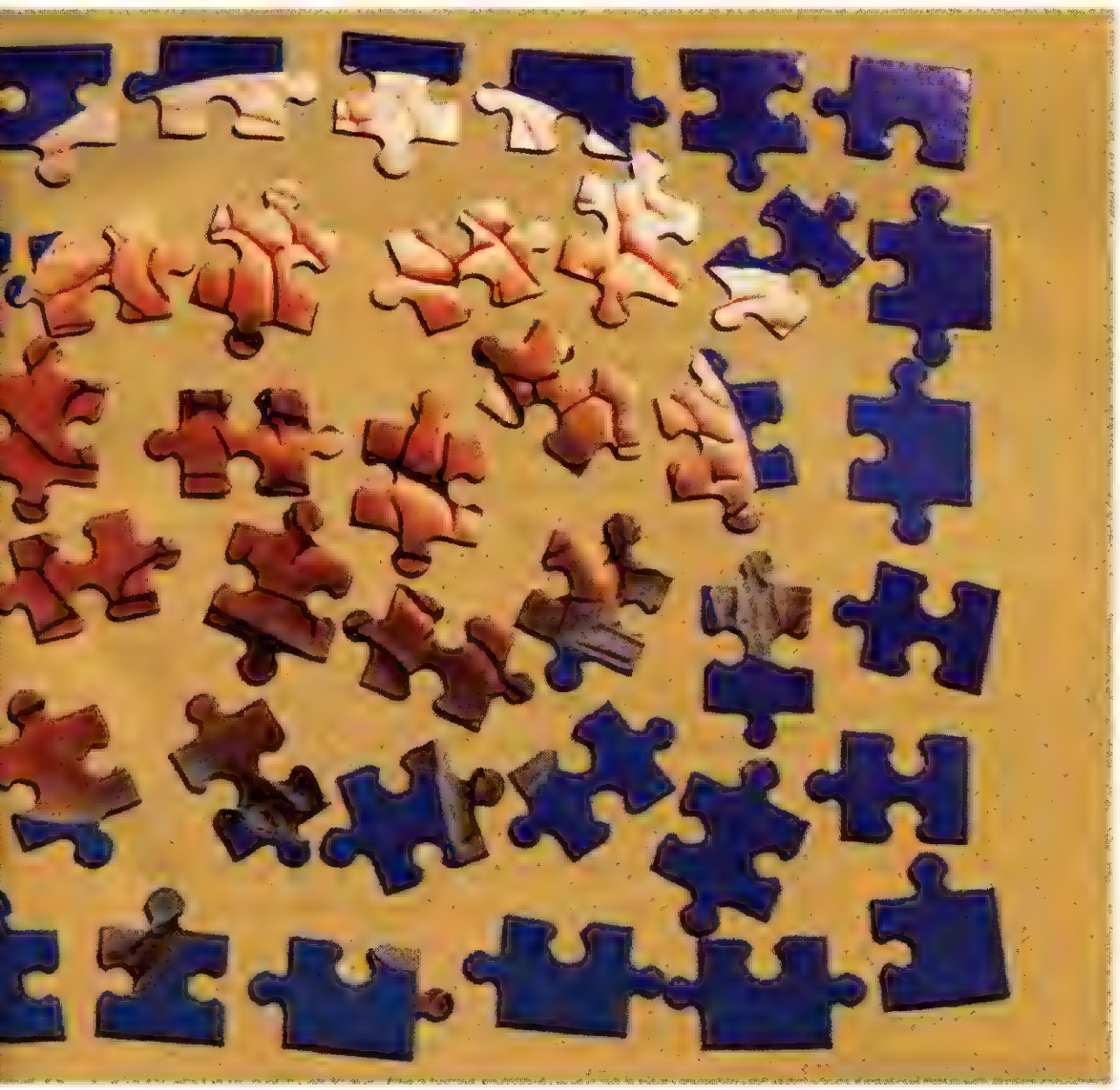

FOTO DIN STÂNGA: CORBIS/GETTY; PM IMAGES/GETTY

Aisen caracterizează încetinirea progresiei bolii observată în cadrul studiului cu Lecanemab ca fiind „foarte mare". El atribuie rezultatul în mod direct capacității cercetătorilor de a evalua eficient medicamentele experimentale cu ajutorul imagisticii și de a face ajustări ale dozelor în timp real.

„Faptul că am fost capabili să vedem ce făceam este ceea ce duce la succes", spune el. „Acum este clar - pentru prima dată, într-adevăr, cu Lecanemab - că putem încetini boala. Oamenii ar trebui să ia acest medicament".

Poate cel mai important aspect pentru cercetările viitoare, spune el, ține de apariția imagisticii cerebrale și a altor inovații tehnologice care au permis cercetătorilor să urmărească cu precizie modul în care creierul se schimbă pe măsură ce boala se dezvoltă. Acest lucru a forțat domeniul să se confrunte cu un adevăr neplăcut: chiar dacă medicamentele anterioare ar fi fost eficiente, acestea au fost probabil administrate mult prea târziu pentru a modifica semnificativ evoluția bolii. Cu alte cuvinte, acestea erau destinate să eșueze. Acest lucru, susține el, explică, de asemenea, de ce Lecanemab poate încetini progresia celor diagnosticați încă din stadiile inițiale, dar este neputincios în a o opri.

Dovezile provin din rezultatele unui studiu longitudinal „observațional" de două decenii, la care Aisen a contribuit ca și coordonator, numit Inițiativa de neuroimagistică a bolii Alzheimer (ADNI), care a schimbat în mod fundamental înțelegerea noastră despre această boală. Cercetătorii au folosit imagistica, genetica și testele cognitive, clinice și funcționale, precum și alte instrumente, pentru a urmări și documenta cu minuțiozitate schimbările survenite în creierul a peste 2.500 de persoane pe măsură ce boala evolua. Scopul a fost de a „caracteriza în profunzime" și de a „cartografia boala de la început până la sfârșit".

Când Aisen a început studiul, se credea că boala Alzheimer începea cu debutul declinului cognitiv și funcțional observabil și, după o evoluție de aproximativ șapte ani, ducea la moarte. Însă, știm acum că debutul demenței timpurii este, de fapt, doar faza finală a unei evoluții mult mai lungi, care are loc pe parcursul a aproximativ 25 de ani. Aceasta începe cu acumularea de beta-amiloid cu cel puțin 18 ani înainte ca orice modificări comportamentale să fie detectabile pentru majoritatea viitorilor pacienți sau pentru cei dragi acestora. Această realizare a venit ca o trezire bruscă pentru

clinicienii din prima linie, care au lucrat îndeaproape cu pacienții și cu cei dragi acestora timp de zeci de ani. Administrarea medicamentelor care vizează amiloidul la pacienții care au deja o deteriorare vizibilă a memoriei este asemănătoare cu tratarea unei persoane care suferă de insuficiență cardiacă congestivă cu statine în speranța de a-i scădea colesterolul, spune Rudolph Tanzi, profesor de neurologie la Universitatea Harvard. Sau, după cum spune Eric Reiman, cercetător în neuroștiințe la Banner Alzheimer's Institute din Phoenix, tratarea unei tumori la un pacient al cărui cancer este deja metastatic.

„A lovi amiloidul la un pacient care are deja boala Alzheimer nu îl va face să se simtă mai bine", spune Tanzi, un pionier în domeniu care, în anii 1980, a fost printre primii care au identificat genele asociate cu boala. „Nu diagnosticăm boala Alzheimer până când creierul nu este deja deteriorat până la punctul de disfuncționalitate sub formă de afectare a memoriei. Chiar și în ceea ce am considerat în mod tradițional cele mai timpurii stadii ale bolii Alzheimer, când simptomele abia încep, creierul este deja plin de amiloid și există deja suficientă inflamație în creier și pierdere de sinapse pentru a începe să conducă la disfuncții cognitive".

Progrese rapide

Unul dintre motivele pentru care specialiștii în Alzheimer sunt atât de entuziasmați de evoluțiile recente este faptul că acest domeniu a stagnat timp de două decenii. Companiile farmaceutice au cheltuit 600 de miliarde de dolari pentru a dezvolta tratamente pentru Alzheimer care au eșuat. Institutele Naționale de Sănătate au distribuit miliarde de dolari pentru cercetări care nu au adus niciun beneficiu semnificativ pentru pacienți. Eșecurile timpurii au afectat reputația instituțiilor de cercetare medicală și a companiilor farmaceutice.

FDA a înrăutățit situația când, în 2021, a trecut peste un grup de experți externi pentru a aproba Aducanumab (denumire comercială: Aduhelm), un medicament care atacă placa amiloidă și care s-a dovedit a avea un beneficiu modest pentru pacienți. Unii cercetători au sugerat că FDA a aprobat medicamentul pur și simplu pentru a împiedica marile companii farmaceutice să renunțe și să se îndepărteze cu totul de cercetarea în domeniul Alzheimer. Biogen a sugerat inițial că medicamentul va avea un preț de aproximativ 56.000 de dolari pe an, o sumă pe care mulți au considerat-o scandaloasă. În urma acestei decizii, trei dintre consilierii FDA din comisia de anulare au demisionat, parlamentarii de la Washington au lansat investigații în Congres, iar Centers for Medicare & Medicaid Services (CMS), agenția guvernamentală care supraveghează Medicare, a refuzat să plătească pentru medicament.

Din acest motiv, mulți oameni, inclusiv unii oameni de știință, sunt profund sceptici cu privire la orice veste bună venită din partea FDA și a Big Pharma. „Există un stimulent financiar uriaș implicat aici, deoarece aprobarea de către FDA a acestor medicamente înseamnă profituri de miliarde de dolari pentru companiile farmaceutice", spune Karl Herrup, profesor de neurobiologie și cercetător în cadrul Centrului de Cercetare a Bolii Alzheimer de la Facultatea de Medicină a Universității din Pittsburgh. El a sugerat că aprobarea FDA este suspectă. „Cred că asta îi conduce".

Herrup, autorul unei cărți intitulate *How Not to Study a Disease (Cum să nu studiezi o boală): The Story of Alzheimer's*, sugerează că „poziția investită" a multora dintre cele mai cunoscute figuri științifice din domeniu este cea care a încătușat progresul pentru atât de mult timp. Acești cercetători „au cheltuit atât de mult timp, energie

FOTO: ROGER RESSMEYER/CORBIS/GETTY

și reputație pentru a promova conceptul de amiloid ca factor determinant al bolii Alzheimer, încât este foarte greu de admis că nu funcționează. Sentimentul meu este că accentul pus pe a-beta a distorsionat total chiar și definiția pe care noi o dăm bolii. Din această cauză am alergat după curcubee".

De data aceasta, cel puțin, punctul de vedere al lui Herrup pare să fie în minoritate. Consiliul consultativ al FDA a aprobat în unanimitate aprobarea Leqembi. Acesta și alte medicamente noi aflate în curs de dezvoltare, susțin unii oameni de știință, anunță începutul unei noi ere, determinată de dezvoltarea unor instrumente de diagnosticare din ce în ce mai puternice, care au facilitat o înțelegere mai sofisticată a modului în care evoluează boala.

Învățând lecțiile din eșecul Aducanumab-ului, Biogen și partenerul său Eisai, cu sediul la Tokyo, producătorii atât ai Aducanumab-ului, cât și ai noului medicament Lecanemab, s-au asigurat că designul studiului lor și rezultatele care ar indica succesul sunt mai puțin ambigue, mai ușor de înțeles și mai susceptibile de a satisface comunitatea științifică. După ce medicamentul a obținut aprobarea, firmele au anunțat că intenționează să îl vândă la un preț de 26.500 de dolari - mai mare decât cei 8.900-21.500 de dolari pe care Institutul Independent pentru Analiză Clinică și Economică (ICER) estimează că îi merită, dar suficient de apropiat pentru ca CMS să îl acopere pentru un milion de pacienți - aproximativ 90 la sută din piață. ICER estimează un cost per pacient care ar ajunge la 82.500 de dolari pe an.

În ciuda limitărilor medicamentului, studiile Lecanemab care au dus la recenta aprobare a acestuia de către FDA, susțin mulți oameni de știință, reprezintă totuși un prim pas important. Acum că domeniul are primul medicament care s-a dovedit a fi eficient în eliminarea amiloidului, există o șansă reală de a interveni mai devreme. Pentru Aisen, de fapt, efectul limitat pe care medicamentele l-au avut la pacienții aflați în stadii avansate este, de fapt, remarcabil. În arcul de 25 de ani al bolii Alzheimer, spune Aisen, participanții la studiul cu Lecanemab au „căzut" între anii 13 și 20. Până atunci, plăcile au creat daune ireversibile. Ele au ucis neuroni și au catalizat o spirală de efecte negative, inclusiv dezvoltarea încurcăturilor tau și acumularea altor proteine în creier. De asemenea, au avut loc modificări vasculare, sufocând livrarea sănătoasă de nutrienți și agenți de semnalizare esențiali. Creierul este inflamat. Microglia - celulele imunitare din creier - au început să vizeze zonele aflate în criză, la fel cum ar viza zonele din creier care au fost infectate, mutându-se și începând să le înghită într-un efort greșit de a opri răspândirea disfuncției în restul organului vital. În mijlocul acestui incendiu neurologic dezlănțuit, faptul că noile medicamente țin la distanță declinul cognitiv și funcțional, rapid observat la alți pacienți timp de 12 luni este, pentru Aisen, o dovadă a puterii sale.

În speranța de a opri și mai mult acest colaps sistemic, Aisen este co-director al studiului AHEAD, care se află în plin proces de recrutare a pacienților „presimptomatici" pentru a participa la un studiu de patru ani cu Lecanemab. Noua cohortă va fi formată în întregime din persoane care sunt, în cea mai mare parte, asimptomatice din punct de vedere cognitiv și funcțional, dar care au niveluri anormale de amiloid în creier. Ideea este de a capta persoanele în primii zece ani ai progresiei.

„Există un STIMULENT FINANCIAR URIAȘ implicat aici, pentru că aprobarea FDA a acestor medicamente înseamnă miliarde de dolari în profituri pentru COMPANIILE FARMACEUTICE".

GREȘEALĂ
Apariția imagisticii PET (mai sus, în stânga) la mijlocul anilor 2000 a dezvăluit că aproximativ o treime dintre pacienții înrolați în studiile clinice pentru tratamentele împotriva bolii Alzheimer nu sufereau de fapt de această boală.

O fază ulterioară a studiului, spune el, va viza o cohortă care este „chiar mai aproape de primul an". În același timp, studiul TRAILBLAZER, co-dirijat de Reiman de la Banner Institute, adoptă o abordare similară, dar folosind Donanemab, noul medicament de la Eli Lilly care se așteaptă să obțină în curând aprobarea FDA, pentru a-i viza pe cei aflați în stadii mai timpurii ale bolii.

Ambele studii vor folosi, de asemenea, teste de imagistică care sunt acum capabile să detecteze și să măsoare încurcăturile tau, împreună cu teste de sânge care vor face același lucru, pentru a vedea dacă pot opri această parte a bolii. Cu toate acestea, chiar și în acest stadiu incipient al bolii, Aisen și Reiman spun amândoi că noile medicamente singure probabil că nu vor fi încă suficiente pentru a opri evoluția bolii. Pentru aceasta, Aisen crede că va fi necesar să se adauge medicamente anti-tau care să atace, de asemenea, așa numitele încurcături. În acest scop, Aisen și colaboratorii săi pregătesc un alt studiu care va folosi, de asemenea, medicamente anti-

tau experimentale pentru a elimina orice încurcături care se acumulează.

Va dura cinci ani până când AHEAD va da rezultate, estimează Aisen, și 10 ani până când vom ști cu adevărat cum să prevenim această boală. Reiman este ceva mai optimist, dar este de acord că mai sunt necesari mulți pași.

Cu toate acestea, amândoi văd un viitor luminos în față.

„Lecanemab este un adevărat punct de reper. A avea un medicament complet aprobat [care] încetinește boala este pas semnificativ. Dar trebuie să mergem mai departe și să creștem beneficiile", spune Aisen. „Sunt foarte optimist. Vom construi pe baza acestui succes. Lucrurile se vor îmbunătăți din ce în ce mai mult până când întreaga populație va fi supusă unui screening de rutină pentru risc, iar riscul va fi fixat înainte de debutul bolii".

Nu toată lumea îi împărtășește optimismul. Unii se tem că domeniul se mișcă prea repede. Madhav Thambisetty, un cercetător senior în cadrul NIH's Intramural Research on Aging și un neurolog practicant care tratează pacienții cu demență la centrul de tratament al bolii Alzheimer și al memoriei de la Johns Hopkins, spune că a îndemnat la prudență atunci când trimite pacienții interesați în stadii incipiente ale bolii pentru studii.

ne el, sunt potențialele efecte secundare și „evenimentele adverse" asociate cu medicamentele, care, în opinia sa, au fost în mare măsură umbrite de agitația exagerată.

El remarcă faptul că medicamentele anti-amiloidiene, ca și clasă, au primit un avertisment de tip „black box" din partea FDA, cel mai înalt nivel de avertizare pentru medicamente, unul rezervat celor care sunt asociate cu riscul de vătămare gravă și chiar de deces. Avertismentele vin ca răspuns la umflarea creierului și la micro sângerările asociate uneori cu medicamentele. O mare parte a comentariilor, spune el, au remarcat faptul că aceste simptome sunt de cele mai multe ori ușoare, pot fi detectate la scanările RMN și pot fi gestionate în mod acut. Dar această evaluare se bazează pe informații incomplete, spune el. Impactul pe care aceste efecte secundare l-au avut asupra cogniției în lunile care urmează tratamentului, spune el, nu a fost raportat public. Din cauza acestei „lipse de transparență", nu există nicio modalitate de a ști dacă hemoragiile cerebrale și umflăturile observate la pacienți accelerează în cele din urmă declinul cognitiv și funcțional pe care medicamentul pretinde că îl încetinește.

„Pentru mine, o măsură a efectului la 18 luni, care este sfârșitul studiului, [este] o măsură elementară de evaluare a riscului cu aceste medicamente, care nu a fost într-adevăr raportată", spune el. „Sângerările cerebrale și hemoragiile cerebrale [nu sunt] benigne. Deci, dacă nu văd dovezi că nu sunt legate de rezultate clinice adverse în lunile care urmează rapoartelor inițiale, îngrijorarea mea este că sunt. Nu cred că am învățat suficient de mult din

„Lucrurile se vor îmbunătăți DIN CE ÎN CE MAI MULT, până când întreaga populație va fi supusă unui SCREENING DE RUTINĂ pentru depistarea riscului de Alzheimer chiar înainte de declanșarea bolii"

SCEPTIC
Nu toată lumea este optimistă. Neurologul Madhav Thambisetty se teme că domeniul se mișcă prea repede și că există o „lipsă de echilibru în modul în care s-au construit narațiunile în jurul noilor tratamente".

El numește beneficiile clinice „mici spre modeste" și „marginale, în cel mai bun caz", dar a spus că acestea sunt „foarte interesante" pentru cercetători, deoarece este pentru prima dată când domeniul dispune de medicamente care pot viza cu precizie una dintre caracteristicile patologice ale bolii. „Semnificația clinică a acestor rezultate rămâne să fie stabilită, dar faptul că au un beneficiu clinic semnificativ din punct de vedere statistic [este] foarte clar", spune el.

Cu toate acestea, el se teme că rezultatele au dus la o „lipsă de echilibru în modul în care s-au construit narațiunile în jurul noilor tratamente". O mare parte din ceea ce s-a raportat despre noua clasă de medicamente, spune el, s-a axat pe dezbaterile din domeniu cu privire la faptul dacă efectele clinice observate asupra cogniției și funcțiilor pacienților sunt semnificative pentru clinicieni și îngrijitori. Mai îngrijorătoare pentru pacienții săi, spu-

FOTO DE SUS: PM IMAGES/GETTY; CARSTEN KOALL/GETTY

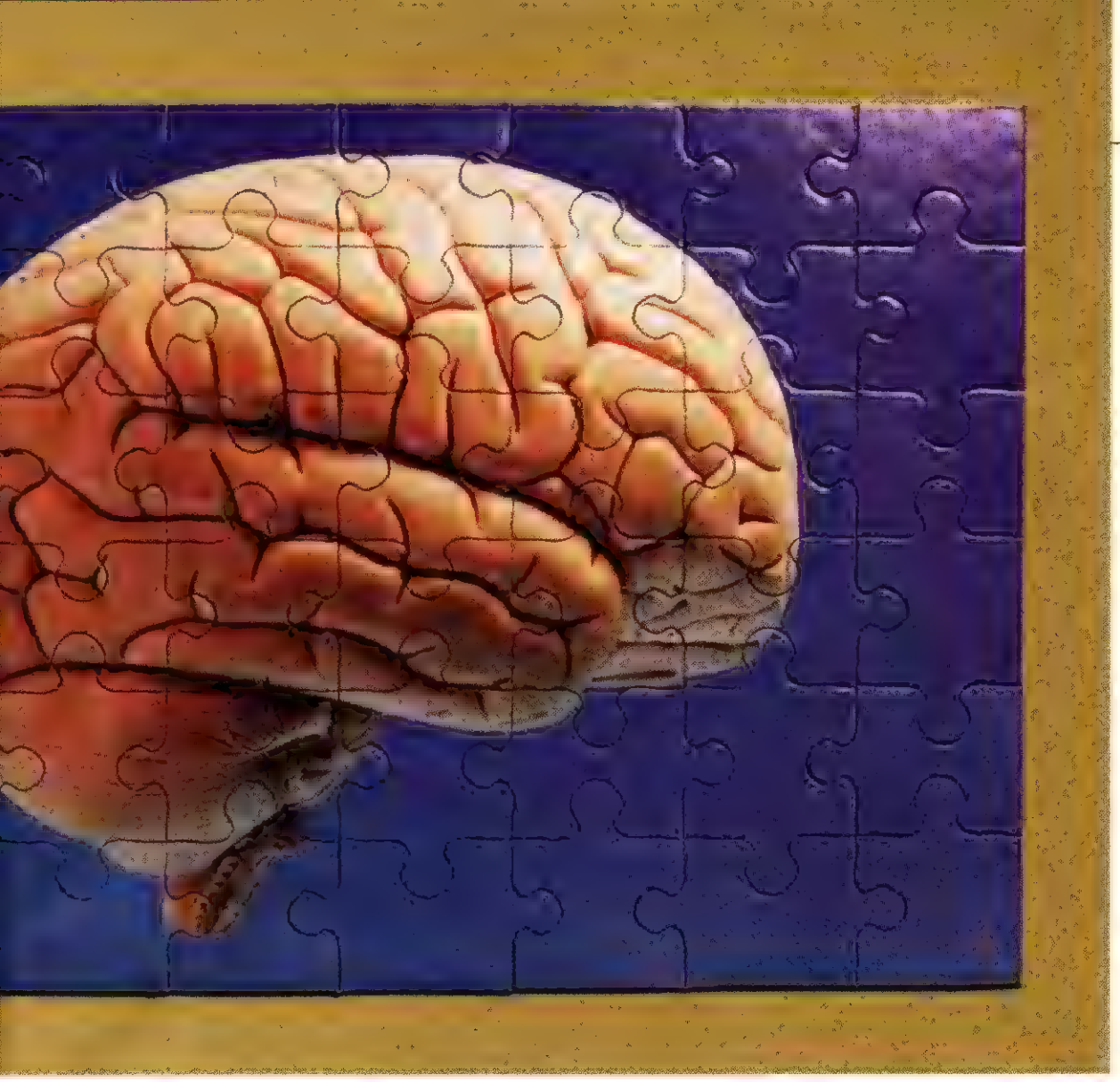

aceste studii pentru a trece la următoarea fază, care presupune o potențială testare a acestora la persoane asimptomatice timp de până la patru ani, ceea ce este mai mult decât în fazele anterioare".

Unii dintre cei implicați în noile studii au minimalizat îngrijorările. Reiman, de fapt, crede că aceste efecte secundare ar putea fi mai puțin problematice pentru cei aflați într-o fază mai timpurie a bolii. În fazele târzii, spune el, „trebuie să scoți placa amiloidă din creier, dar și din vasele de sânge, ceea ce reprezintă principalul motiv al efectelor secundare", cum ar fi sângerarea și umflarea, spune el. În creierul celor care se află în stadii mai timpurii ale bolii, plăcile „nu au fost acolo atât de mult timp. Deci, sunt mai puțin aderente și s-ar putea să aveți și mai puține efecte secundare".

Consolidarea impulsului

În 2020, Reiman a declarat pentru *Newsweek* că este „agnostic" cu privire la faptul că amiloidul a jucat rolul cheie în dezvoltarea bolii, lucru pe care „baptiștii" îl susțin de mult timp. Acum, el spune că succesul medicamentelor amiloide sugerează că ar putea avea dreptate. Evoluțiile recente sunt „un lucru important" și sugerează „că suntem pe drumul cel bun".

La fel ca Aisen, el speră ca, în cele din urmă, să poată efectua studii preventive pe persoane cu deficiențe cognitive care prezintă un risc genetic pentru boala Alzheimer, la care nici măcar cele mai sensibile teste de biomarker nu pot detecta plăcile. Pe termen lung, observă el, „amiloidul nu ar trebui să fie singura țintă, nici pe departe". Dar, spune el, „implicațiile pentru prevenire sunt extraordinare".

SĂRBĂTOARE

Mulți cercetători descriu evenimentele recente ca fiind o „schimbare a jocului". Sunt cele mai convingătoare dovezi de până acum că acest domeniu muribund este în sfârșit pe drumul cel bun.

„Nu există nicio garanție că terapiile de prevenire vor funcționa", spune el. „Dar, Doamne, acum avem șansa de a afla, iar acest lucru a fost așteptat de mult timp. Speranța mea este că vom începe să vedem mai multe evoluții de succes. Și vom face tot ce putem pentru a afla ce terapii de prevenire ar putea funcționa mai devreme sau mai târziu".

La rândul său, Randy Bateman nu poate decât să își amintească cu uimire cât de mult - și cât de repede - s-au schimbat lucrurile. Bateman, care a inventat primele teste de sânge care au fost folosite în clinică și este una dintre cele mai importante autorități din domeniu în ceea ce privește biomarkerii, își amintește de atmosfera de acum câțiva ani de la Conferința Internațională a Asociației Alzheimer, una dintre cele mai mari din domeniu.

„Acea întâlnire a fost mai degrabă o înmormântare", își amintește el. „Cele mai recente studii privind amiloidul eșuau. Nimic nu funcționa. Oamenii erau deznădăjduiți. Oamenii erau pur și simplu întristați. Toată această speranță fusese pusă în încercarea de a face o diferență, iar încercare după încercare după încercare după încercare nu arătau absolut nimic. Erau doar zerouri pe toată linia."

Ultima întâlnire a Asociației, care a avut loc la Amsterdam în luna iulie, a fost „o sărbătoare", spune el. Barurile erau pline, iar unii clinicieni chiar vorbeau pe holuri. „Oamenii erau atât de entuziasmați de viitor, de ceea ce este posibil și de ceea ce se poate face", spune el. „Este foarte, foarte interesant. Pur și simplu nu se compară cu nimic altceva. Este o perioadă incredibilă. Pur și simplu, nu există nicio analogie suficient de bună pentru ce se întâmplă acum".

Mulți dintre cei care lucrează pentru a găsi un leac pentru această boală (deși, cu siguranță, nu toți) descriu aceste evenimente recente ca fiind „schimbări ale jocului", cele mai convingătoare dovezi de până acum că acest domeniu care era muribund este, în sfârșit, pe drumul cel bun.

„De-a lungul întregii istorii, oamenii au fost afectați de senilitate și demență și, timp de mii de ani, nu s-a putut face nimic în această privință", spune Bateman. „Chiar și în istoria recentă, puteai diagnostica oamenii doar după ce mureau. Acum, o singură mostră de sânge poate identifica cu o precizie de 95 la sută boala Alzheimer. Și, în doar șase până la 18 luni, putem îndepărta plăcile din creier care s-au acumulat de-a lungul a 20 de ani. Putem pentru prima dată să schimbăm cursul evoluției rapide a bolii. Pentru mine, este absolut incredibil. Este cu adevărat profund".

PE HARTĂ

Croaziere și activități ecologice

În mod tradițional, croazierele nu sunt cel mai sustenabil mod de a călători. Navele care transportă mii de persoane ard milioane de litri de combustibil pentru a ajunge în destinații îndepărtate, în timp ce bufetele interminabile de la cină produc tone de deșeuri, care sunt adesea aruncate în apă, provocând poluare și punând în pericol viața marină. Dimensiunile vapoarelor care se deplasează între diferite porturi sunt foarte dăunătoare pentru natură. Însă o nouă generație de nave de croazieră schimbă radical scenariul, oferind călătorii ecologice către destinații pline de viață, punând accentul pe durabilitate, alături de distracție și explorare. Acest lucru înseamnă să angajezi artizani locali, să elimini materialele plastice de unică folosință, să reduci la minimum amprenta de carbon, să te concentrezi pe excursii ecologice și să lucrezi pentru a conserva și proteja viața sălbatică. —EILEEN FALKENBERG-HULL

Croazieră de coastă

FIORDURILE NORVEGIENE

Pasagerii care urcă la bordul unei nave Havila Voyages pentru a face o croaziera de-a lungul coastei norvegiene vor avea parte de o călătorie cu adevărat ecologică. Cea mai lungă croazieră se întinde pe parcursul a 12 zile, cu 34 de porturi, de la Bergen, la Kirkenes și înapoi. Navele au baterii mari care asigură patru ore de navigație fără emisii și se reîncarcă prin intermediul energiei hidroelectrice, pe măsură ce nava se deplasează. (A se vedea nr. 06 pe următoarea pagină)

FOTO: HAVILA VOYAGES

01

Salvgardarea vieții marine

INSULELE GALÁPAGOS, ECUADOR

O croazieră pe Pacific, până în Insulele Galápagos, pe vasul Celebrity Flora al companiei Celebrity Cruises este o privire către viitor. Nava cu 100 de oaspeți, prima de acest fel, a fost creată special pentru croaziere pe aceste insule. Este dotată cu materiale naturale și nu aruncă ancora pentru a-și menține poziția, protejând astfel viața marină. Panourile solare completează energia electrică, iar ciocolata și articolele de baie sunt achiziționate de pe piața locală, din Ecuador.

02

Energie alternativă

BAIE-COMEAU, QUEBEC

Coborâți de pe nava Explora Journeys, care este pregătită pentru viitoarele soluții de energie ecologică, și intrați în interiorul unuia dintre cele mai mari baraje hidroenergetice gravitaționale cu articulații scobite din lume. Acesta valorifică energia naturală a Pământului pentru nevoile energetice ale Canadei. Rezervorul Manic-2 are un generator de 440 de tone și găzduiește prima linie electrică de 735.000 de volți instalată vreodată. Este o expediție de două ore și jumătate, care vine ca supliment la croaziera dumneavoastră. Distracția pe apă cuprinde și explorările cu caiacul pe râul St. Lawrence, cu vedere la rezervorul Manicouagan.

03

Economie de carbon

ANTARCTICA

Toată lumea vine la bordul navei MS Roald Amundsen pentru o excursie pe tărâmul gheții, zăpezii și pinguinilor, cu ajutorul propulsiei hibride a Hurtigruten Expeditions. La fel ca o mașină, tehnologia hibridă a navei este concepută pentru a reduce consumul de combustibil, reducând emisiile de carbon cu 20 la sută. Linia de croazieră încurajează oaspeții să privească peisajul de gheață, cu un itinerar flexibil pentru a profita de condițiile schimbătoare de la Polul Sud.

04

Biodiversitate pe mare

DE LA BREST, FRANȚA, LA REYKJAVÍK, ISLANDA

Călătorii din această călătorie unică se vor bucura de cinci zile pe mare la bordul primei nave de hibride electrice de explorare polară, Le Commandant Charcot, care se deplasează din Franța spre Islanda. În timp ce se află la bord, specialiștii în mediu își împărtășesc cunoștințele despre regiunile polare prin intermediul unor prelegeri și discuții.

05

În plină navigație

DE LA CANNES, FRANȚA, LA BRIDGETOWN, BARBADOS

Vântul prinde cele 42 de pânze ale navei Royal Clipper a companiei Star Clippers și o propulsează peste Oceanul Atlantic, fără emisii. Nu vă lăsați păcăliți de designul său tradițional. Aceasta este o croazieră luxoasă, de câteva săptămâni, cu piscine și posibilități de practicare pe parcurs a sporturilor nautice. Dacă nu poate fi folosită energia eoliană, se apelează la alimentarea prin intermediul motorinei cu conținut scăzut de sulf.

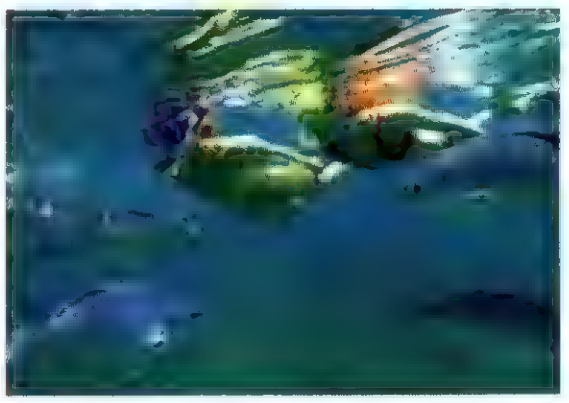

FOTO: 01: MICHEL VERDURE; 02: MORTEN FALCH SORTLAND; 03: DAN AVILA; 04: OLIVIER BLAUD/PONANT; 05: BOB THOMAS/GETTY

▲
06

Croazieră de coastă

FIORDURILE NORVEGIENE

(Vezi descrierea anterioară)

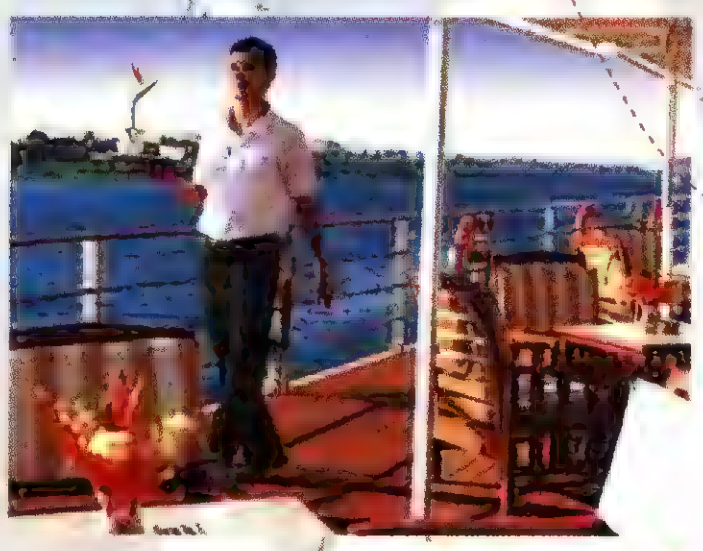

▲
07

Emanciparea femeilor

AMMAN, IORDANIA

Ca parte a itinerariului Splendors of Egypt and the Nile de la Uniworld River Cruises, oaspeții pot experimenta o zi la Iraq Al-Amir Women's Cooperative și pot ajuta la elaborarea unui proiect pentru trei nopți pe uscat. Centrul este conceput pentru a oferi independență financiară pentru 150 de femei iordaniene din satele Wadi Seer, pentru a le ridica nivelul de trai și pentru a păstra patrimoniul regiunii. Înapoi la bord, linia de croazieră a implementat diverse practici de sustenabilitate, cum ar fi să se bazeze pe codurile QR în întreaga navă în loc de meniuri și hărți pe hârtie și să echipeze ferestrele cu folii UV pentru a reduce consumul de energie.

09

Schimb cultural

YOKOHAMA, JAPONIA

Faceți o croazieră de trei luni, în jurul lumii, pe Pacific World al Peace Boat și promovați Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale Națiunilor Unite și schimburile interculturale atât la bord, cât și în afara vasului. Călătoria dumneavoastră poate include la bord ateliere de lucru pe tema schimbărilor climatice, precum și plantarea de copaci și curățarea plajelor în timp ce vă aflați la țărm. Viitoarea navă EcoShip, considerată cea mai sustenabilă navă de croazieră din lume, va avea la dispoziție pânze retractabile, panouri solare și facilități de agricultură verticală.

▼

08

Asia cu amprentă redusă

DE LA DUBAI, LA SINGAPORE

Virgin Voyages depune eforturi pentru ca navele sale să aibă emisii nete de carbon zero. Destinațiile sale sunt la fel de orientate către climă. Această călătorie de 16 nopți vă duce din Dubai, la Mumbai, Goa, Colombo, Phuket, Kuala Lumpur și Singapore. Excursiile includ activități cu amprentă de carbon redusă, cum ar fi mersul cu bicicleta pe o insulă, plimbarea cu caiacul printr-o pădure de mangrove și un curs de gătit într-o casă locală.

▼

▲
10

Cu ajutorul vântului

PAPEETE, TAHITI

O navigație de mai multe zile în jurul insulei Tahiti, pe un iaht propulsat de vânt, permite o privire intimă asupra împrejurimilor naturale din Pacificul de Sud. Vă așteaptă ape cristaline pregătite pentru snorkeling, plaje puțin călcate de piciorul omului și jungle. Rezervați un ospăț privat pe plajă, sub stele, însoțit de un spectacol de foc, pentru a ridica nivelul extraordinar al acestei scufundări profunde în cultura polineziană.

06: HAVILA VOYAGES; 07: UNIWORLD; 08: VIRGIN VOYAGES; 09: PEACE BOAT; 10: WINDSTAR CRUISES

Cum atacă China piața auto din Europa. Și câștigă!

China atacă susținut piața auto din Europa, precum și pe cea mondială, cu mașini electrice. Și câștigă. Explicația? Pe scurt, prețurile mașinilor electrice chinezești sunt aproape imposibil de combătut de producătorii auto tradiționali, care sunt obligați să respecte, în primul rând, norme de mediu stricte și costisitoare pentru procesul de fabricație și drepturile angajaților. – *Răzvan Scăețeanu*

PRIN URMARE, CHINA A DEVENIT cel mai mare exportator de automobile din lume în primul semestru din 2023, deși în 2021 nu figura în „Top 10". Japonia a ocupat locul secund, iar Germania, care acum doi ani era „No 1", a căzut pe trei.

Mai mult, în doar câteva luni de la lansarea pe piața europeană, o mașină electrică chinezească cu nume britanic, MG4, a urcat în septembrie 2023 până pe locul doi în „Top 10 cele mai vândute mașini electrice în Europa", după Tesla Model Y, mașină care, pentru Europa, se fabrică tot în China, dar și în Germania. Ca idee, la șase luni, MG4 a ocupat locul șase.

De asemenea, dacă privim „Top 20 cele mai vândute mașini electrice, inclusiv plug-in hybrid, la nivel mondial" din septembrie 2023, observăm că „Top 10" este dominat de automobile chinezești. Tesla Model Y este pe locul unu și Tesla Model 3 pe locul opt. În rest, doar BYD și GAC.

Sigur, deocamdată, raportată la întreaga piață auto europeană, cota mașinilor „Made in China" e încă destul de mică, de 8%. Dar a crescut rapid și, potrivit oficialilor europeni, ar putea ajunge la 15% în 2025, având în vedere că prețurile mașinilor electrice făcute în China sunt cu aproximativ 20%-30% mai mici decât ale celor produse pe „bătrânul continent".

Trecerea forțată și accelerată la mașini electrice și electrificate, criza semiconductorilor, creșterea prețurilor automobilelor și a creditării și deschiderea largă a porților pieței auto din Rusia pentru producătorii chinezi în urma sancțiunilor comerciale impuse Moscovei de Occident după invadarea Ucrainei au dat aripi exporturilor de autoturisme chinezești.

Dacă cu doi ani în urmă nu figura în „Top 10 țări exportatoare de automobile", în 2022, China a sărit direct pe locul doi, în spatele Japoniei, surclasând Germania. Iar acum, conform cifrelor înregistrate până în 2023, la sfârșitul anului, China va deveni cel mai mare exportator de automobile din lume.

Mașinile electrice și electrificate sunt principalele „vinovate" pentru această schimbare aproape peste noapte a ordinii mondiale în industria auto. Au rolul lor și criza semiconductorilor, și sancțiunile comerciale impuse Rusiei pe fondul războiului declanșat în Ucraina, dar cel al trecerii forțate și accelerate la autoturime pe baterii este principal.

China produce 75% din bateriile litiu-ion pentru vehiculele electrice din întreaga lume

China produce 75% din bateriile litiu-ion din lume și deține o capacitate de producție de 85% pentru anozi și 70% pentru catozi, conform unui raport al Agenției Internaționale pentru Energie din iulie 2022.

Și, cum și mâna de lucru e ieftină, mulți constructori auto cu nume grele din Europa și SUA, precum BMW, Mercedes, General Motors sau Tesla, au ajuns să producă în China.

„Brațul" din China al Tesla, SAIC, proprietarul mărcii MG, și BYD, care este susținută de miliardarul american Warren Buffett, se numără printre principalii exportatori chinezi de mașini electrice. Iar Elon Musk a făcut o fabrică Tesla uriașă în Shanghai, care exportă în regiuni precum Japonia și Europa, de exemplu. În prezent, Gigafactory-ul Tesla din China este capabil să producă 1,25 milioane de vehicule pe an, iar compania intenționează să își mărească și mai mult capacitatea.

Pământurile rare necesare pentru baterii și motoare electrice, folosite drept armă de Beijing

Dacă președintele Rusiei Vladimir Putin folosește robinetul gazului rusesc drept armă pentru a pune presiune pe țările din Europa, China se pare că utilizează materiile prime pentru baterii și motoare electrice în lupta de pe piața auto.

Nu mai târziu de luna octombrie 2023, China a dat șah constructorilor

BYD şi alţi mari constructori chinezi de automobile au fost în prim plan la salonul de mobilitate IAA München 2023.

occidentali de maşini electrice, anunţând că limitează exporturile de grafit, după ce în iulie le-a limitat pe cele de germaniu şi galiu (utilizate în cipurile computerelor şi alte componente electronice), şi aducând astfel în atenţie dominaţia sa pe piaţa pământurilor rare.

Considerate pe scară largă drept represalii la restricţiile SUA asupra vânzărilor de tehnologii către China, restricţiile exporturilor de grafit au sporit îngrijorarea în Occident că Beijingul ar putea limita şi exporturile de alte materiale, inclusiv cele de pământuri rare, a căror producţie o domină.

China este cel mai mare producător şi exportator de grafit din lume, un material folosit în aproape toate bateriile pentru vehicule electrice. De pildă, China a reprezentat 70% din producţia minelor mondiale de pământuri rare în 2022, urmată de Statele Unite ale Americii, Australia, Myanmar şi Thailanda, arată datele USGS (United States Geological Survey). De asemenea, China găzduieşte aproximativ 85% din capacitatea lumii de a procesa minereurile de pământuri rare în materiale pe care producătorii le pot folosi, potrivit companiei de cercetare Adamas Intelligence în 2019.

Cum domină China piaţa de pământuri rare? Nu respectă normele de mediu

Pe lângă faptul că deţine circa 34% din resursele mondiale de pământuri rare, China are un „atu". Nu respectă normele de mediu. Pământurile rare apar, de obicei, în concentraţii scăzute şi se găsesc amestecate între ele sau cu elemente radioactive, precum uraniul şi toriul.

Proprietăţile chimice ale pământurilor rare le fac dificil de separat de materialele din jur, iar prelucrarea generează deşeuri toxice. Dar standardele de mediu laxe au permis Chinei să-şi dezvolte dominaţia în pământurile rare în ultimele decenii, pe măsură ce producătorii occidentali au părăsit industria.

Ce fac europenii şi SUA în faţa asaltului maşinilor electrice chinezeşti

Cum cota de piaţa a maşinilor electrice produse în China a ajuns la 8% în acest an şi se previzionează că ar putea urca până la 15% în 2025, oficialii europeni au intrat în priză şi, în septembrie 2023, Comisia Europeană a lansat o anchetă cu privire la maşinile electrice produse în China, acestea fiind suspectate că fac concurenţă neloială pe piaţa europeană pentru că au beneficiat de subvenţii de stat.

Şefa Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, a anunţat ancheta cu privire la maşinile electrice produse în China în discursul despre Starea Uniunii din 13 septembrie. Aceasta va stabili dacă

se justifică o eventuală creştere a tarifelor vamale, pentru a proteja producătorii din UE de „avalanşa“ de importuri de vehicule electrice chinezeşti mai ieftine.

Dar, cum un rezultat al anchetei CE nu este aşteptat mai repede de 13 luni, potrivit vicepreşedintelui CE Maroš Šefčovič, Franţa s-a mişcat deja.

De la 1 ianuarie 2024, Franţa devine prima ţară UE în care maşinile electrice făcute în China pierd eco-bonusul acordat de stat (un fel de „Rabla Plus“). Acesta nu va mai fi acordat decât pe baza unui „scor de mediu“ care ţine cont de o serie de factori, precum modelul (numărul de locuri, autonomia etc.), locul unde este asamblat, volumul (greutatea materialelor, cu excepţia bateriei), caracteristicile bateriei (greutatea şi locul de fabricaţie) şi defalcarea planului logistic (transportul şi distanţa parcursă între locul de producţie şi locul de vânzare).

Pe scurt, acest „scor de mediu“ va reflecta performanţa de mediu a fabricării maşinii electrice respective şi, prin urmare, va exclude majoritatea vehiculelor electrice produse în Asia, în special în China (cum ar fi modelele Dacia Spring şi MG).

Lista finală a maşinilor electrice care se califică la obţinerea eco-bonusului de 7.000 € în Franţa în 2024 va fi comunicată pe 15 decembrie 2023. Dar pe lista provizorie figurează deja trei dintre cele mai vândute maşini electrice pe piaţa franceză, Tesla Model Y, Tesla Model 3 şi Dacia Spring, cea mai ieftină electrică la ora actuală de pe piaţa europeană.

De asemenea, pe „lista neagră“ se află şi modelul MG4 al grupului chinez SAIC, care, în ultimul timp, a câştigat în fiecare lună un loc în topul celor mai bine vândute 100 de maşini din Franţa, şi modelele BYD, al doilea producător mondial de maşini electrice, care tocmai a lansat Dolphin, un concurent pentru Megane E-Tech, de exemplu, la un preţ destul de agresiv în Franţa - 29.000 €, cu 1.000 € mai puţin decât MG4.

„Vom înceta să subvenţionăm vehiculele electrice care au o amprentă de carbon slabă“, ceea ce „ne va permite să recompensăm producţia industrială cea mai virtuoasă“, a declarat ministrul francez al Economiei, Bruno Le Maire.

„Dăm un avantaj companiilor franceze şi europene care fac efortul de a-şi reduce amprenta ecologică“, a punctat şi Agnès Pannier-Runacher, ministrul francez pentru Tranziţia Energetică.

Mai mult, din 2025, calculul „scorului de mediu“ pentru maşinile electrice vândute în Franţa va ţine cont şi de alte trei informaţii, şi anume capacitatea de

MG4, maşina electrică chinezească care a şocat piaţa europeană. În doar câteva luni, a ajuns pe locul 2 în „Top 10 cele mai vândute maşini electrice în Europa".

reparare a bateriilor, încorporarea de materiale plastice reciclate și încorporarea de materiale din surse bio.

Și SUA sunt cu ochii pe mașinile chinezești, deși, teoretic, pericolul e mai mic.

Taxele vamale în UE sunt de 10% pentru produsele venite din China și în SUA de 27,5%, de exemplu. Totuși, în august 2023, SUA au început războiul bateriilor pentru mașini electrice cu China, supunând verificărilor, conform legii UFLPA, bateriile și alte piese auto provenite din această țară.

Până acum, aplicarea legii americane UFLPA, vechi de un an, care interzice importul de bunuri fabricate în regiunea Xinjiang, China, s-a concentrat în principal pe panouri solare, roșii și îmbrăcăminte din bumbac.

Dar, începând din august, componentele auto care pot include baterii litiu-ion, anvelope și materiile prime majore pentru automobile, aluminiu și oțel, sunt din ce în ce mai mult supuse reținerii la granițele SUA.

De la 1 ianuarie 2024, Franța devine prima țară UE în care majoritatea mașinilor electrice făcute în China pierd eco-bonusul acordat de stat (un fel de „Rabla Plus"). Se introduce criteriul „scorului de mediu".

O inspecție sporită a produselor destinate fabricilor de asamblare auto de către Serviciul Vamal și Protecției Frontierelor din SUA (CBP) ar putea semnala vremuri dificile pentru producătorii de automobile care vor avea nevoie de dovezi solide că lanțurile lor de aprovizionare nu au legături cu o regiune în care SUA consideră că autoritățile chineze au stabilit tabere de muncă forțată pentru uiguri și alte grupuri minoritare musulmane.

Ce sunt pământurile rare de care depind mașinile electrice și unde se găsesc

Pământurile rare sunt un grup de 17 elemente esențiale pentru tehnologia de ultimă oră, de la lasere și echipamente militare până la magneții găsiți în vehicule electrice, turbine eoliene și electronice de larg consum, cum ar fi iPhone-urile. Cele 17 elemente sunt: lantan, ceriu, praseodim, neodim, prometiu, samariu, europiu, gadoliniu, terbiu, disproziu, holmiu, erbiu, tuliu, iterbiu, lutetiu, scandiu, ytriu. China se estimează că are 44 de milioane de tone de oxid de pământuri rare (ROE) echivalent în rezerve, sau 34% din totalul mondial, conform datelor USGS. Apoi, se estimează că Vietnam, Rusia și Brazilia au puțin peste 20 de milioane de tone fiecare, în timp ce India are 6,9 milioane. Australia are 4,2 milioane iar Statele Unite ale Americii au 2,3 milioane de tone.

Top 10 cele mai vândute mașini electrice în Europa (septembrie 2023)

1. Tesla Model Y: 29.309 (-1%)
2. MG 4: 7.313 (+887%)
3. Peugeot e-208: 6.637 (+62%)
4. Fiat 500e: 6.059 (+19%)
5. Volkswagen ID.4: 6.033 (-9%)
6. Skoda Enyaq: 6.002 (+29%)
7. Dacia Spring: 4.590 (-5%)
8. Mercedes EQA: 4.497 (+114%)
9. Audi Q4 e-tron: 4.495 (+119%)
10. Kia Niro EV: 4.318 (-5%)

FOTO: EVENIMENTULISTORIC.RO

Protestul lui Constantin Pârvulescu față de Ceaușescu

19 NOIEMBRIE 1979. CONSTANTIN PÂRVULESCU, UNUL DINTRE FONDATORII Partidului Comunist Român, a protestat în plenul Congresului al XII-lea al PCR față de realegerea lui Nicolae Ceaușescu ca președinte al partidului, dar și față de cultul personalității create în jurul familiei Ceaușescu.

În urma acestui gest fără precedent la adresa lui Ceaușescu, Constantin Pârvulescu a fost criticat aspru de o parte dintre cei prezenți și dat afară din sală, fiind catalogat drept trădător și prosovietic.

În aceeași noapte, Pârvulescu, care avea 84 de ani, a fost pus sub arest la domiciliu, iar, la 16 decembrie 1980, a fost exclus din partid cu aprobarea unanimă a membrilor CPEx.

Născut la Olănești, în 10 noiembrie 1895, Constantin Pârvulescu a lucrat la Atelierele CFR Tighina din București, ca ajutor mecanic, iar, în 1921, a fost unul dintre membrii fondatori ai Partidului Comunist din România.

În 1926, a absolvit o școală superioară de partid la Moscova și a început să lucreze timp de trei ani ca mecanic la Uzina de Motoare și Aviație din același oraș. În anii '30, a fost condamnat și închis pentru implicarea în organizarea „sindicatelor roșii".

În lunga sa viață de 96 de ani, Constantin Pârvulescu a avut mai multe neveste și amante. De notorietate este momentul din 1943, când, aflându-se într-un taxi cu amanta sa Ana Toma, a uitat acolo documente din arhiva de partid care au ajuns ulterior în mâinile Siguranței.

În baza acestor documente, Siguranța a arestat în decembrie 1943, întreaga conducere a organizației Uniunea Patriotică, în sediul căreia s-a găsit și arhiva Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

17 noiembrie - 21 decembrie

Asasinarea lui Nicolae Iorga

27 noiembrie 1940. În jurul orei 17:30, s-au prezentat la vila lui Nicolae Iorga din Sinaia șapte indivizi, care i-au spus doamnei Ecaterina Iorga că sunt de la Poliția Legionară a Capitalei și că au venit să-l ridice pe profesor pentru un interogatoriu. A doua zi, 28 noiembrie 1940, corpul lui Nicolae Iorga a fost găsit aruncat pe câmpul dintre Ploiești și comuna Strejnic.

Încheierea Războiului Rece

2 decembrie 1989. La câteva săptămâni după căderea Zidului Berlinului, la Summitul din Malta a avut loc întâlnirea dintre președintele SUA George H. W. Bush și Secretarul General Sovietic Mihail Gorbaciov. Summitul este văzut de numeroși observatori și istorici ca sfârșitul oficial al Războiului Rece.

Arestarea lui Constantin Noica

11 Decembrie 1958. Filosoful Constantin Noica a intrat în vizorul autorităților comuniste imediat după instalarea lor la putere. În perioada 1949 - 1958, Noica a avut domiciliu obligatoriu la Câmpulung-Muscel.
În 1958, Noica a fost arestat și anchetat pentru „uneltire contra orânduirii sociale".
A fost condamnat la 25 de ani de muncă silnică cu confiscarea întregii averi, la 1 martie 1960.
Alături de el au fost arestați toți participanții la seminariile private organizate de Noica la Câmpulung.

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A ROMÂNIEI

DEDICARE / AFACERI / PROFESIONALISM

ÎMPREUNĂ
PENTRU AFACEREA TA

Camera de Comerț și Industrie a României
Bd. Octavian Goga nr. 2, Sector 3, București, 030982, România
Tel: 021 319 01 01 / Fax: 021 319 00 92
e-mail: ccir@ccir.ro
www.ccir.ro

IAȘI • TIMIȘOARA • CLUJ-NAPOCA

MORE THAN OFFICES, A CREATIVE AND INNOVATIVE COMMUNITY

Palas Campus Iaşi
the largest office building in Romania
60,000 sqm

iuliuscompany.ro

TOMORROW IS INFINITE

IULIUS

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025